Załącznik nr 1 do uzasadnienia
do projektu uchwały Rady Miasta Krakowa
w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa

Miejski Program Rewitalizacji Krakowa

Raport Ewaluacyjny

KRAKÓW
krakow.pl

Kraków 2014

rewitalizacja
w Krakowie
www.rewitalizacja.krakow.pl

URZĄD MIASTA KRAKOWA
WYDZIAŁ ROZWOJU MIASTA
PL.WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH 3-4
31-004 KRAKÓW
TEL: 12 616 15 48
FAX: 12 616 17 17

WYKONAWCA:
LIDER PROJEKT SP. Z O.O.
UL. WINOGRADY 60
61-659 POZNAŃ
TEL: 61 828 08 11
FAX: 61 623 22 57

ZESPÓŁ ROBOCZY:
ANNA WITEK
KAROLINA STAREK
MAGDALENA GŁOWACKA
MARCIN ŁUGAWIAK
MAREK BARANOWSKI
WOJCIECH PTAK

SPIS TREŚCI

1. Założenia wstępne ... 11

1.1. Założenia metodyczne ... 11

1.2. Założenia opracowania Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa ... 14

1.3. Ocena systemu wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa ... 21

2. Zarys uwarunkowań społeczno-gospodarczych w skali Miasta ... 24

2.1. Dane demograficzne ... 24

2.2. Rynek pracy ... 27

2.3. Gospodarka ... 30

2.3.1. Podstawowe dane gospodarcze ... 30

2.3.2. Poziom inwestycji ... 33

2.4. Turystyka ... 36

2.5. Infrastruktura społeczna ... 37

2.5.1. Oświata ... 37

2.5.2. Opieka medyczna ... 38

2.5.3. Infrastruktura rekreacyjno-sportowa ... 39

2.6. Infrastruktura techniczna ... 40

2.6.1. Ciepłownictwo ... 40

2.6.2. Energia elektryczna ... 40

2.6.3. Gazownictwo ... 41

2.6.4. Wodociągi ... 41

2.6.5. Kanalizacja ... 42

2.6.6. Gospodarka odpadami ... 42

2.7. Komunikacja ... 43

2.7.1. Układ drogowo-komunikacyjny ... 43

2.7.2. Miejsca parkingowe ... 45

2.7.3. Trasy rowerowe ... 45

2.7.4. Komunikacja miejska ... 46

2.7.5. Transport lotniczy 46
2.7.6. Transport kolejowy i autobusowy 47
2.8. Bezpieczeństwo 47
2.9. Kultura 49
2.10. Dziedzictwo kulturowe 51
2.11. Nauka i szkolnictwo wyższe 54
2.12. Ochrona środowiska 56
2.12.1. Zieleń miejska 56
2.12.2. Układ hydrgograficzny 57
2.12.3. Złoża kopalin stałych i wód leczniczych 57
2.12.4. Stan powietrza atmosferycznego 58
2.13. Mieszkalnictwo 59
3. Wyniki badań poszczególnych Zespołów rewitalizacyjnych 62
ZESPÓŁ I stare Miasto, Kleparz, Piasek Północ i Południe, Nowy Świat, Stradom, Wesoła Zachód, Kazimierz, część Grzegórzek Zachód, Półwsie Zwierzynieckie 62
Podstawowe dane społeczno-gospodarcze 62
Stopień wdrożenia projektów rewitalizacyjnych MPRK 63
Uwarunkowania urbanistyczno-architektoniczne 67
Podobszar I-1: Stare Miasto i Planty 68
Funkcja 68
Zabudowa 68
Zieleń 68
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 69
Zdiagnozowane problemy 69
Podobszar I-2: Kleparz, Piasek, Nowy Świat i Stradom 70
Funkcja 70
Zabudowa 70
Zieleń 70
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 70
Zdiagnozowane problemy 71

Podobszar I-3: Kazimierz 72
Zabudowa 72
Zieleń 72
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 72
Zdiagnozowane problemy 73
Podobszar I-4: Półwsie Zwierzynieckie 73
Zabudowa 73
Zieleń 74
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 74
Zdiagnozowane problemy 74
Badania jakościowe 74
Zespół II Stare Podgórze, Zabłocie, Mateczny, Bonarka, kopiec Krakusa, Heltmana, część Grzegórzek Wschód i Grzegórzek Północ, staw Płaszowski (Płaszów) 77
Podstawowe dane społeczno-gospodarcze 77
Stopień wdrożenia projektów rewitalizacyjnych MPRK 78
Uwarunkowania ubranistyczno-architektoniczne 80
Podobszar II-1: Stare Podgórze 80
Zabudowa 80
Zieleń 80
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 80
Zdiagnozowane problemy 81
Podobszar II-2: Krzemionki 82
Zabudowa 82
Zieleń 82
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 82
Zdiagnozowane problemy 82
Podobszar II-3: Zabłocie 82
Zabudowa 82
Zieleń 83
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 83

Zdiagnozowane problemy 84
Podobszar II-4: Staw Płaszowski 85
Zieleń 85
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 85
Zdiagnozowane problemy 85
Podobszar II-5: tereny przemysłowe Grzegórzki 85
Zabudowa 85
Zieleń 85
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 86
Zdiagnozowane problemy 86
Podobszar II-6: Mateczny / Rydlówka / Łagiewniki 86
Zabudowa 86
Zieleń 86
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 87
Zdiagnozowane problemy 87
Badania jakościowe 87
Zespół III Zakrzówek, Dębniki Zachód, Przegorzały Wschód i Przegorzały Południe (Polnych Kwiatów/Ks. Józefa) 89
Podstawowe dane społeczno-gospodarcze 89
Stopień wdrożenia projektów rewitalizacyjnych MPRK 90
Uwarunkowania urbanistyczno-architektoniczne 90
Podobszar III-1: ul. Księcia Józefa – nabrzeża Wisły 90
Zabudowa 90
Zieleń 90
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 90
Zdiagnozowane problemy 91
Podobszar III-2: Dębniki Zachód / Zakrzówek 91
Zabudowa 91
Zieleń 92
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 92

Zdiagnozowane problemy 92

Wnioski płynące z badań jakościowych 92

Zespół IV Krowodrza Południe, południowa część Krowodrzy Wschód i Północ, Azory Wschód, północna część Bronowic Małych Wschód, Krowodrza Nowa Wieś (część zachodnia), Nowa Wieś Południe (część zachodnia), Małe Błonie (część północno-wschodnia), Czarna Wieś (część zachodnia) 93

Podstawowe dane społeczno-gospodarcze 93

Stopień wdrożenia projektów rewitalizacyjnych MPRK 94

Uwarunkowania urbanistyczno-architektoniczne 96

Podobszar IV-1: teren pokolejowy z zakładami handlowo-przemysłowymi i fortami 96

Zabudowa 96

Zieleń 96

Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 96

Zdiagnozowane problemy 96

Podobszar IV-2: Azory 97

Zabudowa 97

Zieleń 97

Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 97

Zdiagnozowane problemy 97

Podobszar IV-3: Łobzów (jednostka wojskowa i tereny Politechniki Krakowskiej) 98

Zabudowa 98

Zieleń 98

Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 98

Zdiagnozowane problemy 98

Podobszar IV-4: Czarna Wieś (obiekty sportowe i Miasteczko Studenckie) 98

Zabudowa 98

Zieleń 99

Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 99

Zdiagnozowane problemy 100

Badania jakościowe 100

Zespół V wszystkie jednostki urbanistyczne „starej" Nowej Huty, Na Skarpie (Łąki Nowohuckie), Mogiła (część wschodnia) 101
Podstawowe dane społeczno-gospodarcze 101
Stopień wdrożenia projektów rewitalizacyjnych MPRK 102
Uwarunkowania urbanistyczno-architektoniczne 103
Podobszar V-1: obszary mieszkaniowe „starej" Nowej Huty 103
Zabudowa 103
Zieleń 104
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 104
Zdiagnozowane problemy 104
Podobszar V-2: Nowa Huta (Łąki Nowohuckie), zalew Nowohucki 105
Zabudowa 105
Zieleń i przestrzeń publiczna 105
Podobszar V-3: Mogiła 106
Zabudowa 106
Zieleń i przestrzeń publiczna 106
Zdiagnozowane problemy 107
Badania jakościowe 107
Zespół VI Płaszów (zalew Bagry), tereny przemysłowe i kolejowe (Zarzecze, Rybitwy, Podgaje) 108
Podstawowe dane społeczno-gospodarcze 108
Stopień wdrożenia projektów rewitalizacyjnych MPRK 109
Uwarunkowania urbanistyczno-architektoniczne 110
Podobszar VI-1: tereny przyrodniczo-wypoczynkowe – zalew Bagry 110
Zieleń 110
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) 110
Zdiagnozowane problemy 110
Podobszar VI-2: tereny kolejowe 111
Zabudowa, przestrzeń publiczna i zieleń 111
Zdiagnozowane problemy 111
Podobszar VI-3: tereny przemysłowe – ulica Jana Surzyckiego / Botewa 111

Zabudowa ... 111
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) ... 111
Zdiagnozowane problemy ... 112
Badania jakościowe ... 112
Zespół VII Borek Fałęcki Wschód, Łagiewniki (Sanktuarium Bożego Miłosierdzia / Białe Morza) ... 113
Podstawowe dane społeczno-gospodarcze ... 113
Stopień wdrożenia projektów rewitalizacyjnych MPRK ... 114
Uwarunkowania urbanistyczno-architektoniczne ... 114
Zabudowa ... 114
Badania jakościowe ... 114
Zespół VIII Nowa Huta-Kraków Wschód: Kombinat HTS, Mogiła Wschód (część północno-wschodnia), Pleszów-Kujawy (część północna) Branice (część północna) ... 115
Podstawowe dane społeczno-gospodarcze ... 115
Stopień wdrożenia projektów rewitalizacyjnych MPRK ... 116
Uwarunkowania urbanistyczno-architektoniczne ... 117
Podobszar VIII-1: tereny huty Arcelor Mittal Poland SA, kopiec Wandy, fort Mogiła ... 117
Zabudowa ... 117
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) ... 117
Podobszar VIII-2: Branice ... 117
Zabudowa ... 117
Zieleń ... 118
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) ... 118
Podobszar VIII-3 Pleszów-Kujawy ... 118
Zabudowa ... 118
Zieleń ... 119
Przestrzeń publiczna (place, ulice, chodniki) ... 119
Zdiagnozowane problemy (cały Zespół VIII) ... 119
4. Prezentacja wyników badań ilościowych ... 120
4.1. Ocena Zespołów wskazanych do rewitalizacji pod kątem wybranych aspektów życia i możliwości korzystania z usług ... 120

4.2. Ocena zmiany wybranych elementów życia 122
4.3. Pożądane kierunki rozwoju Zespołów wskazanych do rewitalizacji 124
4.4. Utrudnienia występujące w zespołach 125
4.5. Poziom zadowolenia z wybranych aspektów życia 126
4.6. Obserwacja zmian społecznych w zespołach w przeciągu ostatnich kilku miesięcy 127
4.7. Świadomość zmian wynikających z rewitalizacji 127
4.8. Zaobserwowany ruch migracyjny na terenie Zespołów 128
4.9. Zaobserwowane zmiany w funkcjonowaniu firm na terenie Zespołów wskazanych do rewitalizacji ... 129
5. Wnioski i rekomendacje 130
5.1. Wnioski ogólne 130
5.2. Zespół I 130
5.3. Zespół II 132
5.4. Zespół III 133
5.5. Zespół IV 134
5.6. Zespół V 135
5.7. Zespół VI 136
5.8. Zespół VII 137
5.9. Zespół VIII 137
Spis tabel 139
Spis map 140
Spis wykresów 140
Spis fotografii 141
Wykaz źródeł: 142

1. ZAŁOŻENIA WSTĘPNE

1.1. ZAŁOŻENIA METODYCZNE

Celem niniejszego opracowania jest ewaluacja procesu rewitalizacji Miasta Krakowa w latach 2008-2012. Szereg badań i analiz zrealizowanych na jego potrzeby miał wskazać, w jakim stopniu działania i założenia określone w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa (MPRK) przyczyniają się do poprawy jakości przestrzeni publicznej Miasta i standardu życia w Krakowie, a także czy opracowane w jego ramach procedury i projekty są skutecznie wdrażane.

Ze względu na ograniczony zakres monitoringu MPRK, jaki został wdrożony, trudno jest w ramach ewaluacji procesu rewitalizacji określić, w jakim stopniu podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na osiąganie założonych celów i spodziewanych efektów. Należy również zauważyć, że założenia rewitalizacji przyjęte w części planistycznej programu to ogromna liczba projektów, które miały być reakcją na wiele zidentyfikowanych problemów występujących na stosunkowo dużych obszarach. Realizacja wszystkich zadań rewitalizacyjnych będzie trwać jeszcze wiele lat. Badany okres 2008-2012 jest zbyt krótki, aby można było definitywnie rozstrzygać o prawidłowości przyjętych założeń, skoro tylko część zadań mogła być w tym czasie wykonana. Powyższe wnioski oznaczają, że ewaluacja rewitalizacji Krakowa może być wykonana metodą kontekstowego odniesienia zrealizowanych działań i wdrożonych procedur do zauważonych efektów opisanych jako stan obecny oraz zmiany zachodzące w rewitalizowanych obszarach.

Analiza i ocena została w związku z powyższym wykonana w oparciu o badania opinii społecznej, ekspertyzy, a także sprawozdania dotyczące oceny dotychczasowych działań rewitalizacyjnych i zmian, jakie przyniosły na terenie zespołów określonych w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa.

Źródłem informacji dotyczącym analiz stanu Miasta oraz poszczególnych zespołów rewitalizacyjnych były dokumenty o charakterze strategicznym, planistycznym i ewaluacyjnym wykonane przez Urząd Miasta Krakowa, takie jak m.in.: Strategia Rozwoju Krakowa, projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa, Raporty o Stanie Miasta 2011 i 2012, opracowanie Kraków w Liczbach 2012, a także inne opracowania wykonane przez poszczególne wydziały UMK oraz jednostki zależne. Podstawowym źródłem danych statystycznych, oprócz Raportów o Stanie Miasta, były dane pochodzące z Systemu Informacji Geograficznej – GIS oraz Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wywiady przeprowadzane w ramach badań opinii społecznej zostały przeprowadzone w trzech formułach:

- FGI (*Focus Group Interview)* – grupowych badań fokusowych,
- IDI (*Individual in Depth Interview*) – indywidualnych wywiadów pogłębionych,
- PAPI (Paper And Pencil Interview) – bezpośrednich badań ankietowych.

Mimo że ewaluacja procesu rewitalizacji dotyczy lat 2008-2012, to specyfika badań społecznych powoduje, iż precyzyjne określenie przez respondentów zmian, jakie zaszły w tym okresie nie było w pełni możliwe.

Pierwszym realizowanym etapem badań społecznych były grupowe badania fokusowe FGI, które odbyły się w okresie od 7 do 10 października 2013 r. Zostały one podzielone na 6 spotkań dotyczących poszczególnych zespołów rewitalizacyjnych (Zespół III oraz Zespół VII, z uwagi na charakter i małą liczbę ludności i instytucji na tych obszarach, zostały objęte jednym spotkaniem). Uczestnikami spotkań byli przedstawiciele instytucji publicznych i podmiotów prywatnych, o dużym znaczeniu społecznym i kulturalnym oddziaływującym na lokalną społeczność. Liczba uczestników wywiadów grupowych oscylowała w zakresie 18-30 osób.

Badania fokusowe miały charakter ewaluacyjny. Ich forma miała kształt sterowanej dyskusji na temat podjętych działań i efektów realizowanych projektów rewitalizacyjnych. Były okazją do wymiany uwag i spostrzeżeń pomiędzy przedstawicielami Urzędu oraz instytucji publicznych, a przedsiębiorcami i mieszkańcami na temat rewitalizacji poszczególnych obszarów Miasta. Celem pośrednim wywiadów fokusowych było wyklarowanie obrazu i specyfiki badanych obszarów oraz stworzenie podstawy dla przeprowadzanych w dalszej kolejności wywiadów pogłębionych, a także bezpośrednich badań ankietowych.

Kolejnym etapem były indywidualne wywiady pogłębione, które zostały przeprowadzone z osobami z różnych instytucji i przedsiębiorstw działających na terenie poszczególnych obszarów. Ich głównym celem było zebranie szczegółowych i zindywidualizowanych uwag oraz spostrzeżeń dotyczących wdrażanych działań rewitalizacyjnych i ich wpływu na funkcjonowanie i wygląd Miasta. Łącznie w badaniach wzięło udział 40 osób.

Narzędziem o charakterze poglądowo-pomocniczym (z uwagi na wielkość próby badawczej) były bezpośrednie wywiady ankietowe realizowane w tzw. systemie PAPI. Badania te zostały wykonane na terenie Krakowa w okresie 14-25 października 2013 r. W ramach realizacji badań opinii mieszkańców i przedsiębiorców na temat zmian i rozwoju obszarów objętych programem rewitalizacji w ostatnich kilku latach przeprowadzono 401 ankiet bezpośrednich PAPI, z czego 100 z przedsiębiorcami działającymi na ich terenie.

ROZKŁAD PRZEBADANEJ POPULACJI – Badania PAPI przeprowadzone z mieszkańcami Krakowa.

Wiek		
18-29	**45**	**15,0%**
30-39	**71**	**23,6%**
40-59	**116**	**38,5%**
60 i powyżej	**69**	**22,9%**
SUMA	**301**	**100%**

Wykształcenie		
Zasadnicze zawodowe lub poniżej	57	18,9%
Średnie lub policealne	147	48,8%
Wyższe	97	32,3%
SUMA	301	100%

Płeć		
Kobieta	169	56,1%
Mężczyzna	132	43,9%
SUMA	301	100%

Aktywność zawodowa		
Uczeń/student	11	3,6%
Osoba pracująca	188	62,5%
Bezrobotny	44	14,6%
Emeryt/rencista	58	19,3%
SUMA	301	100%

Obszar zamieszkania na terenie Krakowa		
Do 10 lat	31	10,3%
Powyżej 10 lat	91	30,2%
Od urodzenia	179	59,5%
SUMA	301	100%

W badaniach bezpośrednich, z uwagi na łatwość i przyswajalność analizy, posłużono się skalą pięciostopniową, gdzie poszczególne liczby oznaczają: 1 – źle, 2 – słabo, 3 – umiarkowanie/ dostatecznie, 4 – dobrze, 5 – bardzo dobrze.

Ponadto przeprowadzona została diagnoza istniejącego stanu architektonicznego zabudowy i zagospodarowania terenów ujętych w ramach obszarów rewitalizacyjnych. Przeprowadzenie tej ekspertyzy powierzone zostało krakowskiej pracowni architektonicznej. Rozpoznanie terenowe odbyło się we wrześniu i październiku 2013 r. Oprócz części tekstowej opisującej stan i charakter zabudowy, wykonane zostały zdjęcia wybranych budynków charakterystycznych dla danego obszaru.

1.2. ZAŁOŻENIA OPRACOWANIA MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI KRAKOWA

W celu zaprezentowania założeń przeprowadzenia procesu rewitalizacji Krakowa posłużono się obszernym wyciągiem z „Raportu z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie" (stan na 31 grudnia 2012 r.) Należy przyjąć, że w ww. dokumencie zostały przedstawione przez źródło, tj. Referat ds. Rewitalizacji w Wydziale Rozwoju Miasta Urzędu Miasta Krakowa, założenia opracowania i dalej realizacji MPRK oraz lokalnych programów rewitalizacji.

Definicję rewitalizacji przyjęto za „Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa" (Warszawa, 13.08.2008 r.) Zgodnie z powyższym rewitalizacja to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.

Miejski Program Rewitalizacji Krakowa, którego dotyczy raport ewaluacyjny, został przyjęty Uchwałą Nr LIII/672/08 Rady Miasta Krakowa z dnia 8 października 2008 r. Dokument został opracowany przez BIG-STÄDTEBAU GmbH. Miejski Program Rewitalizacji należy uznać za ramowy plan działań rewitalizacyjnych, w ramach którego przeprowadzono delimitację wraz z diagnozą obszarów wskazanych do rewitalizacji, przyjęto wspólne dla wszystkich obszarów cele oraz wskazano projekty rewitalizacyjne. Szczegółowa operacjonalizacja założeń MPRK jest realizowana za pomocą lokalnych programów rewitalizacji, które zasięgiem obejmują obszary wchodzące w skład zespołów wyszczególnionych w MPRK. Należy jednak zaznaczyć, że granice obszarów ujętych w lokalnych programach operacyjnych mogą przebiegać przez więcej niż jeden zespół.

Dotychczas opracowano:

- Lokalny Program Rewitalizacji Starego Miasta (LPR Starego Miasta) przyjęty Uchwałą Nr LIII/673/08 Rady Miasta Krakowa z dnia 8 października 2008 r., opracowany przez BIG-STÄDTEBAU GmbH.
- Lokalny Program Rewitalizacji „starej" Nowej Huty (LPR „starej" Nowej Huty) przyjęty Uchwałą Nr LIII/673/08 Rady Miasta Krakowa z dnia 8 października 2008 r., opracowany przez BIG-STÄDTEBAU GmbH.
- Lokalny Program Rewitalizacji Zabłocia (LPR Zabłocia) przyjęty Uchwałą Nr XC/1193/10 Rady Miasta Krakowa z dnia 13 stycznia 2010 r., jako aktualizacja Programu Rewitalizacji i Aktywizacji Poprzemysłowego Obszaru Zabłocia (Uchwała Nr CXIX/1284/06 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 października 2006 r.), opracowany przez Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych.
- Ramowy program ochrony i rewitalizacji zespołu historyczno-krajobrazowego Twierdzy Kraków przyjęty Uchwałą Nr CXIX/1294/06 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 października 2006 r. Dokument ten jest zobowiązaniem i wytyczną dla miasta w zakresie rewitalizacji terenów Twierdzy Kraków, w uzupełnieniu do postanowień Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa; opracowany przez Wspólny Zespół

Zadaniowy Gminy Miejskiej Kraków oraz Fundacji Aktywnej Ochrony Zabytków Techniki i Dziedzictwa Kulturowego „Janus”.

- Założenia Programu Rehabilitacji Zabudowy Blokowej Osiedli na terenie Gminy Miejskiej Kraków, przyjętego Uchwałą Nr CXV/1587/10 Rady Miasta Krakowa z dnia 3 listopada 2010 r. Celem dokumentu było stworzenie podstaw dla zainicjowania procesów rehabilitacji obszarów zabudowy blokowej osiedli mieszkaniowych na terenie Krakowa.

- Opracowane założenia programu zostały przyjęte Uchwałą RMK Nr CXV/1587/10 z dnia 3 listopada 2010 r. Kolejnym krokiem było wynikające z nich opracowanie Wielokryterialnej analizy dziewiętnastu osiedli wskazanych przez RMK Uchwałą Nr LII/710/2012 z dnia 12 lipca 2012 r.

Urząd Miasta Krakowa planuje opracowanie pilotażowych programów rehabilitacji zabudowy blokowej dla osiedli: Azory, Olsza II, Ugorek.

Jak stwierdzono w „Raporcie z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie”, Miejski Program Rewitalizacji Krakowa (MPRK) powstał jako ogólnomiejski program analizujący sytuację w Krakowie pod kątem występowania zjawisk kryzysowych i zapotrzebowania na działania rewitalizacyjne, definiujący generalne formy i metody postępowania przy wdrażaniu i realizacji procesu rewitalizacji oraz wytyczający obszary wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych. Miejski Program Rewitalizacji Krakowa jest strategią dla działań rewitalizacyjnych w Krakowie.

Podstawę prawną do sporządzenia MPRK stanowiła Uchwała Nr XCII/926/05 Rady Miasta Krakowa z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa – Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zgodnie z tą uchwałą Wydział Strategii i Rozwoju Miasta (SR) ogłosił konkurs na opracowanie Założeń Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa – Lokalnego Programu Rewitalizacji. W Założeniach przedstawiono koncepcję docelowej struktury dokumentu, na podstawie której sporządzono MPRK.

Według programu nadrzędne cele procesu rewitalizacji w Krakowie to:

- dostosowanie warunków życiowych i mieszkaniowych społeczeństwa lokalnego do współczesnych standardów,

- wzmocnienie gospodarki lokalnej i regionalnej i tworzenie dzięki temu nowych miejsc pracy,

- zachowanie i rewitalizacja budynków i obiektów o walorach historycznych, kulturowych, architektonicznych i urbanistycznych,

- podniesienie walorów przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów,

- poprawa sytuacji ekologicznej oraz modernizacja infrastruktury socjalnej i technicznej.

Celem MPRK było zidentyfikowanie istniejących problemów i negatywnych zjawisk natury przestrzennej, funkcjonalnej, społecznej i budowlanej oraz wskazanie potencjalnych sposobów ich zniwelowania, usunięcia lub zapobiegania ich powstawaniu. Dokument jest również narzędziem umożliwiającym przygotowanie i wdrażanie konkretnych projektów.

W dokumencie dokonano analizy sytuacji w skali całego miasta, uwzględniając takie dziedziny jak: ponadregionalne i regionalne znaczenie miasta, środowisko kulturowe, ochrona środowiska, struktura przestrzenno-funkcjonalna, gospodarka, sfera społeczna, infrastruktura społeczna, kultura, nauka i administracja, aktywność społeczna, działalność jednostek administracji samorządowej i organizacji pozarządowych, partnerstwo publiczno-prywatne, mienie komunalne i finanse miasta. Analiza ta była podstawą do sporządzenia analizy SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), przedstawiającej mocne i słabe strony Krakowa oraz szanse i zagrożenia (związane z możliwością występowania pozytywnych i niekorzystnych zmian). Analiza SWOT posłużyła do sformułowania celów operacyjnych procesu rewitalizacji w Krakowie oraz operacyjnych działań, które należy podjąć, by móc owe cele osiągnąć.

Poniżej zaprezentowano zdefiniowane cele operacyjne procesu rewitalizacji. Z uwagi na to, że system monitoringu nie opiera się o analizę wskaźnikową, a jest w praktyce sprawozdaniem ze zrealizowanych projektów opisanych tytułem i kwotą kosztów realizacji, należy przyjąć, że ewaluacja realizacji MPRK będzie głównie opierała się na analizie kontekstowej. W związku z tym w raporcie ewaluacyjnym realizowane projekty zostaną przypisane do celów operacyjnych, jednak nie będzie przeprowadzona analiza stanu realizacji celów operacyjnych za pomocą wskaźników.

Przyjęte w MPRK cele operacyjne i działania to:

- Zlikwidowanie deficytów, które osłabiają pozycję Krakowa jako metropolii i centrum regionu małopolskiego.
- Skoordynowany i zrównoważony rozwój miasta dzięki stworzeniu systemu zarządzania, który umożliwi realizację celów sformułowanych w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa.
- Stworzenie odpowiednich warunków sprzyjających rozwojowi funkcji miasta jako centrum gospodarczego – utrzymanie dotychczasowych i tworzenie nowych miejsc pracy, regionalne wspieranie gospodarki, wspieranie lokalnego rzemiosła, umocnienie gospodarki lokalnej, lokalizacja branż innowacyjnych.
- Stworzenie nowych i wzmocnienie istniejących lokalnych ośrodków bazy zaopatrzeniowej.
- Usunięcie istotnych deficytów natury strukturalnej i funkcjonalnej oraz mankamentów, które wpływają na kształtowanie wizerunku miasta.
- Zachowanie i odbudowa budynków i przestrzeni publicznych o znaczeniu historycznym, architektonicznym, artystycznym lub urbanistycznym, rewitalizacja kwartałów historycznych, zachowanie walorów kulturowych, dobór odpowiednich zrównoważonych funkcji użytkowych.
- Poprawa wizerunku przestrzeni publicznej pod względem funkcjonalności, estetyki i bezpieczeństwa.
- Poprawa wizerunku miasta i podniesienie jakości otoczenia mieszkaniowego.
- Utrzymanie i wzmacnianie ciągłości korytarzy ekologicznych – systemu przyrodniczego wpisanego w strukturę miasta. System zieleni oparty na naturalnym „kręgosłupie" sieci rzecznej i na systemie zieleni fortów Twierdzy Kraków powiązanych drogami rokadowymi jest znaczącym elementem struktur przestrzenno-funkcjonalnych i warunkiem niezbędnym dla poprawnego

funkcjonowania systemu przyrodniczego miasta i zasilania jego bioróżnorodności. Scalanie ciągów zieleni.

- Stworzenie odpowiednich warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców (tworzenie programów, wspieranie inicjatyw itp.).
- Dopasowanie warunków mieszkaniowych i egzystencjalnych ludności do nowoczesnych standardów.
- Wzmocnienie funkcji mieszkaniowej – utrzymanie dotychczasowych i stworzenie nowych przestrzeni mieszkalnych, dopasowanie otoczenia mieszkaniowego do potrzeb rodzin z dziećmi, zapewnienie nowoczesnych standardów przy jednoczesnym zachowaniu akceptowalnych społecznie czynszów.
- Wspieranie rozdrobnionych struktur własnościowych.
- Stworzenie funkcjonalnego, przyszłościowego systemu komunikacji i transportu.
- Wsparcie i doradztwo dla społecznych grup i inicjatyw działających na rzecz inwestycji rewitalizacyjnych, wspieranie działań mających na celu partycypację mieszkańców w tym procesie (spotkania, imprezy, informacja).
- Integracja grup społecznych znajdujących się w mniej korzystnej sytuacji socjalnej, integracja mniejszości społecznych.
- Rozbudowa i wspieranie sieci społecznych.
- Rozbudowa infrastruktury socjalnej (przedszkola, szkoły, młodzieżowe domy kultury, punkty doradztwa itd.).
- Zapobieganie przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miasta.
- Przeniesienie zakładów wykonujących uciążliwą działalność, z jednoczesnym zagwarantowaniem nowych lokalizacji i dodatkowych funkcji użytkowych (w wypadku innych zakładów pożądane jest tworzenie mieszanego układu funkcji użytkowych).
- Budowa i remonty publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnych połączonych z działalnością gospodarczą.

Ponadto osobno dla każdego z zespołów wskazanych do rewitalizacji przyjęto również szczegółowe cele operacyjne i działania rewitalizacyjne.

Wynikiem działań rewitalizacyjnych powinny być oczekiwane oddziaływania, przynoszące pozytywne efekty. Zdefiniowano następujące oddziaływania MPRK:

- Wzrost efektywności zaangażowanych środków z funduszy strukturalnych i uzyskanie większej trwałości wdrożonych działań.
- Uzdrowienie sytuacji w obszarach rewitalizacji, szczególnie w dziedzinach związanych z mieszkalnictwem, pracą, sytuacją socjalną mieszkańców, handlem, usługami i komunikacją.

- Uporządkowanie zdegradowanych struktur urbanistycznych.
- Powstanie nowatorskiej działalności gospodarczej w branżach ukierunkowanych na nowe technologie, które nie będą kolidowały z wysokim standardem mieszkaniowym.
- Integracja społeczna „grup problemowych" oraz likwidacja dyskryminacji i wykluczeń społecznych.
- Wzrost walorów ekologicznych przyrody, wód i terenów zielonych oraz obszarów niezabudowanych.
- Sprawdzenie jakości funkcjonowania administracji miejskiej (w trakcie koordynowania prac różnych uczestników), nawiązanie bliskich kontaktów z mieszkańcami, powstanie nowych organizacji i stowarzyszeń, których współpraca wybiegać będzie daleko poza czas trwania rewitalizacji.

W Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa przedstawiono instrumenty wdrażania procesu rewitalizacji: zasady systemu zarządzania (stworzenie struktur zarządzania procesem rewitalizacji, zasady sterowania projektami, koncepcje współpracy Urzędu Miasta Krakowa z innymi uczestnikami procesu, koncepcje organizowania konsultacji społecznych, działania z zakresu public relations), plan docelowy (zasady tworzenia planu docelowego, koncepcje organizowania konsultacji społecznych), zasady systemu monitorowania (system monitoringu na potrzeby programu, wskaźniki, ewaluacja), założenia systemu finansowania.

Analiza systemu wdrażania MPRK została przeprowadzona w kolejnym rozdziale.

Miejski Program Rewitalizacji Krakowa ze względu na swoją obszerność zawiera załączniki:

- Załącznik nr 1 – Analizy w skali miasta: dotyczą poszczególnych aspektów funkcjonowania miasta, w oparciu o dostępne raporty, opracowania i dane statystyczne.
- Załącznik nr 2 – Projekty: tabelaryczna lista projektów, uwzględnionych w programie rewitalizacji, w podziale dla poszczególnych zespołów rewitalizacyjnych.

W Założeniach do MPRK wyznaczono osiem zespołów rewitalizacji. Są to obszary zdegradowane, które charakteryzują się występowaniem łącznie co najmniej trzech spośród siedmiu wyznaczonych kryteriów:

- wysoki poziom bezrobocia mieszkańców,
- wysoki poziom ubóstwa oraz trudne warunki mieszkaniowe,
- wysoki poziom przestępczości,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców,
- niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- wysoki poziom degradacji technicznej infrastruktury i budynków,
- wysoki poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

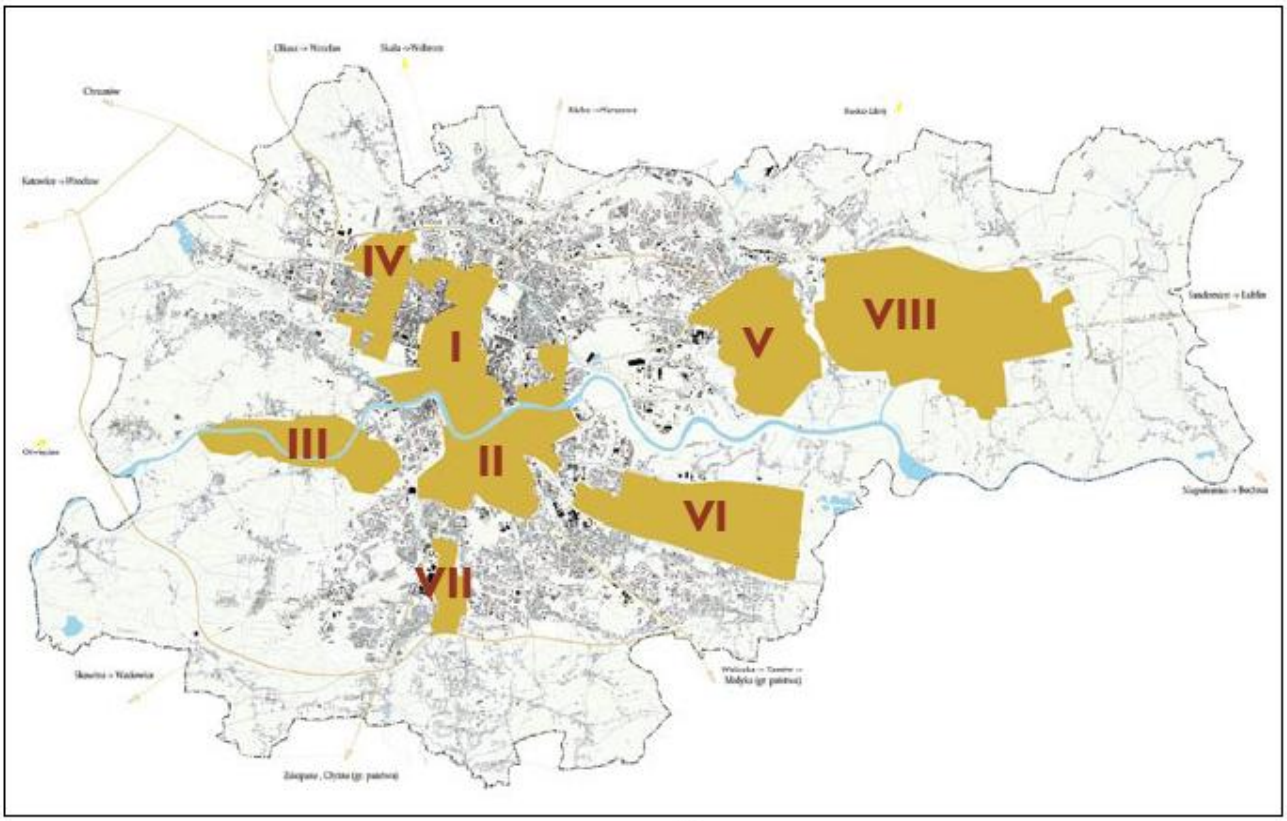
W Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa wyznaczono dokładne granice wybranych obszarów i dokonano ich analizy. Dla każdego obszaru utworzono listę proponowanych projektów. Niniejsza lista zawierała projekty przewidziane do realizacji w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym na lata 2006-2016, projekty przewidziane do realizacji w budżecie Miasta Krakowa na rok 2007, projekty zgłoszone w ramach naboru wniosków przeprowadzonego w fazie przygotowywania MPRK przez Urząd Miasta Krakowa oraz propozycje autorów Programu. Ponadto opracowano koncepcje **projektów pilotażowych** (zwanych także **flagowymi**), które miały być źródłem impulsu dla dalszego rozwoju i inicjować proces rewitalizacji przedmiotowego zespołu, wyzwalając efekty spill-over.

Obszary wyznaczone do rewitalizacji:

- **Zespół I**: Stare Miasto, Kleparz, Piasek, Nowy Świat, Stradom, Wesoła Zachód, Kazimierz, część Grzegórzek Zachód, Półwsie Zwierzynieckie.
- **Zespół II**: Stare Podgórze, Zabłocie, Mateczny, Bonarka, kopiec Krakusa, Heltmana, część Grzegórzek Wschód i Grzegórzek Północ, staw Płaszowski (Płaszów).
- **Zespół III**: Zakrzówek, Dębniki Zachód, Przegorzały Wschód i Przegorzały Południe (Polnych Kwiatów/ Ks. Józefa).
- **Zespół IV**: Krowodrza Południe, południowa część Krowodrzy Wschód i Północ, Azory Wschód, północna cześć Bronowic Małych Wschód, Krowodrza Nowa Wieś (część zachodnia), Nowa Wieś Południe (część zachodnia), Małe Błonie (część północno-wschodnia), Czarna Wieś (część zachodnia).
- **Zespół V**: wszystkie jednostki urbanistyczne „starej" Nowej Huty, Na Skarpie (Łąki Nowohuckie), Mogiła (część wschodnia).
- **Zespół VI**: Płaszów (zalew Bagry), tereny przemysłowe i kolejowe (Zarzecze, Rybitwy, Podgaje).
- **Zespół VII**: Borek Fałęcki Wschód, Łagiewniki (Sanktuarium Bożego Miłosierdzia/Białe Morza).
- **Zespół VIII**: Nowa Huta – Kraków Wschód: kombinat HTS, Mogiła Wschód (część północno-wschodnia), Pleszów – Kujawy (część północna), Branice (część północna).

Łączna powierzchnia obszarów wyznaczonych do rewitalizacji wynosi **5 391,2 ha**.

Mapa 1. Położenie i granice ośmiu zespołów rewitalizacji

Źródło: MPRK.

Uwaga: granice Zespołów nie zostały nie zostały wyznaczone jednoznacznie, w sposób umożliwiający wykorzystanie narzędzi GIS

Niezależnie od wyznaczonych w MPRK zespołów podjęto tematykę osiedli wielorodzinnych z wielkiej płyty (blokowisk), fortów, parków rzecznych i kulturowych oraz przystanków kolejki miejskiej. Są to obszary rozproszone na terenie całego miasta, ale pełniące istotną rolę pod względem przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym, gospodarczym i społecznym.

MPRK określa następujące obszary rozproszone (zespoły nadrzędne):

- **Parki rzeczne i parki kulturowe**: Wskazano ustanowienie na terenie Krakowa dziewięciu parków kulturowych jako terenów o wybitnych wartościach historyczno-kulturalnych: „Wzgórze św. Bronisławy", „Lotnisko", „Krzemionki Podgórskie", „Rajsko-Kosocice", „Skotniki-Bodzów", „Skała", „Mydlniki-Tonie", „Fort Dłubnia", „Tyniec". Jednocześnie wszystkie doliny rzek wyznaczone zostały jako chronione obszary parków rzecznych (Dolina Wisły, Rudawy, Prądnika, Dłubni, Wilgi, Serafy z Malinówką).

- **Twierdza Kraków**: Wszystkie znajdujące się we władaniu Gminy Miejskiej Kraków obiekty dawnej Twierdzy powinno połączyć się w jednolity zespół historyczno-krajobrazowy, składający się z obiektów fortyfikacyjnych i niefortyfikacyjnych, elementów komunikacji, zieleni fortecznej i krajobrazu warownego. Uchwałą Nr CXIX/1294/06 Rady Miasta Krakowa z dnia 25 października 2006 r. przyjęto Ramowy program ochrony i rewitalizacji zespołu

historyczno- krajobrazowego Twierdzy Kraków, który reguluje sposób ochrony i wykorzystania zespołu historyczno-krajobrazowego Twierdzy.

- **Blokowiska – zespoły osiedli wielorodzinnych z wielkiej płyty**: Działania na terenie osiedli mieszkaniowych z wielkiej płyty powinny opierać się na modernizacji substancji budowlanej oraz poprawie otoczenia mieszkaniowego (rehabilitacja zabudowy blokowej).

- **Przystanki kolejki miejskiej**: Istnieje potrzeba opracowania specjalnego programu uwzględniającego trwającą przebudowę i modernizację systemu komunikacji publicznej, kwestie własnościowe oraz przeprowadzenia modernizacji w zależności od frekwencji użytkowania, liczby pasażerów, lokalizacji przystanków, wartości historycznej itp.

1.3. OCENA SYSTEMU WDRAŻANIA MIEJSKIEGO PROGRAMU REWITALIZACJI KRAKOWA

System wdrażania Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa został zaproponowany w zeszycie głównym MPRK oraz w załączniku będącym uzupełnieniem rozdziału „Management".

Na etapie opracowania MPRK wyróżniono cztery możliwe modele zarządzania rewitalizacją Krakowa:

1. Urząd Miasta samodzielnie wykonuje zadania, angażując w nie własnych specjalistów i tworząc w tym celu wyspecjalizowany wydział lub jednostkę nadzorująco-koordynującą.

2. Miasto tworzy własną spółkę, deleguje do niej specjalistów pracujących w strukturach administracyjnych i przekazuje jej do samodzielnej realizacji wszystkie zadania wiążące się z procesem rewitalizacji.

3. Miasto wspólnie z odpowiednim partnerem posiadającym rozległe doświadczenie w zakresie procesów rewitalizacji zakłada publiczno-prywatną spółkę mieszaną i przekazuje jej do samodzielnej realizacji wszystkie zadania wiążące się z procesem rewitalizacji.

4. Miasto powierza odpowiedniemu pełnomocnikowi spoza Urzędu Miasta samodzielną realizację zadań rewitalizacyjnych.

Zaproponowane modele w ramach MPRK miały być przedmiotem dalszych analiz i ostatecznego wyboru modelu najodpowiedniejszego. W praktyce wdrażania rewitalizacji przyjęto pierwszy z wymienionych modeli. Zgodnie z założeniami miał to być pierwszy etap rozwoju systemu zarządzania rewitalizacją, jednak nie wprowadzono kolejnych modeli. W ramach Wydziału Rozwoju Miasta został wydzielony Referat ds. Rewitalizacji. Wydział Rozwoju Miasta jest komórką Urzędu odpowiedzialną generalnie za planowanie strategiczne, prowadzenie analiz i monitorowanie stanu Miasta, w tym prowadzenie Banku Informacji o Mieście, koordynowanie programów rewitalizacyjnych, koordynowanie procesu konsultacji społecznych, obsługę informacyjno-merytoryczną inwestorów krajowych i zagranicznych, promocję gospodarczą i inwestycyjną Miasta, wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego Miasta. W skład struktury organizacyjnej Wydziału wchodzą: Referat Planowania Strategicznego, Referat Analiz i Monitorowania Danych, Referat ds. Rewitalizacji, Stanowiska ds. Organizacyjnych, Referat ds. Komunikacji Społecznej, Centrum Obsługi Inwestora, Stanowiska ds. Przedsiębiorczości. Do zakresu działań Referatu ds.

Rewitalizacji, zgodnie z Zarządzeniem nr 3990/2012 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 31 grudnia 2012 r. w sprawie podziału na wewnętrzne komórki organizacyjne oraz szczegółowego zakresu działania Wydziału Rozwoju Miasta, należą:

- Przygotowanie Lokalnych Programów Rewitalizacji dla zdegradowanych obszarów miejskich we współpracy z merytorycznymi komórkami organizacyjnymi UMK, miejskimi jednostkami organizacyjnymi, podmiotami zewnętrznymi w zakresie:
    - organizowania konkursów na opracowanie poszczególnych programów rewitalizacji dla wyznaczonych obszarów,
    - pozyskiwania projektów, które na podstawie wpisania do Miejskiego i Lokalnych Programów Rewitalizacji będą mogły starać się o dofinansowanie ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych.
- Organizowanie konkursów w ramach realizacji programów rewitalizacji.
- Monitorowanie realizacji Miejskiego i Lokalnych Programów Rewitalizacji.
- Przygotowanie, koordynacja i monitorowanie realizacji programu sektorowego pn. „Program Rehabilitacji Zabudowy Blokowej".
- Prowadzenie, redagowanie i administrowanie serwisem www.rewitalizacja.krakow.pl w ramach Miejskiej Platformy Internetowej „Magiczny Kraków".

Należy przede wszystkim zwrócić uwagę na fakt, że zarówno w praktyce, jak i w ww. zarządzeniu, które stanowi podstawę dla działania jednostki, nie wyodrębniono kluczowego zakresu działań Referatu dotyczącego koordynacji działań rewitalizacyjnych. Szczególnym odzwierciedleniem tego faktu jest to, że nie został powołany dotychczas pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. rewitalizacji, który mógłby być specjalnie umocowany do koordynacji działań różnych jednostek realizujących de facto projekty z zakresu rewitalizacji. Brak wykształcenia funkcji koordynacji w Referacie ds. Rewitalizacji należy uznać za jeden z poważniejszych mankamentów funkcjonującego systemu wdrażania MPRK oraz lokalnych programów rewitalizacji. Referat jest odpowiedzialny za działania planistyczne, w tym konsultacyjne, traci w dużym zakresie kompetencje dotyczące realizacji projektów i „pojawia się" ponownie w procesie jako jednostka prowadząca działania monitoringowe i promocyjne. Przerwany został zatem klasyczny model cyklu zarządzania strategicznego. Funkcje realizacji są rozproszone i może się to przyczyniać do obniżenia skuteczności działań rewitalizacyjnych w Krakowie.

Pozostałe modele opisane w MPRK oraz w uzupełnieniu będącym załącznikiem do programu, szczególnie drugi i trzeci, to stosunkowo zaawansowane organizacyjnie propozycje. Modele takie rozpowszechnione są w krajach Europy Zachodniej pod pojęciem Town Center Management. W Polsce odnotowuje się bardzo nieliczne przypadki częściowego zastosowania tej praktyki. Pierwszą implementacją modelu Town Center Management może pochwalić się Toruń. Wyodrębnione ze struktury organizacyjnej magistratu Biuro Toruńskiego Centrum Miasta posiada kompetencje realizujące w dużym zakresie postulaty opisane w MPRK.

Z pewnością w ramach ewaluacji rewitalizacji Krakowa należy rekomendować usprawnienie systemu zarządzania MPRK, lokalnymi programami rewitalizacji oraz programami rehabilitacji zabudowy blokowej. Niekoniecznie musi to oznaczać wdrożenie któregoś z modelu spółki zajmującej się rewitalizacją. Niewątpliwie jednak należy wzmocnić kompetencje Referatu ds. Rewitalizacji w zakresie koordynacji działań rewitalizacyjnych. Może to wiązać się z koniecznością powiększenia liczby osób zaangażowanych w te zadania oraz nadania zespołowi innego statusu organizacyjnego.

Brak koordynacji realizacji projektów rewitalizacyjnych widoczny jest również w procesie zarządzania lokalnymi programami rewitalizacji. Koordynacja projektów rewitalizacyjnych jest ważnym elementem wdrażania każdego dokumentu programowego, w którego realizację zaangażowanych jest wiele podmiotów. W przypadku MPRK ta wielość podmiotów realizujących program dotyczy jednostek organizacyjnych Miasta Krakowa, ale także podmiotów zewnętrznych niezwiązanych ze strukturami organizacyjnymi Miasta. MPRK realizuje wiele podmiotów niezależnych od siebie instytucjonalnie, ale należących do grupy interesariuszy bezpośrednich i pośrednich rewitalizacji. Brak powiązań pomiędzy podmiotami wdrażającymi projekty rewitalizacyjne sprawia, że ich działania nie mogą być w żaden sposób skorelowane czasowo oraz rzeczowo. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest brak występowania lub występowanie w niewielkim zakresie wartości dodanej czy też synergii związanej z realizacją na zdegradowanych obszarach projektów rewitalizacyjnych. Pojawienie się wartości dodanej jest z kolei fundamentalnym celem rewitalizacji. W związku z tym koordynacja realizacji projektów rewitalizacyjnych powinna dotyczyć podejmowania wszelkich działań o charakterze administracyjnym, organizacyjnym i prawnym, których celem jest uzyskanie w możliwie największym zakresie wartości dodanej projektów rewitalizacyjnych wynikającej z pojawienia się synergii, komplementarności i innego pozytywnego oddziaływania pomiędzy działaniami podejmowanymi przez niezwiązane ze sobą podmioty.

Podczas prac nad MPRK oraz lokalnymi programami rewitalizacji dla poszczególnych zespołów nie dokonano wyraźnego podziału funkcji pomiędzy MPRK a programami lokalnymi. W stosunkowo dużym zakresie lokalne programy rewitalizacji są powtórzeniem zapisów MPRK. Nie jest przejrzysty również sposób rozdziału projektów pomiędzy MPRK a programy lokalne. W nich też nie przyjęto systemu zarządzania, a zapisy dotyczące elementów monitorowania, promocji i konsultacji społecznych są tożsame z zapisami w MPRK.

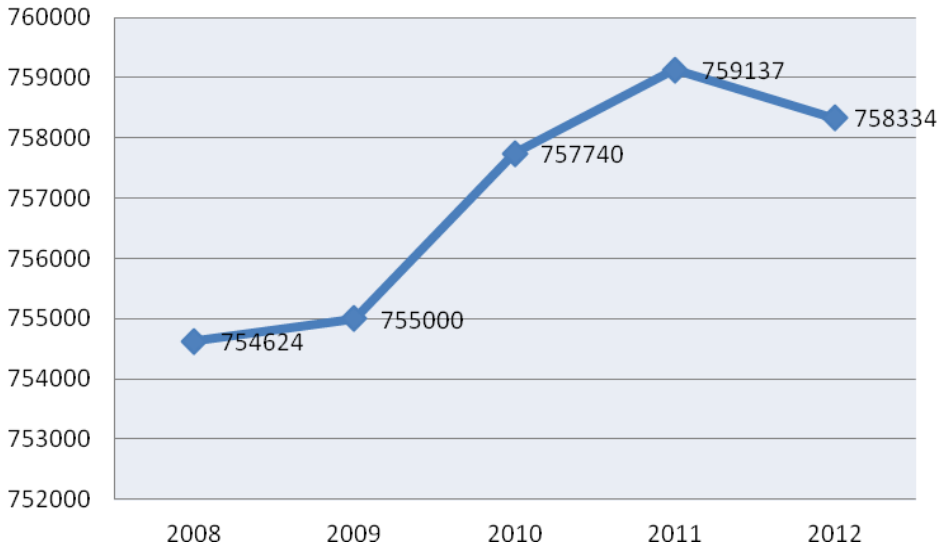
W ramach aktualizacji MPRK należy przyjąć linię demarkacyjną dla projektów zawartych w programie głównym i programach lokalnych. Program główny powinien zawierać wyłącznie projekty, których oddziaływanie ma zasięg większy niż obszar objęty lokalnym programem rewitalizacji. Natomiast w lokalnych programach rewitalizacji *a contrario* powinny być zawarte wyłącznie projekty, których oddziaływanie ogranicza się do danego obszaru. Ponadto należy założyć odrębne instytucjonalnie i proceduralnie sposoby zarządzania MPRK i programami lokalnymi. Zespół ds. rewitalizacji będący główną jednostką zarządzania rewitalizacją Krakowa powinien mieć kompetencje dotyczące zarządzania, tj. planowania, wspierania pozyskiwania finansowania, koordynowania wdrażania, monitorowania i ewaluacji, przede wszystkim MPRK oraz programami dla obszarów rozproszonych, natomiast w systemie zarządzania lokalnymi programami rewitalizacji powinny pojawić się wyraźnie jednostki pomocnicze Miasta, tj. Dzielnice Krakowa.

2. ZARYS UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH W SKALI MIASTA

2.1. DANE DEMOGRAFICZNE

W latach 2008-2012 ludność Krakowa wzrosła o 0,5%, czyli o 3 710 osób, wynosząc w 2012 r. – 758 334 osoby. Trend rosnący obserwowany był do 2011 r., po czym w 2012 r. zanotowano nieznaczny spadek o 803 osoby. Przyrost ludności w ostatnich latach charakteryzuje także powiat wielicki i powiat krakowski zrzeszający gminy okalające Kraków. Gęstość zaludnienia w 2012 r. w Krakowie wynosiła 2 320 osób/km².[1]

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Krakowa w latach 2008-2012

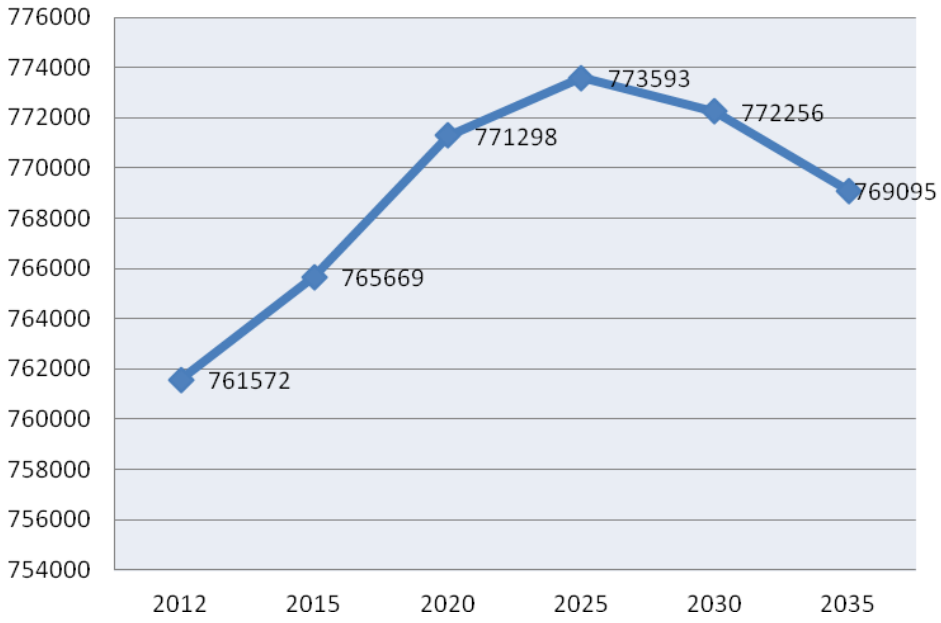

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego trend rosnący liczby mieszkańców ma się utrzymać w najbliższych kilkunastu latach. Oznacza to konieczność wzmożonych działań w zakresie mieszkalnictwa, infrastruktury komunikacyjnej i technicznej oraz rozwoju rynku pracy.

[1] Raport o Stanie Miasta 2012 r., Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

Wykres 2. Prognoza demograficzna Krakowa na lata 2012-2035

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W badaniach bezpośrednich przeprowadzonych z mieszkańcami obszarów objętych Miejskim Programem Rewitalizacji Krakowa, 26% respondentów zaobserwowało w ostatnich latach emigrację ludności, zaś 33,9% imigrację na terenach objętych badaniem. Taki rozkład odpowiedzi jest zbieżny z utrzymującym się od 2009 r. dodatnim saldem migracji dla Krakowa, w 2012 r. wynoszącym 0,97 na 1 000 mieszkańców.[2]

Najgęściej zaludnionymi dzielnicami Krakowa są: Mistrzejowice i Bieńczyce. Największa liczba ludności zamieszkuje natomiast Prądnik Biały, Bieżanów-Prokocim oraz Dębniki. Dzielnicami o najniższej populacji są Łagiewniki-Borek Fałęcki, oraz Wzgórza Krzesławickie.

[2] Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych dzielnicach Krakowa według stanu meldunkowego w 2012 r.

Obszar	Nr	Dzielnica	Liczba ludności	Powierzchnia (ha)
Śródmieście	I	Stare Miasto	41 905	559,3
	II	Grzegórzki	30 739	586,2
	III	Prądnik Czerwony	48 958	638,8
	IV	Prądnik Biały	70 778	2 370,6
Krowodrza	V	Krowodrza	40 436	538,3
	VI	Bronowice	24 041	958,0
	VII	Zwierzyniec	21 499	2 866,9
Podgórze	VIII	Dębniki	61 650	4 671,1
	IX	Łagiewniki-Borek Fałęcki	16 542	568,2
	X	Swoszowice	22 956	2 482,3
	XI	Podgórze Duchackie	54 386	1 053,0
	XII	Bieżanów-Prokocim	65 324	1 846,9
	XIII	Podgórze	34 148	2 516,1
Nowa Huta	XIV	Czyżyny	29 781	1 229,4
	XV	Mistrzejowice	54 605	547,8
	XVI	Bieńczyce	44 072	369,4
	XVII	Wzgórza Krzesławickie	20 636	2 375,8
	XVIII	Nowa Huta	58 737	6 552,5
Ogółem			741 193	32 683

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Kraków w liczbach 2012 r., Urząd Miasta Krakowa.

Jeżeli chodzi o populację Zespołów objętych Miejskim Programem Rewitalizacji Krakowa to najwięcej ludności zamieszkuje obszar Zespołu V (ponad 52,7 tys. osób) oraz obszar Zespołu I (ponad 51,7 tys. osób). Obszary te charakteryzują się także najwyższą gęstością zaludnienia wynoszącą odpowiednio: 154,7 os./ha i 101 os./ha. Zespołem o najniższej gęstości zaludnienia, z uwagi na gospodarczy charakter obszaru, jest Zespół VIII (0,3 os./ha). Innymi słabo zaludnionymi obszarami podlegającymi rewitalizacji są Zespół VI i Zespół VII, pełnią one funkcję przyrodniczo-rekreacyjną, rekreacyjno-przemysłową oraz religijno-pielgrzymkową, więc niskie zaludnienie na tych obszarach nie powinno dziwić.

Tabela 2. Podstawowe dane demograficzne dot. poszczególnych Zespołów określonych w ramach MPRK (dane z 2010 r.)

	Liczba mieszkańców	Udział w populacji Krakowa	Gęstość zaludnienia os./ha
Zespół I	51 781	6,80%	101
Zespół II	16 084	2,10%	19,2
Zespół III	258	0,03%	0,5
Zespół IV	36 618	4,80%	85,2
Zespół V	52 759	6,96%	154,7
Zespół VI	2 933	0,39%	3,25
Zespół VII	166	0,02%	1,19
Zespół VIII	519	0,07%	0,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Dane GIS, z zastrzeżeniem niejednoznaczności granic poszczególnych Zespołów (dla potrzeb narzędzi GIS)

W Krakowie udział ludności w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 roku życia) w ogólnej populacji systematycznie wzrasta (od 18,5% w 2008 r. do 20,5% w 2012 r.). Oznacza to, że przekroczony został 10% próg uznawany za próg starości zaawansowanej społeczeństwa.[3] Wysoki udział osób starszych zwiększa obciążenie społeczne, a także zmusza do powzięcia wzmożonych działań w zakresie opieki społecznej i polityki prorodzinnej.

2.2. RYNEK PRACY

W 2012 r. w Krakowie w sektorze przedsiębiorstw zatrudnionych było ogółem 204 897 osób (o 0,7% mniej niż w 2011 r.), a liczba pracujących wynosiła 215 845 osób (wzrost o 0,1%). Najwięcej osób zatrudnionych było w sektorze przetwórstwa przemysłowego (40 993 osoby) i budownictwa (19 518 osób).

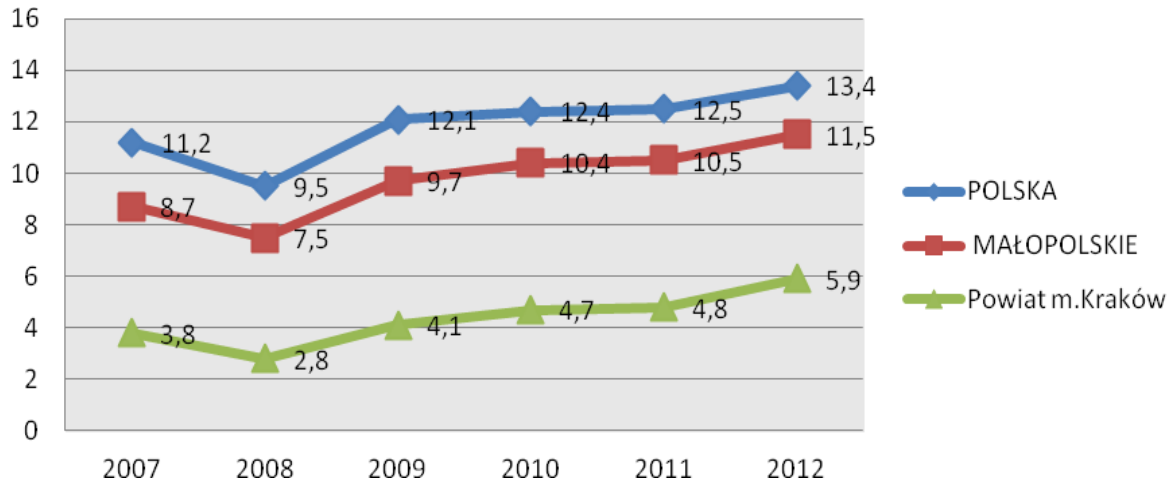
Średnie wynagrodzenie brutto w Krakowie w roku 2012 r. wynosiło – 3 877,57 zł (wzrost od 2008 r. o 617,94 zł), a więc było wyższe aniżeli średnia pensja w Polsce – 3 744,38 zł i w województwie małopolskim – 3 456,16 zł. Na tle innych miast wojewódzkich Kraków plasuje się na 4. pozycji pod względem średnich zarobków za Warszawą, Poznaniem i Wrocławiem[4].

[3] Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2012 r., MOPS Kraków.

[4] Bank Danych Lokalnych, GUS.

Poziom bezrobocia, mimo iż wyraźnie niższy niż średnia krajowa i średnia dla woj. małopolskiego odpowiada tendencjom ogólnopolskim i wojewódzkim notując w ostatnich latach systematyczny wzrost, będący następstwem światowego kryzysu gospodarczego. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Krakowie wzrosła z 2,8% w 2008 r. do poziomu równego 5,9% w 2012 r.

Wykres 3. Kształtowanie się stopy bezrobocia rejestrowanego w latach 2007-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Zespołami objętymi Miejskim Programem Rewitalizacji Krakowa o najwyższej stopie bezrobocia są Zespół VIII i Zespół V oraz Zespół III. Warto zauważyć, iż Zespoły V i VIII należą do terenów obejmujących obszar „starej" i „nowej" Nowej Huty. Większość obszarów wskazanych do rewitalizacji posiada stopę bezrobocia przewyższającą średnią stopę bezrobocia dla Miasta, równą 4,8%. Jedynymi zespołami rewitalizacyjnymi posiadającymi stopę bezrobocia niższą aniżeli średnia miejska są Zespół IV (4,2%) oraz Zespół VII (4,5%).

Tabela 3. Dane dotyczące bezrobocia na terenie obszarów objętych Miejskim Programem Rewitalizacji Krakowa

Zespół rewitalizacyjny	Liczba ludności (w tym w wieku prod.) 2010 r.	Stopa bezrobocia[5]	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem 2012 r.	Udział bezrobotnych kobiet
Zespół I	51 781 (33 420)	5,2%	1 736	36%
Zespół II	16 084 (10 626)	6,6%	700	52%
Zespół III	258 (171)	7,6%	13	18,5%
Zespół IV	36 618 (25 897)	4,2%	1 099	49%
Zespół V	52 759 (32 903)	7,7%	2 522	b.d.
Zespół VI	2 933 (2 002)	6,9%	140	45%
Zespół VII	166 (111)	4,5%	5	60%
Zespół VIII	519 (342)	11,4%	39	b.d.
Kraków	757 740 (494 024)	4,8%	23 863	50,1%

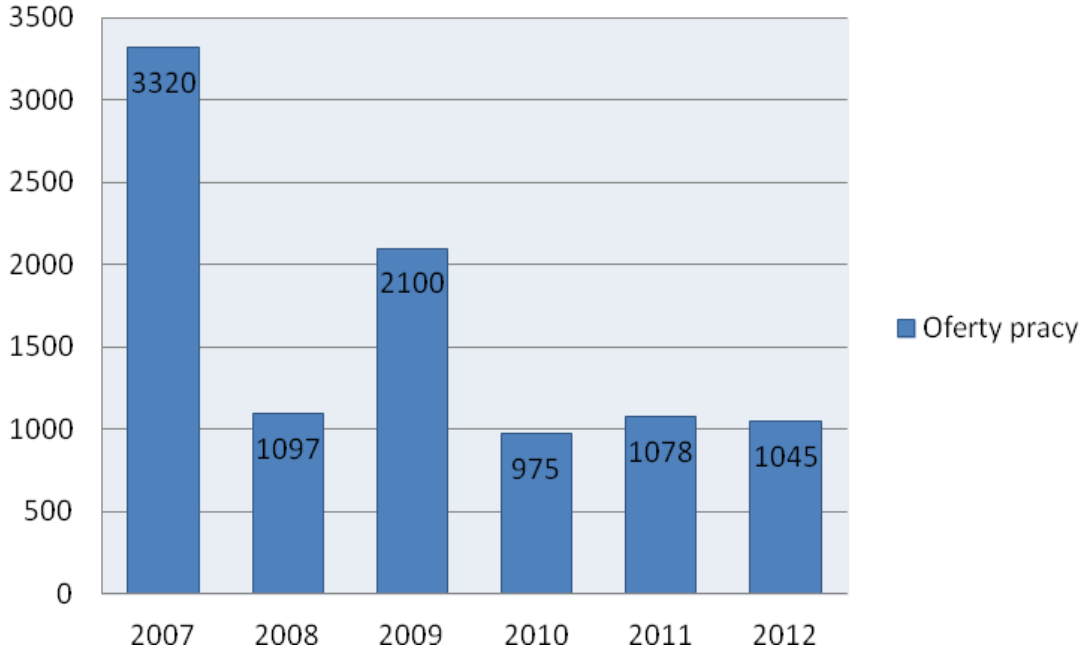
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Dane GIS, 2010 r. i 2012 r.; Bank Danych Lokalnych, GUS.

Struktura wiekowa bezrobotnych zmienia się. W 2007 r. grupą przeważającą były osoby w wieku 45-54 lat, obecnie wśród bezrobotnych przeważają osoby w wieku 25-34 lat. Największy udział wśród bezrobotnych mężczyzn stanowią osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym, zaś wśród bezrobotnych kobiet przeważają osoby z wykształceniem wyższym.

Od 2008 r. liczba zgłaszanych ofert pracy utrzymuje się na podobnym poziomie oscylującym wokół 1 000 ofert. Jedynie w 2010 r. zaobserwować można było skokowy wzrost liczby ofert o ponad 100%. W 2012 r. liczba zgłoszonych ofert pracy wynosiła 1 045.

[5]Z uwagi na brak dostępu do danych dotyczących liczby ludności zamieszkującej poszczególne obszary rewitalizacyjne w 2012 r. wskaźnik stopy bezrobocia oszacowany jest w sposób następujący: liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z 2012 r. odniesiona została do liczby ludności w wieku produkcyjnym (wg metodologii GUS – kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni w wieku 18-64 lat) z roku 2010. Dlatego też podany wskaźnik stopy bezrobocia ma charakter szacunkowy.

Wykres 4. Liczba ofert pracy, lata 2007-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Mieszkańcy udzielający odpowiedzi w ankietach bezpośrednich wskazali na niskie zadowolenie z możliwości znalezienia dobrej pracy czy prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Wskazano także na ledwie zauważalną poprawę w ostatnich 3-4 latach warunków pracy i zatrudnienia oraz sytuacji materialnej mieszkańców.

2.3. GOSPODARKA

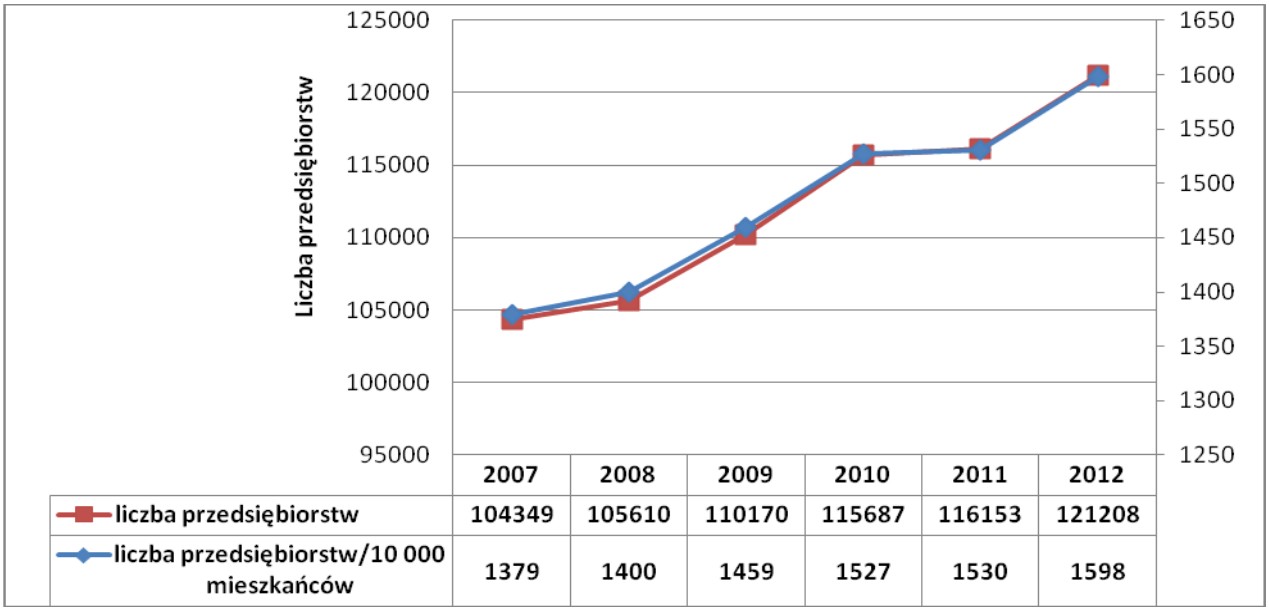
2.3.1. PODSTAWOWE DANE GOSPODARCZE

W założeniach Strategii Rozwoju Krakowa za kluczowe dla rozwoju Miasta sektory gospodarcze wskazano turystykę oraz sektor nowoczesnych technologii. Bazę dla rozwoju powyższych dziedzin gospodarki stanowi wyjątkowa historyczno-kulturalna pozycja i marka Krakowa w kraju, regionie i Europie oraz status silnego ośrodka akademickiego szczycącego się tradycją i licznymi osiągnięciami. Kluczem do budowania konkurencyjnej gospodarki są bardzo dobrze wykwalifikowane kadry oraz działania na rzecz utworzenia odpowiednich instytucji oraz płaszczyzn dla wymiany doświadczeń, wiedzy i współpracy pomiędzy biznesem, a sferą naukowo-kulturalną.

W okresie 2008-2012 krakowskie przedsiębiorstwa musiały zmagać się z licznymi wyzwaniami, jakie przyniósł światowy kryzys gospodarczy. Biorąc pod uwagę główne wskaźniki gospodarcze Kraków w tym okresie wypada całkiem dobrze: wzrosła liczba podmiotów gospodarczych, nakłady inwestycyjne stopniowo wracają do poprzednich poziomów, rośnie wartość aktywów, w sposób charakterystyczny dla gospodarek wysokorozwiniętych znaczny udział w strukturze działalności mają usługi specjalistyczne oparte na wiedzy, rośnie liczba dostępnych powierzchni biurowych.

Liczba podmiotów gospodarczych w badanym okresie charakteryzowała się trendem wzrostowym. W 2012 r. liczba zarejestrowanych w rejestrze REGON przedsiębiorstw wynosiła 121 208 podmiotów. Oznacza to ponad 16% wzrost w ciągu 5 lat. Dynamika wzrostu liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 10 000 mieszkańców kształtowała się na podobnym poziomie i wynosiła w badanym okresie 15,8%. Systematyczny wzrost tego wskaźnika w ostatnich latach świadczy, o dobrym stanie gospodarczym Krakowa, mimo załamania i kryzysu gospodarczego na rynkach światowych. Podmioty prywatne stanowią około 98,8% ogółu zarejestrowanych przedsiębiorstw.

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych w Krakowie w latach 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
liczba przedsiębiorstw	104349	105610	110170	115687	116153	121208
liczba przedsiębiorstw/10 000 mieszkańców	1379	1400	1459	1527	1530	1598

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Według klas wielkości zdecydowanie przeważają mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób) – 115 457 podmiotów, następnie ilościowo plasują się: przedsiębiorstwa małe (10 – 50 pracowników) – 4 628, przedsiębiorstwa średnie (50 – 250 pracowników) – 927, przedsiębiorstwa duże (powyżej 250 pracowników) – 196, z czego 41 zakładów posiadało zatrudnienie przewyższające 1 000 osób[6].

W zakresie struktury prawnej najbardziej rozpowszechnioną formą prywatnych podmiotów gospodarczych są osoby fizyczne – na koniec 2012 r. funkcjonowało w Krakowie 80 600 przedsiębiorców, co oznacza wzrost o 2,8% w porównaniu z rokiem 2011. Następne w kolejności były spółki handlowe – 15 513[7] podmiotów. Biorąc pod uwagę zaangażowany w nich kapitał, to w Krakowie 15 403 spółki finansowane były przez krajowe osoby fizyczne lub prawne, a kapitał zagraniczny ulokowany był w 3 037 przedsiębiorstwach.[8]

[6] Bank Danych Lokalnych, GUS.

[7] Tamże.

[8] Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

W 2012 r. najwięcej podmiotów prowadziło działalność w zakresie handlu i usług naprawczych – 29 255 podmiotów (24,14%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej – 15 892 podmioty (13,11%), oraz budownictwie – 10 987 podmiotów (9,06%).[9]

Biorąc pod uwagę lokalizację, najwięcej podmiotów gospodarczych prowadziło działalność na terenie Podgórza (39,8 tys., tj. 32,9% ogółu) oraz Krowodrzy (29,6 tys. – 24,4%). W Śródmieściu zarejestrowanych było 28,5 tys. firm (23,5%), a w Nowej Hucie 23,2 tys. (19,2%). Najwięcej małych i średnich firm działało w Podgórzu i Krowodrzy, natomiast jednostki duże lokowały swoje siedziby głownie w Śródmieściu.[10]

Zespołem rewitalizacyjnym, na którym funkcjonuje największa liczba przedsiębiorstw był Zespół I – 19 085 podmiotów. Kolejnymi zespołami o dużej liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych były Zespół II, Zespół V i Zespół IV. Najwyższy wskaźnik liczby przedsiębiorstw przypadających na 1 mieszkańca odnotowany był na terenie Zespołu VIII, obejmującego tereny przemysłowe i kombinat hutniczy na obszarze „Nowej Huty".

Tabela 4. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych działających na terenie poszczególnych Zespołów określonych w MPRK

	Liczba podmiotów gospodarczych działających na danym obszarze	Wskaźnik liczby przedsiębiorstw na 1 mieszkańca
Zespół I	19 085	0,37
Zespół II	6 808	0,42
Zespół III	58	0,22
Zespół IV	4 954	0,14
Zespół V	5 618	0,11
Zespół VI	37	0,01
Zespół VII	37	0,22
Zespół VIII	481	0,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Dane z Systemu Informacji Geograficznej – GIS, 2013 r.

[9] Bank Danych Lokalnych, GUS.

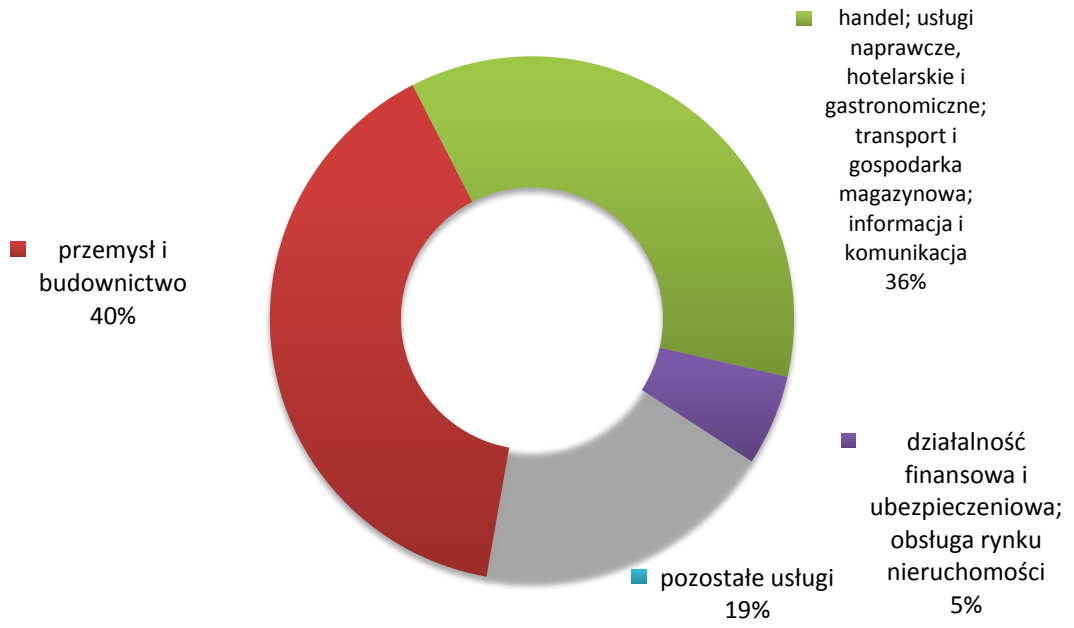
[10] Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

2.3.2. POZIOM INWESTYCJI

W latach 2009-2012 obserwowano wzrost przychodów krakowskich przedsiębiorstw (o 20 290,5 mln zł w całym okresie), a także poprawę uzyskiwanych wyników finansowych na działalności gospodarczej do 2011 r. Jedyny spadek tego wskaźnika zanotowano w 2012 r.[11]

W 2011 r. poziom inwestycji krakowskich przedsiębiorstw wynosił 7 142 zł/1 os. w wieku produkcyjnym i był wyższy niż w dwóch poprzedzających latach. Największy poziom nakładów inwestycyjnych był udziałem przemysłu i budownictwa – 40% oraz sektora handlu, usług naprawczych i turystycznych, transportu i logistyki oraz informacji i komunikacji – 36%.

Wykres 6. Struktura nakładów inwestycyjnych w 2011 r. według sektorów PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W okresie 2008-2011 wzrósł także wskaźnik wartości brutto środków trwałych przedsiębiorstw przypadający na 1 mieszkańca. W 2011 r. wynosił on 62 972 zł.

[11] Tamże.

Tabela 5. Poziom nakładów inwestycyjnych w Krakowie w latach 2008-2011

	2008	2009	2010	2011
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	5 503	4 109	3 470	4 629
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	54 822	57 002	60 011	62 972
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym	8 361	6 262	5 317	7 142

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Na atrakcyjność inwestycyjną miasta wpływ ma także dostępność do powierzchni biurowych o wysokim standardzie. W ciągu 2012 r. zanotowano wzrost nowoczesnych powierzchni biurowych o 10,9%, tj. o 50 600 m². Na koniec roku ich ogólna liczba wynosiła 515 800 m², z czego 4,9% stanowiły lokale nieużytkowane.[12]

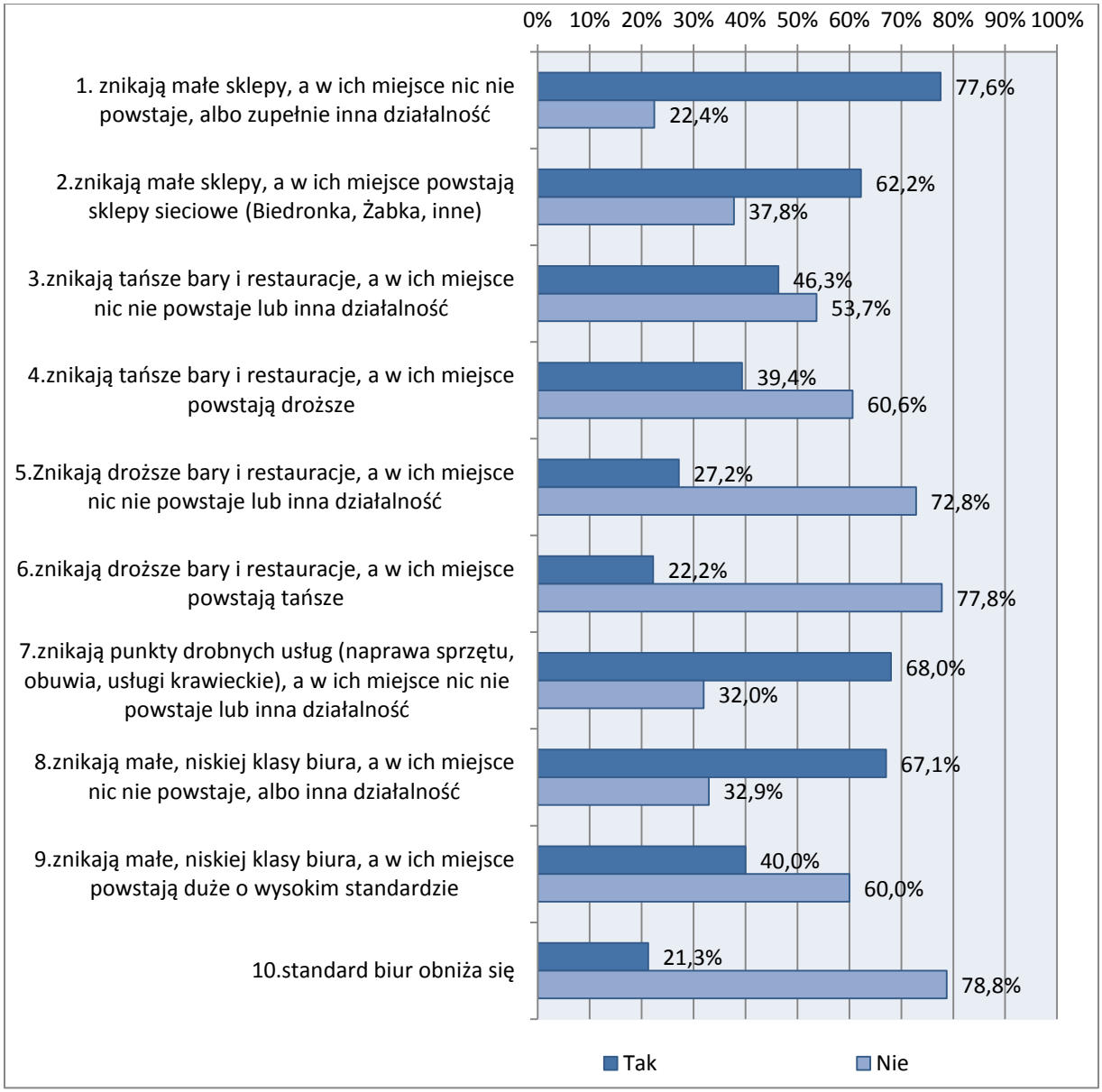
W 2012 roku całkowita podaż rynku handlowego w Krakowie osiągnęła poziom bliski 633 000 m². Wśród obiektów handlowych przeważają centra handlowe, które stanowią 63% zasobów powierzchni handlowej w Krakowie[13]. Zarówno wskaźniki, jak i opinie mieszkańców pochodzące z przeprowadzonych badań bezpośrednich wskazują, że w Krakowie znajduje się satysfakcjonująca liczba placówek handlowych, zapewniająca pełną wygodę robienia zakupów.

Badania bezpośrednie wykazały sporo innych ciekawych spostrzeżeń dotyczących gospodarki Miasta. Respondenci ocenili Kraków jako miejsce umiarkowanie sprzyjające prowadzeniu własnej działalności gospodarczej. Blisko 33% respondentów wywiadów bezpośrednich przeprowadzanych wśród mieszkańców stwierdziło, że zaobserwowało zmianę sytuacji firm w ich okolicy zamieszkania. Najczęstszymi wskazywanymi tendencjami w zakresie zmian gospodarczych były likwidacja małych firm, punktów usługowych i biur niższej klasy, zamiast których nie powstawało nic lub otwierano inny rodzaj działalności. Często wskazywano także na problem wypierania małych sklepów przez duże sieci sklepów spożywczych.

[12] Tamże.

[13] Krakowski Rynek Nieruchomości 2012, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

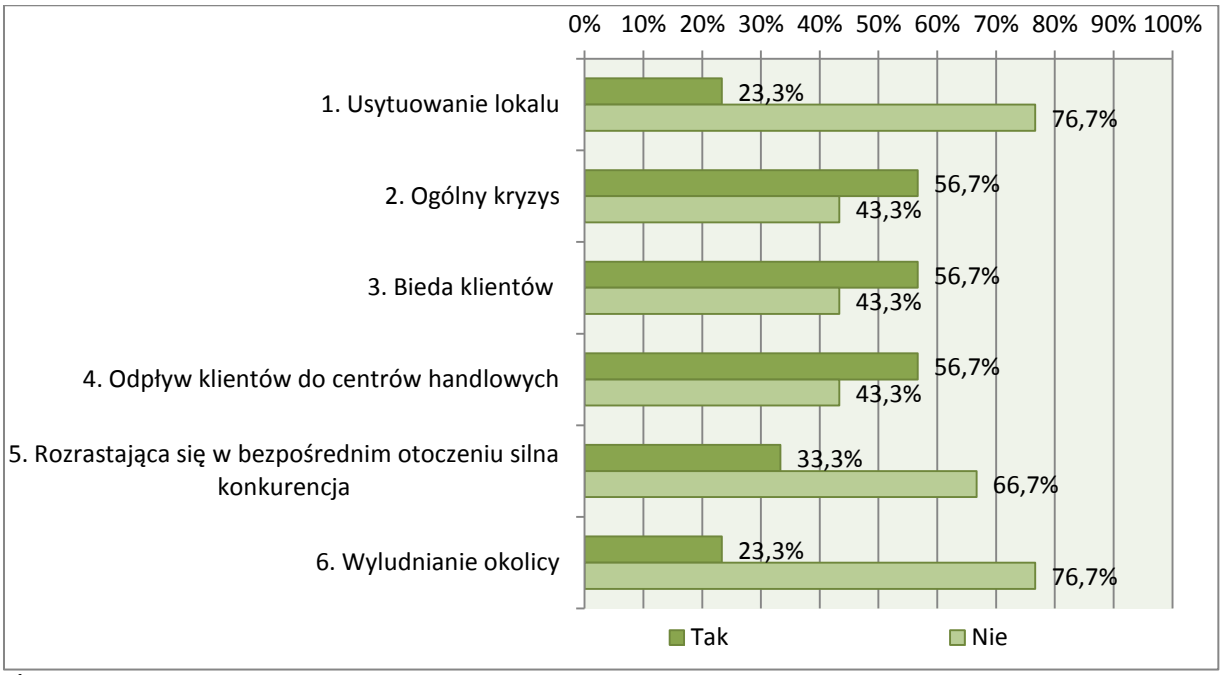
Wykres 7. Usystematyzowanie zmiany sytuacji firm w obszarze *(odpowiedzi respondentów, którzy dostrzegają zmiany w funkcjonowaniu firm na terenie obszaru)*

Źródło: Opracowanie własne.

Badania bezpośrednie przeprowadzane z przedsiębiorcami wykazały, iż 12,9% z nich myślało w ostatnim czasie o zmianie rodzaju działalności, a 30,9% przyznało, że ich przedsiębiorstwa borykały się z problemami. Do wskazywanych problemów możemy zaliczyć: ogólny kryzys, biedę klientów i odpływ klientów do centrów handlowych (wszystkie trzy kategorie po 56,7% odpowiedzi).

Wykres 8. Przypuszczalne powody problemów przedsiębiorstw w ostatnich latach (odpowiedzi na to pytanie udzieliły tylko te przedsiębiorstwa, które deklarowały zaobserwowane w ostatnim czasie problemy)

Źródło: Opracowanie własne.

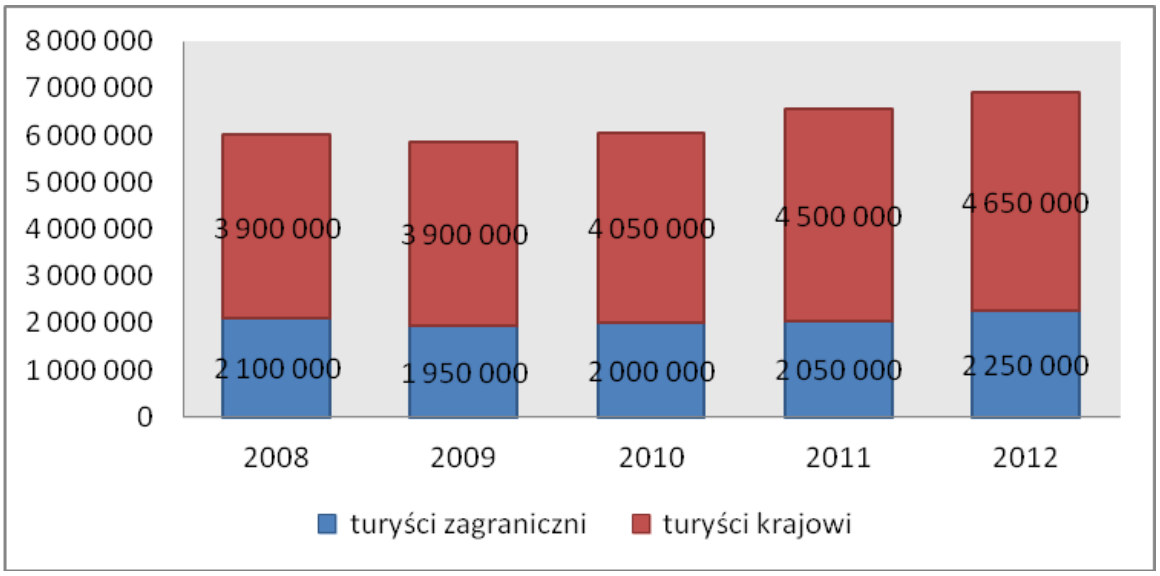
Przedsiębiorcy oceniając wzrost lub spadek wybranych aspektów działalności gospodarczej stwierdzili, że w badanym okresie notowali delikatny wzrost we wszystkich badanych dziedzinach, tj.: dochodach, liczbie klientów, liczbie konkurencyjnych przedsiębiorstw, nakładach na inwestycje rozwojowe oraz w zatrudnieniu.

2.4. TURYSTYKA

Jednym z kluczowych segmentów gospodarki Krakowa jest sektor turystyczny. Niezaprzeczalne, unikatowe walory kulturowo-rekreacyjne, jakimi może poszczycić się Kraków, tworzą olbrzymi potencjał dla rozwoju usług turystyczno-noclegowych czy gastronomii. Gmina Miejska Kraków wraz z władzami wojewódzkimi i centralnymi czynią starania, aby potencjał ten rozwinąć i przyczynić się do odnowy i rozwoju kulturalno-estetycznego Miasta.

Po chwilowym spadku w 2009 r., liczba turystów odwiedzających Kraków systematycznie rosła. W 2012 r. liczba turystów osiągnęła poziom 6 900 000 osób, z czego turyści zagraniczni stanowili 32,6% odwiedzających.

Wykres 9. Ruch turystyczny w Krakowie w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

W ostatnich latach średnia kwota wydatków poczynionych przez turystów krajowych podczas pobytu w Krakowie wzrosła z 260 zł w 2008 r. do 317 zł w 2012 r., przy jednoczesnym spadku średniej kwoty wydawanej przez turystów zagranicznych z 682 zł w 2008 r. na 596 zł w 2012 r.[14]

Wśród obiektów noclegowych dominują hotele, wśród których najliczniejszą grupę stanowią hotele trzygwiazdkowe o średnim standardzie usług – 70 obiektów. Od 2010 r. utrzymuje się liczba hoteli pięciogwiazdkowych o najwyższym standardzie usług (10 obiektów w 2012 r.), a także systematycznie wzrasta liczba obiektów czterogwiazdkowych (25 obiektów w 2012 r.).

Mieszkańcy biorący udział w wywiadach bezpośrednich ocenili dostępność do imprez, zabytków i atrakcji oraz atrakcyjność turystyczną Krakowa jako dobrą. Architektura Miasta, jej stan i wygląd, w stopniu umiarkowanym spełniają oczekiwania respondentów. Zmiana architektury i zabudowy były też najczęściej wskazywane jako zmiany zaobserwowane w przestrzeni publicznej w ostatnich latach.

2.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.5.1. OŚWIATA

Jakość kształcenia w krakowskich szkołach prezentuje wysoki poziom, o czym świadczą wyniki egzaminów państwowych i matur, znacznie przewyższające średnie wyniki dla województwa i kraju. Infrastruktura oświatowa również w pełni zaspokaja potrzeby społeczeństwa. Tendencje zaobserwowane w ostatnich latach w sferze krakowskiej oświaty to:

[14] Ruch Turystyczny w Krakowie w 2012 r. – Raport Końcowy, Małopolska Organizacja Turystyki.

- wydatki na szkolnictwo i edukację w ostatnich latach wynosiły około 34% wydatków budżetu Miasta,
- rośnie liczba dzieci uczęszczających do żłobków i przedszkoli,
- spadła liczba uczniów uczęszczających do krakowskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- wzrosła liczba nowo otwartych przedszkoli, szkół podstawowych oraz gimnazjów,
- w 2012 r. zamknięto 15 szkół ponadgimnazjalnych.

Tabela 6. Placówki oświatowe działające na terenie Krakowa

	2010	2011	2012
Liczba żłobków ogółem	22	22	22
Liczba dzieci uczęszczających do żłobków	1 800	1 900	1 950
Liczba przedszkoli ogółem	292	307	327
Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli	23 012	23 932	25 762
Liczba szkół podstawowych ogółem	128	130	131
Liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych	34 622	35 960	35 341
Liczba gimnazjów ogółem	90	92	94
Liczba uczniów uczęszczających do gimnazjów	18 458	17 903	17 472
Liczba szkół ponadgimnazjalnych ogółem	245	245	230
Liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych	b.d.	50 218	47 669

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

Badanie opinii społecznej pokazuje, że także mieszkańcy doceniają wysoki poziom krakowskiej oświaty. Jakość kształcenia siebie i dzieci ocenili oni bowiem bardzo wysoko.

2.5.2. OPIEKA MEDYCZNA

W zakresie opieki medycznej na terenie Krakowa zaobserwować można było w badanym okresie następujące trendy:

- Znacząco spadły nakłady na modernizację, zakupy inwestycyjne i remonty dla zakładów opieki zdrowotnej w związku z ograniczeniami w wydatkach budżetowych.
- Stopniowo wzrasta liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem, przy czym maleje udział zakładów publicznych, przy wzroście zakładów prywatnych.
- Ilość porad, mimo że spadła w 2012 r. w porównaniu z rokiem 2011, to w ostatnich latach nie wykazywała wyraźnego trendu.

- Wdrażane są działania profilaktyczne i promocyjne oraz działania z zakresu upowszechnienia zachowań prozdrowotnych.
- Znacznie spadła liczba zrealizowanych świadczeń oraz liczba osób objętych badaniami w ramach programów profilaktycznych.
- Spadła liczba praktyk lekarskich działających w ramach kontraktu z NFZ.
- Systematycznie wzrasta liczba aptek.

Korzystanie z usług służby zdrowia ocenione zostało jako umiarkowanie zadowalające. Poziom poczucia bezpieczeństwa zdrowotnego, rozumianego jako dostęp do służby zdrowia, szybka i sprawna opieka lekarska, bezpłatne lecznictwo itp., w ostatnich 3-4 latach według respondentów nie uległ zmianie.

2.5.3. INFRASTRUKTURA REKREACYJNO-SPORTOWA

Miasto w ostatnich latach poczyniło znaczne inwestycje w sferze rekreacji i sportu. Na potrzeby organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012 rozbudowano i zmodernizowano stadiony piłkarskie: Hutnika, Cracovii i Wisły, ponadto zmodernizowano przyszkolne boiska i hale, a także wybudowano 14 boisk w ramach ogólnopolskiego programu Orlik 2012 oraz rozpoczęto budowę wielofunkcyjnej hali sportowo-widowiskowej Kraków Arena w Czyżynach (największy tego typu obiekt w Polsce).

Tabela 7. Stan infrastruktury sportowej w Krakowie w roku 2013

Typ obiektu	Liczba obiektów
Baseny	29
- w tym kryte	24
- otwarte	4
Stadiony sportowe	9
Hale sportowe	21
Korty tenisowe	34
Lodowiska	2
Strzelnice	4
Stadniny koni	10
Stanowiska cumownicze w klubach żeglarskich	1
Tor kajakarstwa górskiego	1
Tor łuczniczy	2

Źródło: Mapa Obiektów Sportowych, http://www.zis.krakow.pl/

W ostatnich latach spadła liczba finansowanych imprez sportowych i akcji promujących zdrowy tryb życia, a środki przeznaczane z budżetu Miasta są niewystarczające dla zapewnienia odpowiedniej oferty zajęć rekreacyjno-sportowych dla mieszkańców Miasta.

Tabela 8. Liczba imprez i wydarzeń sportowych odbywających się w Krakowie i dotowanych przez miasto, wraz z liczbą uczestników w latach 2010-2012

Rok	Liczba imprez	Liczba uczestników (w tys.)
2010	125	150,00
2011	88	144,32
2012	57	16,66

Źródło: Program Rozwoju Sportu w Krakowie na lata 2013-2015, UMK.

Respondenci badań bezpośrednich stwierdzili, iż Kraków oferuje sporo możliwości na spędzenie wolnego czasu, a dostęp do infrastruktury sportowej uległ poprawie w ostatnich 3-4 latach.

2.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W skali Miasta zaobserwować możemy rozwój infrastruktury technicznej. Poniżej znajdują się podstawowe informacje pochodzące z raportów poszczególnych jednostek zajmujących się obsługą i dystrybucją usług komunalnych i mediów.

2.6.1. CIEPŁOWNICTWO

W zakresie ciepłownictwa – MPEC SA w Krakowie na koniec 2012 r. świadczyło usługi dostawy energii cieplnej dla ponad 4 900 odbiorców, co oznacza podtrzymanie tendencji wzrostowej z ostatnich lat. Dostarczono energię cieplną o łącznej mocy równej 1551,9 MW do ponad 8 380 obiektów. Długość eksploatowanej sieci ciepłowniczej w Krakowie systematycznie wzrasta i w 2012 r. osiągnęła 788,7 km[15].

2.6.2. ENERGIA ELEKTRYCZNA

W 2012 r. operator systemu energetycznego Tauron Dystrybucja SA dostarczył na obszarze Krakowa 3 128 685 MWh energii elektrycznej, a zapotrzebowanie na energię elektryczną w grupie gospodarstw domowych wzrosło w latach 2004-2011 o 21,5%, tj. o 149 055 MWh[16].

[15] Raport roczny 2012 r., Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej SA w Krakowie.

[16] Sprawozdanie z badania zgodności planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych działających na terenie gminy z „Założeniami do planu zaopatrzenia Gminy Miejskiej Kraków w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe" za rok 2012, Urząd Miasta Krakowa.

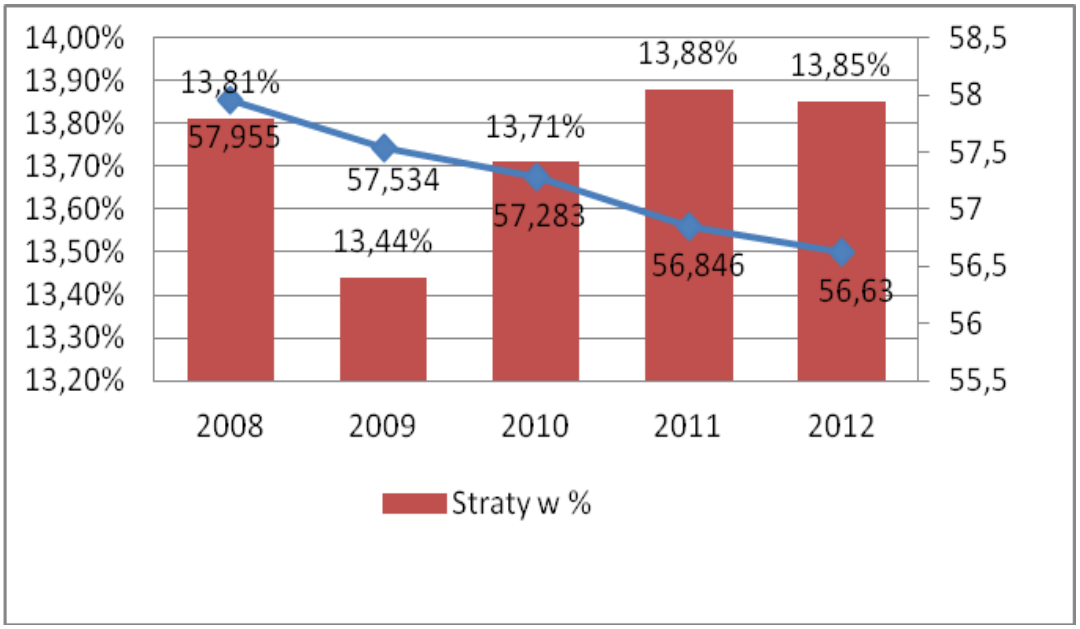
2.6.3. GAZOWNICTWO

Według danych dystrybutora gazu ziemnego Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Tarnowie obecne zapotrzebowanie na gaz w okresie zimowym to 71 tys. Nm³/h. Prognoza zakłada, że do roku 2025 średnie godzinowe zapotrzebowanie na gaz dla terenu Krakowa w okresie zimowym (bez kombinatu hutniczego) wyniesie 77,9 tys. Nm³/h (wzrost o 10%). Roczny wolumen dystrybucji gazu ziemnego na terenie Krakowa w roku 2012 wyniósł 225 335 tys. Nm³, oznacza to niewielki wzrost w stosunku do roku 2011, kiedy zużycie wynosiło 214 718 tys. Nm³. Według wieloletnich prognoz polityki energetycznej Polski w najbliższych latach utrzyma się tendencja lekkiego wzrostu zapotrzebowania do 2025 r. Niewielkie roczne wahania zużycia wynikają z różnego przebiegu sezonów grzewczych i warunków klimatyczno-pogodowych. [17]

2.6.4. WODOCIĄGI

Produkcja wody z roku za rok jest coraz mniejsza i w 2012 r. osiągnęła poziom 56,63 tys. m³. Mimo licznych inwestycji w zakresie poprawy jakości i kontroli sieci wodociągowej poziom strat wody, choć nieznacznie, to jednak wzrósł od 2009 roku i wciąż oscyluje w zakresie 13%-14%.

Wykres 10. Produkcja i straty wody w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Raport Roczny 2012 r., Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Krakowie.

Szacuje się, że w 2012 r. z sieci wodociągowej MPWiK korzystało 99,6% ogółu mieszkańców Gminy Miejskiej Kraków. W 2012 r. taryfa cenowa za 1 m³ dostarczonej wody została określona na poziomie

[17] Tamże.

3,18 zł/m³ dla wszystkich odbiorców. Sprzedaż wody z roku na rok systematycznie maleje, w 2012 r. wynosiła 48 012 m³, co oznacza spadek o 0,4% w porównaniu z 2011 r.[18]

2.6.5. KANALIZACJA

Długość sieci kanalizacji miejskiej wraz z przyłączami w Krakowie wyniosła w 2012 r. 1 704 km. Większość sieci funkcjonuje w oparciu o technikę grawitacyjną, tam gdzie nie jest to możliwe ścieki są odprowadzone przez systemy ciśnieniowe – przepompownie. Centralnymi punktami sieci kanalizacyjnej są oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne: Zakładu Oczyszczalni Ścieków „Płaszów" (w 2012 r. oczyszczała 69,8% ścieków) oraz Zakładu Oczyszczalni Ścieków „Kujawy" (w 2012 r. oczyszczała 29,0% ścieków). Ponadto MPWiK odprowadza ścieki do sześciu oczyszczalni lokalnych (łącznie odpowiadają za 1,2% oczyszczanych ścieków), a za prawidłową przepływowość sieci dba 66 monitorowanych elektronicznie przepompowni. Ilość oczyszczonych ścieków w 2012 r. wynosiła 68 452 tys. m², wobec 82 055 tys. m² w 2011 r. Według szacunków w 2012 r. 99,2% mieszkańców Krakowa korzystało z usług kanalizacyjnych MPWiK[19].

Wykres 11. Liczba osób korzystających z usług kanalizacyjnych w latach 2007-2011 r.

Kanalizacja	2007	2008	2009	2010	2011
Procent mieszkańców korzystających z kanalizacji	89,6	90,2	90,4	90,6	90,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Cena netto za odprowadzenie ścieków w 2012 r. została określona na poziomie 4,72 zł/m³ dla wszystkich dostawców. Ilość odebranych ścieków w 2012 r. była o 0,6% mniejsza niż w 2011 r. i wyniosła 47,358 m³.[20]

2.6.6. GOSPODARKA ODPADAMI

W 2012 r. w Krakowie odpady przemysłowe wynosiły 2 886 827,9931 Mg/rok[21] (o 15,4 % mniej niż w 2011 r., wtedy wynosiły 3 408 498,1904 Mg/rok[22]), z czego 926 551,2460 Mg/rok stanowiły pozostałości produkcyjne huty ArcelorMittal Poland. Odpady komunalne wynosiły 2 016 161,90 m³, o gramaturze wynoszącej 300 919,70 Mg. Ilość odpadów przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła 2,67 m³, a gramatura 0,40 Mg. Oznacza to kolejny spadek ilości odebranych śmieci (w 2011 r. ilość odebranych śmieci na 1 mieszkańca wynosiła 2,68 m³, a gramatura 0,40 Mg). W 2012 roku

[18] Raport Roczny 2012 r., Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Krakowie.

[19] Tamże.

[20] Tamże.

[21] Mg – Megagram = 1 tona – jest to jednostka zwyczajowo używana przy opisie gramatury odpadów, dlatego też została zastosowana również w tym opracowaniu.

[22] Raport o Stanie Miasta 2011 r., Urząd Miasta Krakowa.

zebrano także 58 000,00 Mg surowców wtórnych, z czego odzyskano 79,22%. Wg danych Urzędu Miasta Krakowa 100% gospodarstw domowych objętych jest usługami stałego wywozu śmieci.[23]

2.7. KOMUNIKACJA

2.7.1. UKŁAD DROGOWO-KOMUNIKACYJNY

W ostatnich latach poczyniono liczne i duże inwestycje w zakresie poprawy jakości układu komunikacyjnego Miasta Krakowa. Mimo to, statystki pokazują, iż wdrażane inwestycje nie są wystarczające, przy tak dużym obciążeniu ruchem kołowym.

Długość dróg krajowych zmalała o 1 km, zaś dróg powiatowych wzrosła o 1,8 km. Drogowy układ obsługujący wydłużył się o około 12 km w ostatnich trzech latach.

Wykres 12. Infrastruktura drogowa w Krakowie w latach 2010-2012

	2010	2011	2012
Układ podstawowy, z tego (km):	312,2	312,2	312,9
drogi krajowe (km)	38,6	38,6	37,55
drogi wojewódzkie (km)	25,2	25,2	25,2
drogi powiatowe (km)	248,4	248,4	250,2
Układ obsługujący, z tego (km):	1 071,70	1 074,70	1 083,79
drogi gminne (km)	787,8	790,3	789,1
drogi wewnętrzne (km)	283,9	284,4	281,1
Obiekty: mosty, estakady, wiadukty, tunele (ob.)	164	170	169
Kładki dla pieszych (ob.)	37	37	36
Przejścia podziemne (ob.)	22	22	22

Źródło: Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

Rośnie stopień dekapitalizacji układu drogowego w Krakowie. Dekapitalizacja układu podstawowego od 2010 r. do 2012 r. wzrosła o 2% i wynosi 72%, zaś poziom dekapitalizacji układu obsługującego wzrósł w tym okresie o 2% i wyniósł w 2012 r. 96%[24].

Inwestycje ujęte w MPRK w zakresie komunikacji drogowej i publicznej, były w miarę możliwości wdrażane w ostatnich latach. Do głównych projektów inwestycyjnych, które udało się zrealizować lub są obecnie realizowane możemy zaliczyć[25]:

[23] Raport o Stanie Miasta 2012 r., Urząd Miasta Krakowa.

[24] Tamże.

- Budowę układu komunikacyjnego na terenie Krakowskiego Centrum Komunikacyjnego (strona zachodnia wraz z tunelem drogowym W-Z) – szacowany koszt 63 mln zł,
- Przebudowę skrzyżowania „Nowy Kleparz" wraz z modernizacją ul. Długiej – element II etapu projektu MPK pt. „Zintegrowany transport publiczny w aglomeracji krakowskiej" – szacowany koszt 430,44 mln zł,
- Budowa kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę „Kazimierz-Podgórze" – szacowany koszt 38,8 mln zł,
- Modernizacja mostu Dębnickiego,
- Przebudowa al. 29 Listopada – koszt 29,7 mln zł,
- Sterowanie ruchem dla Krakowskiego Szybkiego Tramwaju – koszt 46,2 mln zł,
- Przebudowa ul. Konopnickiej – koszt około 13,6 mln zł,
- Budowa ul. Kuklińskiego, realizowanej w ramach budowy linii KST (Rondo Grzegórzeckie – Most Kotlarski – Klimeckiego – ul. Lipska) – koszt całości projektu 118,6 mln zł,
- Rozbudowa skrzyżowania Rondo Ofiar Katynia – koszt 26,6 mln zł,
- Rozbudowa ul. Surzyckiego – Botewa – koszt 90 mln zł,
- Budowa przedłużenia ul. Meissnera,
- Przebudowa ul. Kocmyrzowskiej,
- Przebudowa skrzyżowania ulic Bulwarowa – Cienista – Kocmyrzowska,
- Budowa Drogi Ekspresowej S7.

Wskaźniki motoryzacji zanotowały w ostatnim okresie systematyczny wzrost. Liczba zarejestrowanych pojazdów na 1000 os. wzrosła od 2010 roku o 7,3% wynosząc w 2012 r. 644 pojazdy/1000 os., zaś liczba samochodów na 1000 osób wzrosła o 7,7% wynosząc w 2012 r. 503 samochody/1000 os. Wysoki poziom dekapitalizacji dróg oraz brak wystarczających inwestycji w tym obszarze w połączeniu z rosnącymi wskaźnikami motoryzacji jest zjawiskiem wysoce negatywnym.

Problemy komunikacyjne zauważalne są także w wynikach wywiadów bezpośrednich, w ramach których wskazano na niewielką poprawę jakości dróg i infrastruktury drogowej w ostatnich latach. Władze Miasta muszą zintensyfikować działania w sferze komunikacji, bowiem oczekiwania społeczeństwa w tym zakresie są znaczne. Świadczy o tym fakt, że remont infrastruktury drogowej był przez respondentów najczęściej wybierany spośród działań, które w najwyższym stopniu mogą przyczynić się do dalszego rozwoju Miasta.

[25] Raport z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie (stan na 31 grudnia 2012 r.), Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

2.7.2. MIEJSCA PARKINGOWE

Po dużej inwestycji zakończonej w 2009 r. (budowa dwukondygnacyjnego parkingu podziemnego pod Placem na Groblach) w okresie 2009-2012 nieznacznie w stosunku do potrzeb zmieniła się liczba miejsc parkingowych. Ilość miejsc przyulicznych wzrosła zaledwie o 27 miejsc, większy wzrost, o 605 miejsc, zanotowano w zakresie wydzielonych miejsc parkingowych (z tego 196 przypada na nowo wybudowany parking typu „Park&Ride" przy pętli „Czerwone Maki").

Wykres 13. Miejsca parkingowe w Krakowie w latach 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Miejsca parkingowe ogółem	173 280	173 607	173 631	173 912
Wydzielone	30 000	30 327	30 351	30 605
Przyuliczne	143 280	143 280	143 280	143 307

Źródło: Raport o Stanie Miasta 2012 r., Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

Częstym powodem braku inwestycji w zakresie tworzenia miejsc parkingowych jest brak odpowiedniego miejsca w przestrzeni publicznej oraz konieczność wypośrodkowania potrzeb ruchu pieszego z potrzebami ruchu kołowego, przy modernizacji szlaków komunikacyjnych, zwłaszcza w dzielnicach turystycznych w centrum Miasta.

2.7.3. TRASY ROWEROWE

Ilość ścieżek rowerowych wzrosła w 2012 r. o 13,2 km, a ich łączna długość wynosi 126,8 km. Wybrane ciągi piesze i rowerowe będą także funkcjonować, jako tzw. „Zielone Szlaki", wchodząc m.in. w skład europejskich korytarzy tworzonych w oparciu o sieć szlaków przyjaznych dla rowerzystów, pieszych, amatorów jazdy konnej oraz edukacyjnych tras tematycznych. Będą to m.in.[26]:

- Zielony Szlak Kraków – Morawy – Wiedeń,
- Zielony Szlak Nowa Huta – Dłubnia,
- Szlak Bursztynowy Budapeszt – Kraków.

Rada Miasta Krakowa przyjęła także, na mocy Uchwały Nr CIX/1493/10 Rady Miasta Krakowa z dnia 22 września 2010 r., „Program Inwestycji – Studium Podstawowych Tras Rowerowych'' zakładający inwestycje w rozbudowę infrastruktury ścieżek rowerowych w latach 2010-2015 o łącznej sumie nakładów przekraczającej 142 mln zł[27].

Kraków posiada system wynajmu rowerów miejskich tzw. KMK Bike. W jego ramach działa 13 stacji i 100 rowerów, planowane jest dalsze poszerzanie floty rowerowej oraz liczby stacji.

[26] Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

[27] Załącznik do Uchwały Nr CIX/1493/10 Rady Miasta Krakowa z dnia 22 września 2010 r. „Program Inwestycji – Studium Podstawowych Tras Rowerowych"

2.7.4. KOMUNIKACJA MIEJSKA

Przewozy komunikacji miejskiej obsługiwane są przez dwóch przewoźników: MPK SA i Mobilis Sp. z o.o., obejmując swym zasięgiem Kraków oraz część sąsiednich gmin. Tabor oraz ilość linii nie zmieniły się znacznie w ostatnich latach. W 2012 roku została zakończona jedna z większych inwestycji komunikacyjnych w Krakowie, budowa linii tramwajowej łączącej ul. J. Brożka oraz Kampus UJ.

W 2012 r. szacowana liczba pasażerów komunikacji miejskiej nie zmieniła się w porównaniu z rokiem poprzednim. Długość torowiska tramwajowego i linii autobusowych wynosiły odpowiednio 189,7 km i 2 100 km.

Tabela 9. Sieć komunikacji miejskiej Krakowa w latach 2010-2012

	2010	**2011**	**2012**
Długość torowiska tramwajowego – pojedynczy tor (w km)	182,2	186,2	189,7
Liczba linii tramwajowych	27	27	24
Długość linii tramwajowych (w km)	341	347	288,08
Liczba linii autobusowych	152	155	154
Długość linii autobusowych (w km)	2 167,8	2 169,5	2 100
Liczba przewiezionych pasażerów (w mln os.)	336,4	346	346

Źródło: Raport o Stanie Miasta 2012 r., Urząd Miasta Krakowa.

W 2012 r. sieć komunikacji miejskiej Krakowa obsługiwała przewozy na 24 liniach tramwajowych oraz 154 liniach autobusowych. Zmiany liczby linii komunikacji miejskiej oraz ich długości w 2012 r. były skutkiem remarszrutyzacji przeprowadzonej przez Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu.

2.7.5. TRANSPORT LOTNICZY

Rozwija się liczba połączeń lotniczych obsługiwanych przez Port Lotniczy im. Jana Pawła II w Balicach. W 2012 roku w krakowskim porcie zostało odprawionych 3 438 758 pasażerów, co stanowi 14% wzrost względem roku 2011. Wg danych Lotniska im. Jana Pawła II w Krakowie – Balicach najczęstszym celem podróży była Wielka Brytania – 25%, następnie Niemcy – 15% i loty wewnątrzkrajowe – 13%. Lotnisko, mimo że leży 11 km od Krakowa, jest dobrze skomunikowane z miastem. Podróż autobusem lub samochodem z Centrum zajmuje około 40 min, natomiast podróż szynobusem na linii Kraków Airport – Kraków Główny trwa 16 min. W ciągu dnia szynobus wykonuje 62 przejazdy tam i z powrotem[28].

[28] http://www.krakow.pl/informacje_praktyczne/1169,artykul,szynobusem.html

2.7.6. TRANSPORT KOLEJOWY I AUTOBUSOWY

Zarówno transport kolejowy jak i autobusowy oferują połączenia do najważniejszych miast w kraju i regionie, a także na trasach międzynarodowych, w ramach możliwości zaspokajając potrzeby podróżnych.

Kraków posiada wysoce rozwiniętą sieć komunikacji kolejowej. Długość sieci kolejowej na terenie Krakowa w 2012 r. wynosiła 143 km, z czego ponad 128 km stanowiły linie zelektryfikowane. W mieście zlokalizowanych jest 7 pasażerskich stacji kolejowych (Kraków Płaszów, Kraków Główny, Kraków Bieżanów, Kraków Swoszowice, Kraków Batowice, Kraków Bonarka, Kraków Mydlniki), 9 przystanków pasażerskich, 3 stacje towarowe oraz 4 stacje pasażersko-towarowe[29]. Głównymi przewoźnikami linii pasażerskich są: PKP Intercity SA oraz Przewozy Regionalne SA, zaś w zakresie przewozów towarowych prym wiedzie PKP Cargo SA.

W Krakowie funkcjonuje jeden główny dworzec autobusowy, obsługiwany przez spółkę Regionalny Dworzec Autobusowy w Krakowie SA, powstałą w 2005 roku w ramach Krakowskiego Centrum Komunikacyjnego. Intencją spółki było zagwarantowanie równego dostępu do korzystania z dworca. Dworzec obsługuje przewozy miejskie i regionalne. Posiada 32 stanowiska odjazdowe na dwóch poziomach, z niezależnymi wjazdami oraz budynek dworcowy. Dworzec Autobusowy obsługuje połączenia międzynarodowe z Paryżem, Lyonem, Londynem, Southampton, Oslo, Kopenhagą, Zurychem, Lozanną, Amsterdamem, Brukselą, Wenecją, Rzymem, Neapolem, Frankfurtem, Lwowem, Wiedniem, Kijowem oraz połączenia krajowe w zasadzie ze wszystkimi większymi miastami w Polsce.[30]

2.8. BEZPIECZEŃSTWO

Jednym z głównych problemów aglomeracji krakowskiej jest wysoki wskaźnik przestępczości. W 2012 r. średnio co 16 minut popełniano przestępstwo. Kraków należy do ścisłej czołówki miast polskich o najwyższych wskaźnikach zachowań przestępczych i patologicznych.[31] Władze Miasta, świadome niedoskonałości systemu bezpieczeństwa, wprowadziły liczne programy i działania mające na celu koordynację działalności służb bezpieczeństwa i wzrost jej skuteczności. Podstawowym dokumentem w tym zakresie jest program „Bezpieczny Kraków", określający odpowiedzialność i zakres obowiązków poszczególnych służb, jednak z uwagi na ograniczoną ilość środków finansowych nie na wszystkich płaszczyznach może być on skutecznie realizowany.

Zatrudnienie w Straży Miejskiej Miasta Krakowa spadło w 2012 r. o 75 etatów w porównaniu z 2011 r. i obejmowało 427,5 etatów. W tym okresie zanotowano także spadek wykroczeń o 14,4%. Ich ogólna liczba wynosiła w 2012 r. 133 047 przypadków, z czego liczba pouczeń wynosiła 59 321,

[29] Raport o Stanie Miasta 2011, Urząd Miasta Krakowa 2012 r.

[30] Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Urząd Miasta Krakowa 2013 r.

[31] Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa 2013 r.

liczba wniosków o ukaranie 6 843, a liczba wystawionych mandatów 66 883. Średnia kwota mandatu wystawionego przez Straż Miejską w 2012 r. w Krakowie wynosiła 104,80 zł[32].

W 2012 r. o 15 osób spadła liczba funkcjonariuszy policji zatrudnionych w 8 miejskich komisariatach i wynosiła 1 329 osób. Łącznie z policjantami Komendy Miejskiej Policji liczba funkcjonariuszy w Krakowie wynosiła 2 009 osób.[33]

Najwyższa liczba przestępstw w 2012 r. została popełniona na terenie jurysdykcji Komisariatu I. Na tym obszarze stwierdzono 9 045 przestępstw. Obszar ten zanotował także najwyższy wzrost przestępczości, o prawie 28%. Najwyższy spadek liczby przestępstw w porównaniu z 2011 r. zanotował Komisariat III, o 60,8%. Jest to znaczny spadek, zwłaszcza gdy odniesiemy go do wzrostu przestępczości na tym terenie o ponad 131% na przestrzeni lat 2010-2011. Najmniej przestępstw, podobnie jak w latach ubiegłych, zanotowano na terenie Komisariatu VII.

Tabela 10. Liczba stwierdzonych przestępstw na obszarach podległych poszczególnym komisariatom na terenie Krakowa

		Wskaźnik zmian		Wskaźnik zmian
	2012	2011=100%	2011	2010=100%
Komisariat I	9 045	127,9%	7 074	101%
Komisariat II	2 874	99,4%	2 891	99%
Komisariat III	3 222	39,2%	8 210	231,50%
Komisariat IV	4 011	89,3%	4 491	116,50%
Komisariat V	5 652	102,9%	5 493	103,70%
Komisariat VI	2 899	92,5%	3 134	75,30%
Komisariat VII	2 507	90,1%	2 784	95,80%
Komisariat VIII	2 800	79,8%	3 508	95,40%
Ogółem	**33 010**	**87,8%**	**37 585**	**112,70%**

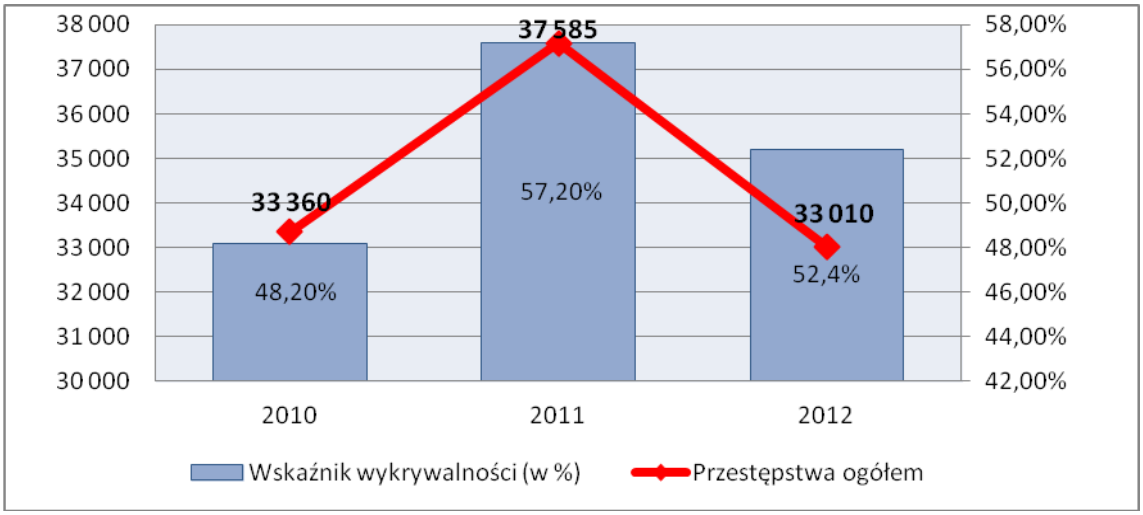
Źródło: Raport o Stanie Miasta 2011, Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa.

Ogólna liczba stwierdzonych przestępstw na terenie Krakowa spadła w 2012 r., w porównaniu do roku ubiegłego, o 12,2%. Niestety spadła także ich wykrywalność wynosząc w 2012 r. 52,4% (spadek o 4,8% w porównaniu z 2011 r.). Podobnie jak w latach ubiegłych najwięcej przestępstw dotyczyło kradzieży cudzego mienia – 9 100 przypadków. Wykrywalność tego typu przestępstw wciąż pozostawia sporo do życzenia, bowiem wynosi zaledwie 19,5%. Najwyższa wykrywalność niezmiennie od kilku lat dotyczy przestępstw popełnionych przeciw funkcjonariuszowi (99,8%) oraz przestępstw korupcyjnych (99,8%).

[32] Raport Straży Miejskiej Miasta Krakowa za 2012 r., Straż Miejska Miasta Krakowa.

[33] Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa 2013 r.

Wykres 14. Liczba stwierdzonych przestępstw w Krakowie oraz wskaźnik ich wykrywalności w latach 2010-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Raporty o Stanie Miasta 2011 i 2012, Urząd Miasta Krakowa 2012 r. i 2013 r.

W Krakowie w 2012 r. Straż Pożarna liczyła ogółem 1 023 strażaków. W 2011 r. odnotowano 2 980 pożarów, z czego 3 zostały sklasyfikowane jako duże lub bardzo duże. W 2012 r. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej odnotowała 3 004 pożary (wzrost o 0,8%) z czego 4 duże lub bardzo duże oraz 4 816 miejscowych zagrożeń. Ilość fałszywych zawiadomień dotyczyła 702 przypadków.[34] Najczęstszymi przyczynami pożarów były nieostrożność (880 przypadków, o 23% mniej niż w 2011 r.) i podpalenia (1 072 przypadki, wzrost o 17%).[35]

Wyniki bezpośrednich badań opinii społecznej pokazują, że bezpieczeństwo mieszkańców Krakowa oceniane jest przez nich jako umiarkowane. W odpowiedzi na pytanie dotyczące obszaru działań, których wdrożenie przyczyni się w najwyższym stopniu do rozwoju dzielnicy, najczęstszym wyborem była obrona obywateli przed przestępczością oraz zwiększenie bezpieczeństwa – 19,3% ogółu wskazań. Zagrożenie bezpieczeństwa było także najczęściej wskazywane przez respondentów jako problem występujący w okolicy ich miejsca zamieszkania, choć nie dotykający ich bezpośrednio – 30,6% wskazań.

2.9. KULTURA

Infrastruktura kulturowa w Krakowie w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców, stanowiąc jednocześnie ważne centrum kulturowe regionu i Polski. W Krakowie funkcjonuje 17 stałych scen teatralnych, z czego 8 finansowanych przez samorząd. Ponadto w mieście działa 60 galerii sztuki, 12 kin i 44 muzea, które odwiedziło w 2012 r. 3 704 626 zwiedzających (o 17% mniej niż w 2011 r.). Amatorzy doznań muzycznych mogą udać się do filharmonii, opery lub wysłuchać koncertów orkiestry Capella Cracoviensis czy Orkiestry Stołecznego Miasta Krakowa Sinfonietta Cracovia.

[34] http://www.psp.krakow.pl/statystyka.php

[35] Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa 2013 r.

O lokalny rozwój kulturowy mieszkańców i młodzieży dba 55 domów i ośrodków kultury, świetlic i klubów oraz 71 bibliotek, których księgozbiór obejmuje 1 795 405 pozycji.[36]

Tabela 11. Placówki kulturalne w Krakowie

	2012
teatry dramatyczne	16
teatr lalkowy	1
opera	1
filharmonia	1
orkiestra symfoniczna i kameralna	2
galerie i salony sztuki	60
kina	12
muzea łącznie z oddziałami	44
domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice	55 (w tym 6 prywatnych)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W Krakowie funkcjonuje 306 zespołów artystycznych, zrzeszających 3 508 członków. Najliczniejszą grupę stanowią zespoły muzyczno-instrumentalne (154 podmioty). Warto zauważyć także liczną grupę zespołów teatralnych (49 zespołów), która jest niewiele mniejsza niż liczba zespołów tanecznych (51 zespołów).

Tabela 12. Zespoły artystyczne mające siedzibę w Krakowie

Zespoły artystyczne						
ogółem	**teatralne**	**muzyczno-instrumentalne**	**wokalne i chóry**	**folklorystyczne (ludowe, pieśni i tańca, kapele)**	**taneczne**	**członkowie – suma**
306	49	154	38	14	51	**3508**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Kraków to także miejsce licznych wydarzeń kulturowo-artystycznych o zasięgu regionalnym, krajowym i międzynarodowym (np. Opera Rara i Misteria Paschalia).

W opinii mieszkańców Miasto w satysfakcjonującym stopniu daje możliwość uczestnictwa w licznych imprezach kulturalnych, a ich liczba w ostatnich latach zauważalnie wzrosła.

[36] Bank Danych Lokalnych, GUS.

2.10. DZIEDZICTWO KULTUROWE

Kraków posiada zabytki i pamiątki narodowe o najwyższej wartości i unikatowym charakterze w skali kraju i świata. Uznaniem jego międzynarodowej rangi w zakresie kultury i dziedzictwa było dokonanie w 1978 r. wpisu zabudowy Starego Miasta w obrębie Plant, Wawelu i Kazimierza na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Narodowego UNESCO. Także władze kraju zadbały o podkreślenie znaczenia i ochronę Krakowa jako obszaru szczególnie istotnego w historii i przestrzeni publicznej Polski. W 1994 r. Zarządzeniem Prezydenta Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 8 września ustanowiono Kraków pomnikiem historii pod nazwą „Kraków – historyczny zespół Miasta jako pomnika historii", obejmującym swoim zakresem teren Starego Miasta, Stradomia, Kazimierza, Kleparza i Wesołej wraz z zabytkowymi przedmieściami.[37]

Zróżnicowany zasób dziedzictwa kulturowego Krakowa tworzą zabytki wpisane do rejestru, podlegające ochronie prawnej oraz obiekty o wartościach kulturowych ujęte w gminnej ewidencji zabytków, których ochrona prawna odbywa się poprzez ustalenia konserwatorskie zawarte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.[38] Do gminnej ewidencji zabytków na terenie Krakowa wpisanych jest 6 328 obiektów[39], zaś rejestr zabytków obejmuje 1 175 pozycji.

Tabela 13. Zestawienie typów zespołów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków

Typy zespołów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków	Liczba pozycji danego typu (stan na październik 2013 r.)
Zabudowa Wzgórza Wawelskiego z Wikarówką	2
Kościoły i Zespoły Klasztorne	67
Kościoły drewniane	5
Synagogi	8
Cmentarze	4
Układy urbanistyczne	7
Fortyfikacje	34
Inne	15
Budynki	1 033
Ogółem	1 175

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Zespoły i obiekty z terenu Miasta Krakowa wpisane do rejestru zabytków, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

[37] Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

[38] Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

[39] Gminna Ewidencja Zabytków, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

W rejestrze zabytków umieszczonych jest 7 układów urbanistycznych. Są to[40]:

- Układ urbanistyczny miasta Krakowa w granicach Plant,
- Układ urbanistyczny dawnego miasta Kazimierza ze Stradomiem,
- Układ urbanistyczny Kleparza,
- Układ urbanistyczny dawnego miasta Podgórza,
- Układ urbanistyczny Wesołej,
- Układ urbanistyczny dzielnicy Nowa Huta,
- Układ urbanistyczny oraz zespół zabudowy Kazimierza w obrębie, tzw. „nowego miasta" wraz z historycznymi przedmieściami: Łąką św. Sebastiana, Podbrzeziem oraz Polami Kazimierzowskimi.

Wymienione wyżej obszary wpisane do rejestru zabytków, poza nielicznymi enklawami, dla których sporządzano plan miejscowy, nie posiadają szczegółowych zasad ochrony i kształtowania historycznych wnętrz urbanistycznych i przestrzeni publicznych. Jedną z głównych konsekwencji ustanowienia parku kulturowego jest ustawowy wymóg sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Pozytywne zmiany, które zachodzą w przestrzeni publicznej, poprzez uporządkowanie zabytkowej zabudowy, ustanowionego Parku Kulturowego Stare Miasto, skłaniają do dalszych prac w zakresie powoływania kolejnych parków. [41]

Jak już wspomniano, teren Starego Miasta, Plant Krakowskich oraz Wzgórza Wawelskiego na mocy Uchwały Nr CXV/1547/10 Rady Miasta Krakowa z dnia 3 listopada 2010 r. objęty został utworzonym Parkiem Kulturowym Stare Miasto. Utworzenie Parku Kulturowego Stare Miasto ma na celu[42]:

1. zachowanie i ekspozycję dziedzictwa kulturowego i krajobrazu historycznego układu urbanistycznego Miasta Krakowa w granicach Plant i Wzgórza Wawelskiego,
2. ochronę historycznej linii zabudowy, gabarytów i form architektonicznych,
3. ochronę funkcjonalną i kompozycyjną Plant Krakowskich oraz pozostałej zieleni, szczególnie historycznych ogrodów, skwerów oraz zieleni stoków Wzgórza Wawelskiego, z dopuszczeniem rewaloryzacji terenów zielonych,
4. ochronę osi, ciągów i punktów widokowych umożliwiających bliskie i dalekie widoki na charakterystyczne elementy zagospodarowania obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem widoków na Wzgórze Wawelskie oraz widoków z obszaru Parku na charakterystyczne elementy zagospodarowania Miasta,
5. ochronę krajobrazu kulturowego poprzez przeciwdziałanie nadmiernej rozbudowie działalności handlowej i usługowej, ingerującej w formę architektoniczną obiektów zabytkowych bądź zakłócającej ich ekspozycję, jak również ingerującej lub zakłócającej

[40] Zespoły i obiekty z terenu Miasta Krakowa wpisane do rejestru zabytków, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

[41] Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

[42] Uchwała Nr CXV/1547/10 Rady Miasta Krakowa z dn. 3 listopada 2010 r. w sprawie utworzenia parku kulturowego pod nazwą Park Kulturowy Stare Miasto, Urząd Miasta Krakowa, 2010 r.

możliwość ekspozycji przestrzeni publicznej lub sprzecznej z tradycją kulturową Parku i związaną z nią estetyką.

Na skutek wprowadzenia Lokalnych Programów Rewitalizacji oraz Parku Kulturowego Stare Miasto znaczna część obszaru Starego Miasta, Kazimierza, Zabłocia i Podgórza została poddana działaniom rewitalizacyjnym. Najcenniejsze zabytki tych dzielnic poddane zostały rewaloryzacji, zadbano także o funkcjonalność i estetykę przestrzeni publicznej i szlaków komunikacyjnych, co pociągnęło za sobą liczne inwestycje prywatne, także prowadzące do odnowy charakterystycznej zabudowy tych obszarów. Zarówno Kazimierz, jak i połączone z nim kładką dla pieszych dzielnice Stare Podgórze i Zabłocie nabierają nowego, modnego i artystycznego charakteru, stanowiąc atrakcyjne miejsce zarówno dla mieszkańców, jak i turystów odwiedzających Kraków.

Obszarem o unikatowym charakterze zabudowy w skali kraju i Europy jest układ urbanistyczny Nowej Huty wraz z Placem Centralnym, będący przykładem urbanistyki i architektury doby socjalizmu. Ponadto na terenie Nowej Huty charakterystycznymi formami zagospodarowania przestrzennego są Kopiec Wandy (jeden z najstarszych obiektów zabytkowo-archeologicznych na terenie Miasta) oraz układy przestrzenne starych wsi, które zachowały się na tym terenie mimo wybudowania kombinatu hutniczego i nowych wielorodzinnych osiedli. Mają one w dużej mierze rodowód średniowieczny, a w wielu z nich zachowały się cenne obiekty zabytkowe jak m.in. klasztor w Mogile, kościoły w Ruszczy, Pleszowie, Górce Kościelnej, cmentarze oraz liczne zespoły dworskie i pałacowe (np. Łuczanowice, Krzesławice, Wadów, Branice, Kościelniki)[43]. Stan promocji i zachowania tych obiektów pozostawia wciąż sporo do życzenia i konieczne są wzmożone działania Miasta w tym zakresie. Słusznym wydaje się określenie dla tego obszaru Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz Parku Kulturowego. Rewaloryzacja tego obszaru nie tylko wpłynie na jego atrakcyjność estetyczną i turystyczną, ale również pośrednio przyczyni się do rozwiązania licznych problemów natury społecznej obecnych na tym terenie.

Miasto nie tylko dba o rewitalizację historycznych obiektów i obszarów Krakowa, stara się także o rozwój przestrzeni publicznej i kulturowej realizując nowe inwestycje. W ostatnich latach na terenie Krakowa powstało sporo obiektów wpisujących się w tradycję i kanon zabudowy miasta, jednocześnie nadając nowoczesny charakter przestrzeni publicznej. Do najważniejszych inwestycji możemy zaliczyć: powstanie Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK, budowę Małopolskiego Ogrodu Sztuki, Pawilonu „Wyspiański 2000", realizowaną budowę Muzeum Kantora i Cricoteki, rewitalizację Muzeum Inżynierii Miejskiej oraz wiele innych.

W 2012 r. na prace konserwatorsko-budowlane na terenie Krakowa wydano ogółem 46 470 368 zł, z czego 42 331 925 zł pochodziło z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa.

[43] Waloryzacja przestrzeni miejskiej Krakowa dla potrzeb turystyki – Raport końcowy, Urząd Miasta Krakowa, 2008 r.

Tabela 14. Kwoty przeznaczone w 2012 r. na prace konserwatorsko-budowlane

Źródła finansowania:	Środki łącznie w zł	w tym:	
		Na remonty kompleksowe	Na remonty zabezpieczające
Budżet Miasta Krakowa	2 903 686	2 480 265	423 421
Zarząd Budynków Komunalnych	352 333	242 898	109 435
NFRZK, w tym:	42 331 925	-	-
na obiekty należące do GMK	6 499 707	6 499 707	-
Budżet Wojewody Małopolskiego	602 424	602 424	-
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	380 000	330 000	50 000
Budżet Województwa Małopolskiego	-	-	-
Ogółem	46 570 368	3 655 587	582 856

Źródło: Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

W latach 2008-2013 poziom dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane nie wykazywał wyraźnej tendencji, chociaż od 2011 r. zauważyć można stopniowy spadek poziomu finansowania przez Miasto prac w tym zakresie.

Tabela 15. Wykaz kwot dotacji celowej przeznaczonych w latach 2008-2013 na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, nie stanowiących jej wyłącznej własności

2008	2009	2010	2011	2012	2013
1 500 000	3 000 000	1 500 000	2 700 000	1 760 000	1 600 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Dotacje przyznane 2008-2013, Urząd Miasta Krakowa.

Ponadto w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego (Norway Grants) pozyskano środki na dofinansowanie rewaloryzacji:

- Międzynarodowego Centrum Kultury - **1 776 335,00 euro**;
- Oddziału Muzeum Narodowego w Sukiennicach – **5 236 116,00 euro,** co stanowi 85 % całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu;
- Jezuickich Pereł Południa (Kościół św. Barbary i Jezuicki Dom Zakonny przy Małym Rynku, Bazylika NSPJ przy ul. Kopernika) – **2 004 517,00 euro**.

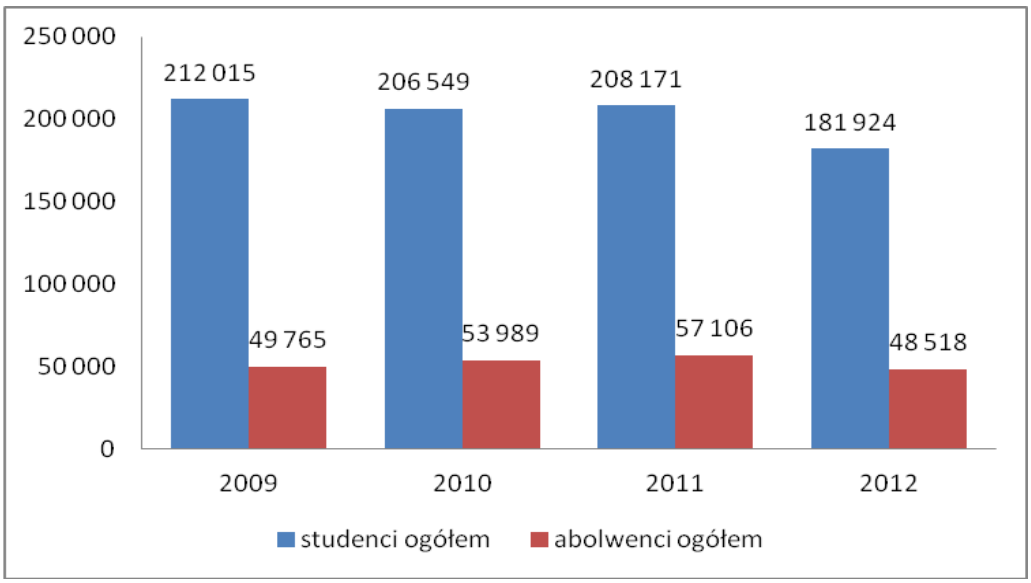
2.11. NAUKA I SZKOLNICTWO WYŻSZE

Kraków od wieków stanowi ważny ośrodek akademicki Polski i Europy Środkowej. Najlepsze tradycje akademicko-naukowe uczelni krakowskich zostały potwierdzone poprzez nadanie przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego 6 wydziałom trzech najstarszych krakowskich uczelni,

tj. Uniwersytetowi Jagiellońskiemu, Akademii Górniczo-Hutniczej oraz Akademii Muzycznej klasyfikacji A+, oznaczającej wiodące w skali kraju jednostki badawcze.

W Krakowie funkcjonuje 10 publicznych szkół wyższych oraz 14 szkół wyższych niepublicznych. Wszystkie uczelnie publiczne oraz 5 uczelni niepublicznych oprócz studiów licencjackich lub inżynierskich I stopnia, dają możliwość kontynuacji edukacji na studiach II stopnia i uzyskania tytułu magistra.

Wykres 15. Ogólna liczba studentów i absolwentów krakowskich uczelni wyższych w latach 2009-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS; Raport o Stanie Miasta 2011, Urząd Miasta Krakowa, 2012 r.

W 2011 r. w Krakowie studiowało 208 171 osób, co stanowi 10,6% społeczności studenckiej w Polsce. W 2012 r. wg danych GUS liczba studentów wynosiła 181 924 osoby, a absolutorium uzyskało 48 518 osób. Wśród studentów przeważały kobiety, ich udział w ogólnej liczbie wynosił 58%. Obserwowana w ostatnich latach tendencja malejąca liczby studiujących, jest zjawiskiem ogólnokrajowym i spowodowana jest niżem demograficznym.

Rola Krakowa jako ośrodka naukowo-akademickiego nie ogranicza się tylko do misji edukacyjnej. Kraków to także miejsce działalności licznych jednostek badawczo-rozwojowych, centrów doskonałości, klastrów, inkubatorów przedsiębiorczości oraz innych podmiotów, których celem jest zapewnienie odpowiedniej wymiany wiedzy, doświadczeń i innowacji pomiędzy podmiotami gospodarczymi a jednostkami naukowymi.

2.12. OCHRONA ŚRODOWISKA

2.12.1. ZIELEŃ MIEJSKA

System zieleni miejskiej w centrum skoncentrowany jest wokół pierścienia Plant, skwerów, parków, Błoni oraz wzdłuż Wisły i jej dopływów. Poszczególne części miasta połączone są parkami rzecznymi.[44] Najliczniejszym typem obszarów zieleni miejskiej są tereny zieleni fortecznej zajmujące 3,3% obszaru miasta, zlokalizowane na terenie umocnień fortecznych Krakowa i terenach do nich przylegających.

Tabela 16. Struktura zieleni miejskiej w Krakowie w 2012 r.

Typ zieleni	Powierzchnia	
	w ha	w % pow. miasta
Parki miejskie i zieleńce, tereny zieleni osiedlowej w zarządzie ZIKiT-u	949	2,9
Zieleń przyuliczna	599	1,8
Cmentarze	138	0,3
Ogrody działkowe	650	2
Zieleń towarzysząca urządzeniom sportowym	133	0,4
Zieleń forteczna	1083	3,3
Ogółem	3 552	10,7

Źródło: Raport o Stanie Miasta 2012, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

Na terenie miasta Krakowa istnieją[45]:

- 43 parki miejskie o łącznej powierzchni 396,89 ha,
- 3 obszary Natura 2000 o łącznej powierzchni 386,7 ha (Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy – 282,86 ha, Skawiński obszar łąkowy – 44,13, Łąki Nowohuckie – 59,75 ha),
- 5 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 48,58 ha (Bonarka – 2,29 ha, Bielańskie Skałki – 1,73 ha, Panieńskie Skałki – 6,41 ha, Skałki Przegorzalskie – 1,38 ha, Skołczanka – 36,77 ha),
- 3 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 4 753,6 ha (Bielańsko-Tyniecki – 4225,3 ha, Dolinki Krakowskie – 58,2 ha, Tenczyński – 488,1 ha),
- 266 pomników przyrody, w tym: 263 pojedyncze drzewa, 1 aleja, 1 głaz narzutowy „Rapa Kiwi" i 1 źródło „Świętojańskie" w Tyńcu,
- 10 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 104,8 ha.

[44] Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2019, Urząd Miasta Krakowa.

[45] Raport o Stanie Miasta 2011 r., Urząd Miasta Krakowa; Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2019, Urząd Miasta Krakowa.

Lasy miasta Krakowa zajmują powierzchnię 1 431 ha, co stanowi 4,38% powierzchni miasta i jest to jeden z najniższych wskaźników w Polsce. Lasy na terenie miasta Krakowa nie są rozmieszczone równomiernie, gdyż większość z nich zlokalizowana jest w zachodniej części Krakowa, gdzie znajduje się największy kompleks leśny: Las Wolski (pow. 419 ha).

2.12.2. UKŁAD HYDRGOGRAFICZNY

Podstawowym składnikiem układu hydrograficznego Krakowa jest rzeka Wisła wraz z dopływami (o długości w granicach miasta 36,6 km). Wody Wisły dopływające do Krakowa są w znacznym stopniu zanieczyszczone, głównie przez zasolone wody kopalniane z woj. śląskiego. Na terenie miasta podstawowym źródłem zanieczyszczenia wód Wisły jest gospodarka komunalna. Najistotniejszymi dopływami Wisły, stanowiącymi także powierzchniowe źródła wody pitnej, są: Sanka, Dłubnia, Rudawa i Raba (wraz ze Zbiornikiem Dobczyckim). W latach 2008-2010 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska prowadził ocenę stanu (potencjału) chemicznego i biologicznego wód powierzchniowych. W badanym okresie stan wód oceniony został na słaby (IV) i umiarkowany (III), na co wpływ miały zanieczyszczenia i zawartość elementów biologicznych. Badania jakości wód źródeł wody pitnej w latach 2004-2010 wykazały natomiast, że mimo stopniowej poprawy stanu jakościowego tych wód, nadal zawierają one zanieczyszczenia pochodzące ze ścieków bytowych[46].

2.12.3. ZŁOŻA KOPALIN STAŁYCH I WÓD LECZNICZYCH

W roku 2013 zasoby kopalin stałych oraz stan ich eksploatacji przedstawia się następująco:

- w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa nie przewiduje się eksploatacji wapieni – złoże Wzgórze św. Piotra, położone na terenie Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, objęte jest zakazem eksploatacji,
- zaniechano eksploatacji iłów ceramicznych w Zesławicach i Bonarce-Łagiewnikach metodami odkrywkowymi,
- kruszywa są eksploatowane w złożu Brzegi III, w złożu Brzegi II eksploatacja odbywa się okresowo, złoże w Nowej Hucie – Zalew jest niezagospodarowane, jest to obszar objęty ochroną (Łąki Nowohuckie).

Tabela 17. Udokumentowane złoża kopalin na terenie Krakowa, stan na 31.12.2009 r.

Nazwa złoża	Stan Zagospodarowania	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
Złoża piasków i żwirów				
Brzegi II	Eksploatowane okresowo	4 206	2 214	b.d.
Brzegi III	Eksploatowane	1 828	1 828	216
Nowa Huta Zalew	Rozpoznane szczegółowo	8 743	b.d.	b.d.
Złoża wapieni dla przemysłu wapienniczego				

[46] Tamże.

Wzgórze św. Piotra	Rozpoznane wstępnie	11 151	b.d.	b.d.
Złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej				
Bonarka-Łagiewniki	Zaniechano eksploatacji	2 046	b.d.	b.d.
Zesławice	Zaniechano eksploatacji	7 525	1 713	b.d.

Źródło: projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r., Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31 XII 2012 r., Państwowy Instytut Geologiczny, 2013 r.

Program Ochrony Środowiska przewidywał działania w zakresie ochrony złóż kopalin stałych. Wskazano w nim ochronę poprzez racjonalne zagospodarowanie i zakaz trwałej zabudowy złóż uniemożliwiającej ich użytkowanie, a także ochronę przed eksploatacją złóż na terenach chronionych. Oczekiwano również, że na stałym poziomie utrzyma się powierzchnia obszarów zajmowanych przez górnictwo odkrywkowe, tymczasem na przestrzeni lat (wg Raportów z realizacji Programu) obserwuje się trend malejący. Obecnie na obszarze wszystkich terenów eksploatowanych górniczo prowadzona jest rekultywacja, m.in. ma to miejsce w likwidowanej kopalni otworowej Barycz, w której rekultywacja przewidziana jest do 2032 roku[47].

W Krakowie znajdują się dwa udokumentowane złoża wód podziemnych: Złoże „Mateczny" oraz Złoże „Swoszowice". Złoże „Mateczny" stanowią wody siarczanowo-chlorkowo-sodowe-wapniowo-magnezowe i siarczkowe. Ich ujęcie składa się z trzech studni. Samowypływ wód o udokumentowanych zasobach eksploatacyjnych wynosi 8,5 m^3/godz. na rzędnej 203,5 m n.p.m. Obecnie wykorzystuje się około 10% wód. Złoże „Swoszowice" obfituje w wody zawierające takie składniki mineralne jak siarczany i wodorowęglany wapnia i magnezu oraz siarkowodór. Ogólna mineralizacja wód wynosi od 0,26% do 0,28%. Minister Środowiska w zawiadomieniu o przyjęciu dokumentacji hydrogeologicznej z dnia 21.09.2005 ustalił zasoby eksploatacyjne 6,0 m^3/godz. przy depresji 0,8 m dla ujęcia „Źródło Główne" i 0,16 m^3/godz. przy depresji 0,2 m dla ujęcia „Źródło Napoleon". Obecnie źródła te są słabo wykorzystywane, w około 13-20%. Stan ten wiąże się z bardzo skromnym zapleczem uzdrowiskowym, praktycznie brakiem parku zdrojowego lub basenów i bardzo słabą promocją[48].

2.12.4. STAN POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Podstawowym problemem ochrony środowiska w Krakowie jest zły stan powietrza atmosferycznego i liczne występowanie nad Miastem zjawisk smogowych. Stan jakości powietrza w Krakowie w 2011 roku był niezadowalający. Niedotrzymane były standardy w zakresie stężeń pyłu zawieszonego PM10 i dwutlenku azotu oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Wynikało to z niekorzystnych warunków klimatycznych, spowodowanych położeniem Krakowa w inwersyjnej dolinie, ze słabym przewietrzaniem i dużą wilgotnością oraz emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych, komunikacyjnych i przemysłowych. Największy udział w zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego pyłami (PM10) ma spalanie węgla oraz odpadów w starych kotłach i piecach

[47] Program Ochrony Środowiska 2012 r., Urząd Miasta Krakowa.

[48] Projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Urząd Miasta Krakowa 2013 r.

domowych, komunikacja w mieście, poprzez spalane paliwa w silnikach samochodów oraz unoszenie się pyłów z brudnych dróg. Znacznie mniejszy udział w zanieczyszczeniu powietrza pyłami ma przemysł, który zdecydowanie zmniejszył stopień emisji zanieczyszczeń w porównaniu z 2007 r. na skutek obowiązujących przepisów prawnych regulujących dopuszczalne poziomy emisji i czynione w tym zakresie inwestycje. Określony w wyniku modelowania rozkładu stężeń (przeprowadzonego na potrzeby opracowania Programu Ochrony Powietrza dla województwa małopolskiego), obszar przekroczeń wielkości kryterialnych dla pyłu zawieszonego PM10 obejmuje znaczny teren miasta, w tym: centrum, śródmieście, Nowohucki Obszar Gospodarczy oraz drogi o największym natężeniu ruchu.

Tabela 18. Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza w Krakowie, lata 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza:						
- pyłowych (t/r)	3 625	2 864	2 242	1 855	1 933	1 938
- gazowych (t/r)	6 990 249	6 276 433	4 910 014	4 246 093	4 787 954	5 036 071

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W zakresie emisji zanieczyszczeń przemysłowych nastąpił znaczny spadek do roku 2010, po czym ilość emitowanych rocznie zanieczyszczeń zarówno pyłowych, jak i gazowych zaczęła rosnąć, wynosząc w 2012 r. odpowiednio 1 938 t i 5 036 071 t.

Problem zanieczyszczenia powietrza wskazywany był przez respondentów badań ankietowych jako zjawisko, które zdecydowanie nabrało znaczenia w ostatnich latach. Mieszkańcy dostrzegli za to poprawę w zakresie dostępu do terenów zieleni w ich okolicy, choć Kraków w ich ocenie w zaledwie dostatecznym zakresie jest miejscem do życia w czystym środowisku. Działania w obszarze ochrony środowiska, takie jak: rozwój i ochrona terenów zieleni oraz stworzenie infrastruktury przyjaznej ekologicznie, były jednymi z najczęściej wymienianych czynników mających istotny wpływ na dalszy rozwój Miasta.

2.13. MIESZKALNICTWO

Według ostatniego Powszechnego Spisu Ludności z 2011 r., liczba mieszkań w Krakowie wynosiła 329,5 tys. Nastąpiła zatem kontynuacja trendu wzrostowego z lat 2006-2010, kiedy to zanotowano wzrost liczby mieszkań o blisko 26,5 tysiąca, wynosząc w 2010 r. 326 208 mieszkań**.** W 2011 r. przeciętna liczba izb w mieszkaniu wynosiła 3,21, a przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 56,36 m², co oznacza spadek w stosunku do roku 2010 o 0,41 m². [49]

[49] Bank Danych Lokalnych, GUS.

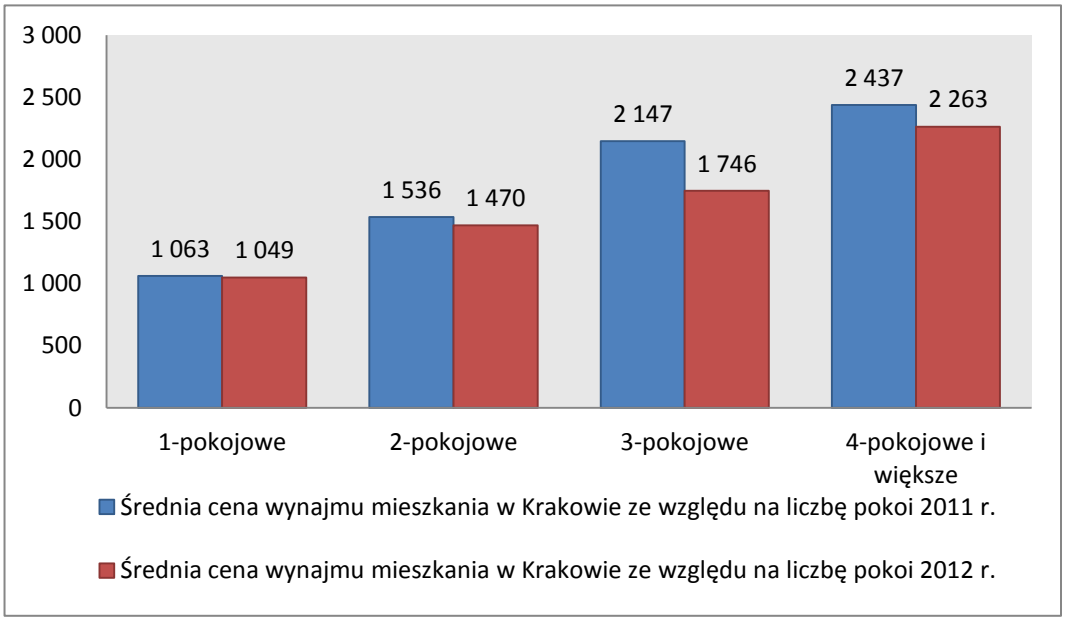
Tabela 19. Mieszkania w Krakowie, lata 2006-2010

	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba mieszkań	299 754	304 536	311 153	321 496	326 208
Izby	947 599	962 573	983 060	1 012 356	1 026 935
Pow. użytkowa mieszkań	16 801 648	17 128 132	17 552 095	18 183 400	18 519 871
Przeciętna pow. użytkowa 1 mieszkania	56,05	56,24	56,41	56,56	56,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Ceny wynajmu mieszkań spadły w 2012 r. w stosunku do cen z 2011 r.: mieszkania 1-pokojowe były tańsze średnio o 14 zł (1,3%), mieszkania 2-pokojowe o 66 zł (4,3%), mieszkania 3-pokojowe o 401 zł (18,7%), a mieszkania 4-pokojowe i większe o 174 zł (7,1%).

Tabela 20. Średnia cena wynajmu mieszkań w Krakowie ze względu na liczbę pokoi, lata 2011-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Krakowski Rynek Nieruchomości 2011 r.; Krakowski Rynek Nieruchomości 2012 r., Urząd Miasta Krakowa.

Ceny oferowanych mieszkań na rynku pierwotnym spadły w 2012 r. w porównaniu do 2011 r. we wszystkich dzielnicach Krakowa z wyjątkiem Podgórza Duchackiego, gdzie zanotowano niewielki wzrost o 1,25%. Najdroższe mieszkania sprzedawane są w rejonie Starego Miasta (9 890 zł/m²), mimo znacznego spadku cen, o blisko 19%. Najdroższymi, obok Starego Miasta, dzielnicami są Zwierzyniec, Grzegórzki oraz Krowodrza. Najtańsze mieszkania oferowane są w Swoszowicach i Wzgórzach Krzesławickich.

Stare Miasto i Zwierzyniec także na rynku wtórnym stanowią lokalizację o najwyższych cenach mieszkań, wynoszących odpowiednio: 7 921 zł/m² i 7 852 zł/m². Ceny mieszkań na Starym Mieście wykazują także najwyższą rozbieżność pomiędzy rynkiem pierwotnym a wtórnym, wynoszącą 1 989 zł.

W opinii objętych badaniem mieszkańców, w ostatnich 3-4 latach nastąpiła poprawa warunków mieszkaniowych w ich bezpośredniej okolicy, a większość z nich zadowolona jest z własnych warunków mieszkaniowych.

3. WYNIKI BADAŃ POSZCZEGÓLNYCH ZESPOŁÓW REWITALIZACYJNYCH[50]

ZESPÓŁ I

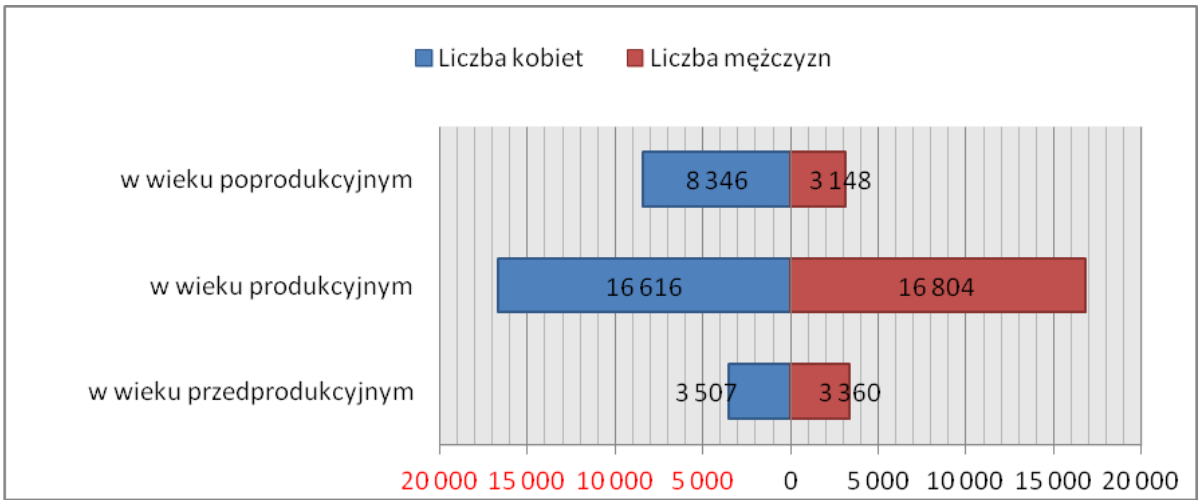
STARE MIASTO, KLEPARZ, PIASEK PÓŁNOC I POŁUDNIE, NOWY ŚWIAT, STRADOM, WESOŁA ZACHÓD, KAZIMIERZ, CZĘŚĆ GRZEGÓRZEK ZACHÓD, PÓŁWSIE ZWIERZYNIECKIE

PODSTAWOWE DANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Zespół I zajmuje 512,494 ha, co stanowi 1,57% powierzchni Miasta. Według danych GIS w 2010 r. obszar Zespołu I zamieszkiwało 51 781 osób (6,8% ogółu mieszkańców Krakowa), z czego 55% stanowiły kobiety. Gęstość zaludnienia wynosiła 101 os./ha, a więc była znacznie większa niż średnia gęstość zaludnienia w Krakowie, wynosząca w 2010 r. 23,2 os./ha[51].

Struktura wiekowa prezentowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 13,26%, ludność w wieku produkcyjnym – 64,54%, ludność w wieku poprodukcyjnym – 22,20%.

Wykres 16. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej teren Zespołu I

Źródło: Urząd Miasta Krakowa (Dane zebrane w GIS).

[50] Zaktualizowane dane dostępne według stanu informacji z II kwartału 2014 roku podano w aneksie do niniejszego opracowania.

[51] Bank Danych Lokalnych, GUS.

Na terenie Zespołu I liczba bezrobotnych w 2012 r. wynosiła 1 736 osób, z czego kobiety stanowiły 36%. Szacunkowa wartość stopy bezrobocia wynosiła 5,2%[52], czyli nieznacznie przekraczała średni poziom bezrobocia dla całego Miasta (4,8%).

Świadczeniami pomocy społecznej objętych zostało 2 931 osób, czyli 5,7% ogółu mieszkańców.

Na terenie Zespołu I funkcjonują 19 084 przedsiębiorstwa, co oznacza, że na każde 10 000 mieszkańców przypada 3 685 podmiotów gospodarczych. Wskaźnik ten znacznie przekracza średni poziom wskaźnika dla Miasta, wynoszący 1 598 przedsiębiorstw/10 000 osób.

STOPIEŃ WDROŻENIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH MPRK

W ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu I do końca 2012 r. zrealizowano 36 projektów, a kolejne 6 jest w trakcie realizacji. Najwięcej środków pochłonęła inwestycja Gminy Miejskiej Kraków w modernizację miejskiego stadionu piłkarskiego klubu „Cracovia" – 163 000 000 zł.

Tabela 21. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu I do końca 2012 r.

Lp.	Nr karty i nazwa projektu	Koszt lub termin realizacji	Uwagi	Status realizacji
1.	2. Uporządkowanie otoczenia Wawelu	22 390 058,00 zł		Zrealizowano
2.	3. Kompleksowa rewaloryzacja Sukiennic	23 701 581,00 zł		Zrealizowano
3.	6. Przebudowa Małego Rynku	12 000 000,00 zł		Zrealizowano
4.	8. Przebudowa ul. św. Tomasza	3 081 758,10 zł		Zrealizowano
5.	9. Przebudowa Placu Szczepańskiego	17 772 019,20 zł		Zrealizowano
6.	10. Budowa Pawilonu „Wyspiański 2000"	10 683 926,00 zł		Zrealizowano
7.	12. Konserwacja Barbakanu	brak danych		Zrealizowano
8.	16. Rewitalizacja najstarszej części historycznego Kampusu UJ – kwartał ulic św. Anny, Jagiellońska, Gołębia:	13 815 829,92 zł	Dodatkowo w ramach projektu od 2010 r. realizowany jest remont Collegium	Zrealizowano

[52] W analizach dotyczących poszczególnych zespołów wskaźnik stopy bezrobocia ma charakter szacunkowy. Z uwagi na brak dostępu do danych dotyczących liczby ludności w 2012 r. wskaźnik ten, na potrzeby niniejszego opracowania, został wyliczony w sposób następujący: liczba osób bezrobotnych w 2012 r., została odniesiona do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (suma kobiet w wieku 18-59 lat i mężczyzn w wieku 18-64 lat) w 2010 r.

	a) rekonstrukcja XIV-wiecznego Ogrodu Profesorskiego, b) odgruzowanie i zabezpieczenie piwnic, c) remont dziedzińca Arkadowego Collegium Maius		Kołłątaja, będący w trakcie realizacji. Koszt dotychczasowej realizacji to 1 800 000,00 zł. Został on wliczony do całościowej kwoty projektu	
9.	18. Zagospodarowanie Bulwarów Wisły	953 726,40 zł		Zrealizowano
10.	19. Układ komunikacyjny na terenie KCK	63 000 000,00 zł	Projekt zrealizowany w latach 2005-2007 pod nazwą: Układ komunikacyjny na terenie KCK – strona zachodnia wraz z tunelem drogowym W-Z, wg krakow.pl	Zrealizowano
11.	37. Centrum Kształcenia Praktycznego CKP), ul. Krupnicza 42a – dobudowa warsztatu i modernizacja budynków	628 804,00 zł	Wg Budżetu Miasta Krakowa (BMK) 2007. Ponadto CKP w okresie 30.09.09 – 24.02.12 realizowało projekt „Przebudowa, modernizacja i doposażenie bazy dydaktycznej Centrum Kształcenia Praktycznego w Krakowie" o łącznej wartości 5 126 318,00 zł (w tym 3 576 268,97 to środki unijne)	Zrealizowano
12.	29. Przebudowa Placu Matejki	7 501 727,49 zł		Zrealizowano
13.	32. Przebudowa skrzyżowania „Nowy Kleparz" wraz z modernizacją ul. Długiej	brak danych	Projekt realizowany przez MPK w ramach projektu „Zintegrowany transport publiczny w aglomeracji krakowskiej – etap II”, o łącznej wartości 430,44 mln zł (368,48 mln zł – wydatki kwalifikowane)	Zrealizowano
14.	36. Budowa sali gimnastycznej II LO, ul. Sobieskiego 9	7 248 948,00 zł		Zrealizowano
15.	43. Rewitalizacja skwerów miejskich, w tym róg ul. Miodowej i Starowiślnej	49 482,04 zł	Zrewitalizowano skwer im. B. Berrecciego przy skrzyżowaniu ulicy	Zrealizowano

			Starowiślnej i Dajwór	
16.	44. Rewitalizacja skwerów miejskich przy ul. św. Sebastiana i Brzozowej	brak danych	Projekt zrealizowany w ramach działania „Rewitalizacja skwerów miejskich” (726 990,00 zł)	Zrealizowano
17.	45. Budowa kładki pieszo-rowerowej przez Wisłę „Kazimierz-Podgórze"	38 788 881,00 zł		Zrealizowano
18.	47. Kwartał św. Wawrzyńca – budowa centrum kulturowego	24 890 217,07 zł		Zrealizowano
19.	48. Przebudowa ul. św. Wawrzyńca	7 353 619,00 zł		Zrealizowano
20.	53. Modernizacja miejskiego stadionu „Cracovia"	163 000 000,00 zł	W 2012 r. zakończono rozliczenie finansowe przekazanego do użytkowania w 2010 r. stadionu	Zrealizowano
21.	54. Modernizacja mostu Dębnickiego	brak danych	2009 r. – remont cząstkowy nawierzchni Mostu Dębnickiego. 2010 r. – remont Mostu Dębnickiego przez rzekę Wisłę w ciągu ul. Marii Konopnickiej w Krakowie (naprawa zniszczeń powstałych podczas powodzi w 2010 r.)	Zrealizowano
23.	174. Przebudowa, rozbudowa i modernizacja Szkoły Podstawowej nr 16 przy ul. Dietla 7 (obecnie Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6)	2 177 421,00 zł		Zrealizowano
24.	60. Przebudowa al. 29 Listopada	26 761 344,64 zł	Projekt zrealizowany pod nazwą „Przebudowa al. 29 Listopada z budową wydzielonych pasów dla komunikacji zbiorowej”	Zrealizowano
25.	61. Modernizacja Muzeum Armii Krajowej	29 242 631,00 zł	Projekt zrealizowany pod nazwą „Rewaloryzacja i adaptacja budynku przy ul. Wita Stwosza 12 w Krakowie na potrzeby	Zrealizowano

			Muzeum Armii Krajowej”	
26.	63. Rewaloryzacja kapliczek i pomników – pomniki w Parku Strzeleckim	brak danych	Wykonano w ramach działania „Rewaloryzacja kapliczek i pomników na terenie Miasta” BMK 2007 (460 000,00 zł)	Zrealizowano
27.	73. Modernizacja obiektów sportowych przy ul. Grzegórzeckiej	2 923 366,00 zł	Wg BMK 2007, 2008, 2009	Zrealizowano
28.	56. Sterowanie ruchem dla KST	46 248 934,16 zł		Zrealizowano
29.	21. Politechnika Krakowska: przebudowa budynku nr 10-36	4 165 300,00 zł		Zrealizowano
30.	38. Krakowski Teatr Scena STU: zabudowa patio nad sceną, zabudowa strychu	2 403 958,00 zł	Projekt zrealizowany w ramach projektu „Modernizacja Krakowskiego Teatru Scena STU „W kierunku nowoczesności”. Podana kwota dotyczy powyższego projektu	Zrealizowano
31.	50. Teatr KTO: VI Międzynarodowy Festiwal Zupy	30 000,00 zł	Wg karty projektu	Zrealizowano
32.	177. Renowacja elewacji Kościoła Garnizonowego św. Agnieszki	340 705,70 zł		Zrealizowano
33.	AP.2. Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ul. Szczepańskiej	1 216 673,37 zł		Zrealizowano
34.	AP.3. Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ulicy Franciszkańskiej i Dominikańskiej	22 669 116 zł		Zrealizowano
35.	AP.4. Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ul. Grodzkiej (odcinek na południe od placu Dominikańskiego)	6 335 912,75 zł		Zrealizowano
36.	AP.11. Rewitalizacja i nowy wystrój przestrzeni publicznej ul. Starowiślnej	brak danych	Projekt dwuetapowy, obejmował szerszy zakres prac; część I: 3 663 468,96 zł, część II: 34 544 438,43 zł	Zrealizowano
37.	4. Kompleksowy remont	2014 r.		W trakcie

	zespołu pałacowego Krzysztofory			realizacji
38.	71. Rewaloryzacja kapliczek i pomników na terenie Miasta – budowa na pl. Inwalidów pomnika „Tym, co stawiali opór komunizmowi w latach 1945-56"	brak danych	Zmieniony zakres rzeczowy zadania, obecnie zadanie realizowane pn. „Parking podziemny wraz z zagospodarowaniem Placu Inwalidów i pomnikiem Orła Białego”	W trakcie realizacji
39.	27. Politechnika Krakowska: Termomodernizacja i konserwacja budynków sześciu wydziałów	Prace przy realizacji pozostałych wydziałów planowane są do końca 2014 r.	Odstąpiono od realizacji części projektu – termomodernizacji i konserwacji dwóch wydziałów	W trakcie realizacji
40.	23. Politechnika Krakowska: Termomodernizacja i wymiana instalacji wewnętrznych budynku Inżynierii i Technologii Chemicznej PK	2014 r.		W trakcie realizacji
41.	178. Zgromadzenie Sióstr Augustianek: Rozbudowa istniejącej Szkoły Podstawowej nr 160 o Gimnazjum		Prośba beneficjenta o wykreślenie z programu	W trakcie realizacji
42.	64. Rozwój poprzemysłowego terenu Browar Lubicz poprzez stworzenie kompleksu mieszkalno-usługowego	2014 r.	Zmiana beneficjenta	W trakcie realizacji

Źródło: Raport z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie (stan na 31.12.2012 r.), Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

UWARUNKOWANIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

Zespół I objęty jest Lokalnym Programem Rewitalizacji Starego Miasta. W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa wyznaczono strefy „Ochrona sylwety i krajobrazu miasta“ oraz „Ochrona dziedzictwa kulturowego“. Nieomal cały obszar rewitalizacji leży w strefie ochrony archeologicznej. Większość terenu objęta jest strefą ochrony konserwatorskiej. Wawel i Stare Miasto w obrębie Plant oraz Kazimierz wpisane są na I Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO.

PODOBSZAR I-1: STARE MIASTO I PLANTY

FUNKCJA

Podobszar ten stanowi ścisłe centrum miasta pełniące różnorodne funkcje od mieszkaniowej, handlowo-usługowej, poprzez administracyjną, kulturalno-naukową, aż po funkcję turystyczną.

ZABUDOWA

Znajdują się tutaj najstarsze układy historyczne i najcenniejsze obiekty zabytkowe Krakowa. Zabudowa kwartałowa z wewnętrznymi podwórzami, w stanie dobrym, sukcesywnie remontowana i odnawiana.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta przeprowadzono modernizacje konserwatorskie flagowych zabytków miasta, jak Sukiennice, Barbakan, dokonano rewitalizacji najstarszej części historycznego kampusu UJ. Ścisłą zabudowę uzupełniono niewielkim, acz wartym wspominania, nie tylko ze względu na wysokie walory estetyczne – pawilonem „Wyspiański 2000".

ZIELEŃ

Podstawowym terenem zieleni miejskiej w tym obszarze są XIX-wieczne Planty, o charakterze ogrodowo-parkowym, ulokowane w miejscu dawnych fortyfikacji Starego Miasta – obecnie w stanie bardzo dobrym. Zieleń niska i wysoka urządzona jest w formie zadbanych klombów, skwerów, kwietników i ogrodów, na wzór Plant z czasów swej największej świetności, sprzed II wojny światowej. Planty, poza funkcją rekreacyjną, pełnią istotną rolę jako „płuca" Starego Miasta oraz stanowią barierę akustyczną od hałasu generowanego przez komunikację obwodową. Począwszy od końca lat 80-tych XX w. Planty podlegają rewitalizacji, a obecnie obszar Plant znajduje się w zakresie objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji Starego Miasta.

Zdjęcie 1. Widok na zmodernizowany plac przed Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego oraz ul. Powiśle

Zdjęcie 2. Nowy wystrój placu Szczepańskiego

Zdjęcie 3. Pawilon „Wyspiański 2000”

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Znaczna część przestrzeni publicznej została poddana procesom rewitalizacyjnym w ostatnich latach.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta dokonano rewitalizacji i zmieniono wystrój ulic generujących największy ruch turystyczny: m.in. ul. Grodzkiej, Szczepańskiej, Franciszkańskiej i Dominikańskiej. W 2010 r. ukończono generalną przebudowę placu Szczepańskiego, który wcześniej pełnił rolę parkingu, a obecnie jest popularnym miejscem spotkań, spacerów mieszkańców i turystów. Pomimo wysiłków czynionych w kierunku uprzywilejowania ruchu pieszych, nadal ruch pieszych i rowerów utrudniają parkujące na chodnikach samochody.

W ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego w pobliżu Wawelu wybudowano parking podziemny Plac Na Groblach, oferujący 600 miejsc postojowych, które miałyby częściowo zaspokoić wciąż niewystarczającą ilość miejsc parkingowych dla mieszkańców i turystów. Niestety wysokie ceny biletów nie skłaniają mieszkańców do korzystania z parkingu.

Jednym z istotniejszych zrealizowanych projektów poprawiających jakość przestrzeni publicznej jest uporządkowanie otoczenia Wawelu: budowa Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego w rejonie ul. Powiśle wraz z uporządkowaniem parkingu.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych,
- nadmierne obciążenie indywidualnym ruchem kołowym,
- pomimo przeprowadzanych remontów, modernizacji, nadal wiele budynków jest w złym

stanie technicznym,

- niski standard przestrzeni publicznych (poza otoczeniem flagowych zabytków miasta).

PODOBSZAR I-2: KLEPARZ, PIASEK, NOWY ŚWIAT I STRADOM

FUNKCJA

Przeważa funkcja mieszkaniowa oraz handlowo-usługowa, w podobszarze zlokalizowane są liczne obiekty użyteczności publicznej, takie jak szkoły wyższe, placówki oświatowe, muzea i teatry.

ZABUDOWA

Dominuje zabudowa historyczna kwartałowa z wewnętrznymi podwórzami, pozostająca w średnim i złym stanie technicznym.

W ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego zrealizowano współfinansowany przez Unię Europejską projekt Małopolskiego Ogrodu Sztuki, jedynej w skali regionu placówki pełniącej rolę centrum kultury oraz regionalnego ośrodka współczesnych form teatralnych i parateatralnych. Na uwagę zasługuje nie tylko funkcja, ale też nowoczesna, wyjątkowa architektura na światowym poziomie (nagrodzona m.in. w konkursie architektonicznym w Nowym Jorku). Obiekt doskonale komponuje się z otaczającą zabudową historyczną.

Nie tylko inwestycje publiczne przyczyniają się do podniesienia jakości przestrzeni publicznych. W nowo powstałych kwartałach utworzonych przez ul. Pawią i ul. Szlak prywatny inwestor Angel Poland Holdings wybudował apartamentowce o wysokim standardzie wykończenia, komponujące się z istniejącą zabudową Politechniki Krakowskiej i kamienicami ul. Warszawskiej.

ZIELEŃ

Częściowo zrewitalizowana, szczególnie w okolicach przebudowanej, modernizowanej infrastruktury drogowej, zieleń w kwartałach zabudowy mieszkaniowej jest w przewadze zaniedbana, wymagająca odpowiedniego zagospodarowania i stworzenia dogodnych warunków do korzystania z niej.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Na wspomnienie zasługuje generalna zmiana, jaka dokonała się w obszarze pomiędzy Politechniką Krakowską a Dworcem Głównym. Przebudowano cały układ komunikacyjny pomiędzy węzłem Basztowa/Lubicz, a al. 29-Listopada. Wybudowany został tunel drogowy oraz nowe odcinki ulic Pawia i Szlak, przebudowano ul. Warszawską. Całość zyskała nowy, kameralny wystrój i sprzyja ruchowi pieszych i rowerów. W pobliżu Politechniki Krakowskiej zlokalizowano przystanek Krakowskiego Szybkiego Tramwaju.

Zdjęcie 4. Małopolski Ogród Sztuki

Zdjęcie 5. Nowy wystrój ul. Warszawskiej wraz z apartamentowcem „Angel City”

Zdjęcie 6. Nowy wystrój ul. Warszawskiej wraz z apartamentowcem „Angel City”

Zdjęcie 7. Przebudowana ul. Szlak

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych; samochody parkujące na chodnikach, stwarzające barierę dla pieszych, szczególnie o ograniczonych możliwościach poruszania się,
- nadmierne obciążenie indywidualnym ruchem kołowym,
- część budynków w złym stanie technicznym,
- w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych,
- brak wystarczającej ilości ścieżek rowerowych.

PODOBSZAR I-3: KAZIMIERZ

ZABUDOWA

Na terenie Kazimierza przeważa zabudowa historyczna, kwartałowa, z wewnętrznymi podwórzami, w średnim i złym stanie technicznym. Zdarzają się pojedyncze obiekty poddane modernizacji. Funkcja zabudowy: w przewadze funkcja mieszkaniowa oraz usługowo-turystyczna (hotele, hostele, gastronomia, liczne sklepiki z pamiątkami). Bardzo liczne są kościoły, klasztory oraz żydowskie obiekty kultu.

Klimat dzielnicy indukuje zarówno spontaniczne, jak i zorganizowane działania artystyczne. Latem tego roku, w wyniku takich akcji powstały dwa wyjątkowe murale. Jeden z nich, autorstwa Pila Peledy, zdobi szpetną i zrujnowaną ścianę szczytową kamienicy przy ul. Wawrzyńca. Drugi mural powstał na ścianie muzeum Galicja i jest widoczny z ul. Dajwór.

W ramach projektu rewitalizacji „Kwartał św. Wawrzyńca", współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, przebudowano oraz dokonano remontu konserwatorskiego części zabudowy Muzeum Inżynierii Miejskiej, zrewaloryzowano dziedzińce i place, a także stworzono wnętrza urbanistyczne generujące ruch pieszy.

ZIELEŃ

Dokonano częściowej rewitalizacji i uporządkowania skwerów miejskich przy ul. św. Sebastiana i ul. Brzozowej. Zdecydowanie najlepiej utrzymanymi terenami zielonymi są Bulwary Wiślane oraz zieleń wysoka, klomby i skwery w otoczeniu licznych kościołów i klasztorów. Zieleń w kwartałach zabudowy mieszkaniowej jest przeważnie zaniedbana, wymagająca odpowiedniego zagospodarowania.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Przestrzeń publiczna jest zdominowana przez parkujące samochody. Na tym terenie występuje duże obciążenie ruchem kołowym przez samochody osobowe, dostawcze, a także komunikację obsługi turystycznej. Chodniki i ulice znajdują się w średnim stanie technicznym i nie sprzyjają ruchowi pieszych. Standard przestrzeni publicznej, poza nielicznymi, pojedynczymi realizacjami, jest niski.

W 2009 r. ukończono przebudowę ul. św. Wawrzyńca, wymieniono nawierzchnię ulicy i chodników. Przebudowano torowisko tramwajowe i częściowo ograniczono samochodom możliwość parkowania na chodnikach, co sprzyja intensywnemu ruchowi pieszemu, który generuje Centrum Kulturowe.

Najistotniejszą inwestycją ostatnich lat (2008-2010) była budowa niezwykle popularnej i lubianej obecnie wśród mieszkańców i turystów pieszo-rowerowej kładki „Ojca Bernatka" łączącej obszar Kazimierza z Podgórzem. Kładka wpłynęła na intensyfikację ruchu i połączenie dwóch obszarów znajdujących się po przeciwległych stronach Wisły, będących obecnie coraz bardziej atrakcyjnymi dla turystki i rekreacji. Budowa kładki zwiększyła również wykorzystanie walorów Wisły oraz jej bulwarów.

Zdjęcie 8. Muzeum Inżynierii Miejskiej

Zdjęcie 9. Nowy wystrój ul. św. Wawrzyńca

Zdjęcie 10. Kładka pieszo-rowerowa przez Wisłę – „O. Bernatka”

Zdjęcie 11. Kazimierz – obciążenie indywidualnym ruchem kołowym

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych; samochody parkujące na chodnikach, stwarzające barierę dla pieszych, szczególnie o ograniczonych możliwościach poruszania się,
- nadmierne obciążenie indywidualnym ruchem kołowym,
- znaczna część budynków w złym stanie technicznym,
- w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych,
- brak wystarczającej ilości ścieżek rowerowych.

PODOBSZAR I-4: PÓŁWSIE ZWIERZYNIECKIE

ZABUDOWA

Zabudowa o przeważającej funkcji mieszkaniowej, głównie kamienice we wschodniej i południowej części obszaru, ale również zabudowa jednorodzinna przeważająca w zachodniej części. Większość

budynków pozostaje w złym stanie technicznym. Przeważa zabudowa z XIX i XX wieku, uzupełniona punktowo przez deweloperską zabudowę wielorodzinną mieszkaniową.

Na uwagę zasługuje modernizacja miejskiego stadionu „Cracovia" oraz zagospodarowanie i uporządkowanie terenu wokół niego, wymiana nawierzchni, budowa miejsc postojowych oraz uporządkowane zieleni. Na placach przed stadionem pojawiły się wielostanowiskowe kioski z kasami biletowymi oraz elementy małej architektury (ławki, zieleń, lampy). Sam stadion obecnie posiada częściowo zadaszone trybuny dla 15 tys. widzów i spełnia wymogi PZPN i UEFA.

ZIELEŃ

Obszar położony jest w atrakcyjnym sąsiedztwie Błoń, Parku Jordana oraz Bulwarów Wiślanych. Wewnątrz obszaru znaczna część zieleni rozmieszczona jest wzdłuż ulic, tworząc aleje drzew wysokich, jak np. szpaler robinii przy ul. Komorowskiego. Natomiast wewnątrz kwartałów zabudowy wielorodzinnej mieszkaniowej zieleń jest przeważnie zaniedbana.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Poza zmodernizowanym otoczeniem stadionu przestrzeń publiczna pozostaje w niskim standardzie zagospodarowania. Obiekty małej architektury i infrastruktury drogowej są przestarzałe i niskiej jakości. Nawierzchnie ulic, chodników i placów wymagają remontów i wymiany, torowiska są w złym stanie technicznym. Przestrzeń dodatkowo szpecą ulice całkowicie pozbawione zieleni, jak np. ul. Dojazdowa, która ma zupełnie niewykorzystane, ciekawe zamkniecie perspektywiczne na Wisłę i jej bulwary.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- hałas związany z intensywnym ruchem drogowym,
- brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych,
- większość budynków w złym stanie technicznym,
- w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych,
- zaniedbana, zdegradowana zieleń wewnątrz zabudowy mieszkaniowej,
- zdegradowany, ekstensywnie zagospodarowany obszar pomiędzy ul. Kościuszki, a Wisłą.

BADANIA JAKOŚCIOWE

Zespół I zdaniem badanych jest najbardziej znanym i najchętniej odwiedzanym przez turystów obszarem Krakowa ze względu na bogactwo obiektów historyczno-kulturowych, jak również ilość zabytków. Kazimierz i ścisłe centrum są według badanych podzespołami, gdzie zmiany wynikające z rewitalizacji są zauważalne w największym stopniu. Jednocześnie jako główne zmiany rewitalizacyjne postrzega się odświeżanie kamienic, remonty i poprawę estetyki. Dostrzegalna jest

także zmiana charakteru podzespołów na jeszcze bardziej turystyczne i coraz mniej nastawione na zapewnienie oferty przyjaznej mieszkańcom.

Badani wyraźne wskazywali na różnice pomiędzy poszczególnymi podzespołami tego obszaru.

Podobszar I-1: Stare Miasto

Stare Miasto zdaniem badanych jest miejscem typowo turystycznym. Mieszka w nim bardzo niewielu rdzennych mieszkańców i dawnych lokatorów. Wśród głównych powodów tego stanu rzeczy wymienić należy: znaczny wzrost opłat związanych z czynszem, uciążliwe działania właścicieli kamienic dążące do pozbycia się lokatorów, wynajem lokalu firmom czy inwestorom, jak również hałas i uciążliwe warunki życia w centrum, zwłaszcza dla osób starszych. Wśród negatywnych zmian zachodzących w Starym Mieście wymieniano także zaniedbywanie terenów zielonych (Plant), brak zagospodarowania terenów zielonych, nadmierne zatłoczenie samochodami, problemy z parkowaniem, zanikanie drobnych usług i małych sklepów na rzecz kawiarni, klubów i sklepów z pamiątkami, nadużywanie alkoholu, rosnący poziom zagrożenia bezpieczeństwa, a także wzrost anonimowości. Jak podkreślali wielokrotnie badani „centrum nie jest dla mieszkańców", „centrum coraz mniej oferuje mieszkańcom".

Wśród pozytywnych zmian wymieniano zlikwidowanie szyldów reklamowych, tablic i wysięgników. Zmiany te były efektem wejścia w życie Uchwały Rady Miasta Krakowa o Parku Kulturowym. Oczyszczenie kamienic z reklam, jak również ich systematyczna odnowa, wpływają na wzrost estetyki i czynią centrum bardziej przyjaznym, jednocześnie eksponując historyczne walory Miasta. Wskazywanym przez mieszkańców skutkiem rewitalizacji jest odnowa kamienic i zabytków, stworzenie nowych przestrzeni publicznych (Mały Rynek) oraz systematyczne remonty i renowacje budynków.

Podobszar I-2: Kleparz, Piasek, Nowy Świat, Stradom

Kleparz, Piasek, Nowy Świat i Stradom to obszary charakteryzowane przez mieszkańców jako atrakcyjne z uwagi na swoją funkcjonalność. Na fakt ten wpływa obecność obszarów gospodarczych, targu, uczelni wyższych, instytucji oraz rozbudowanej sieci tramwajowej i autobusowej. Jednocześnie obszar ten jest mocno zaniedbany i znaczna część budynków jest w złym stanie technicznym, co wymaga uwagi.

Badani byli zdania, iż zmiany w obszarze powinny iść w kierunku zaproponowania lepszej oferty dla mieszkańców, polegającej głównie na: zapewnieniu bezpieczeństwa związanego z regulacją opłat czynszowych, sukcesywnym zmniejszaniu ruchu kołowego na obszarze oraz przywiązaniu większej wagi do dbałości o tereny zieleni.

Podzespół I-3: Kazimierz

Podzespół Kazimierz został oceniony przez badanych jako obszar, w którym obserwowane są jedne z największych i najszybciej postępujących zmian. Respondenci twierdzili, iż Kazimierz staje się drugim centrum. Oznacza to, że staje się miejscem bardzo modnym, przyciągającym turystów i inwestorów. Modnym nie tylko ze względu na swój charakter związany z kulturą żydowską, lecz również na położenie blisko centrum. Kazimierz określany jest jako miejsce „modne", „artystyczne", przesycone kawiarniami i galeriami.

Jednocześnie negatywnym skutkiem wynikających z rozwoju dzielnicy był zauważony przez mieszkańców wzrost opłat, zwiększona liczba samochodów i co za tym idzie zwiększona emisja spalin, brak parkingów, a także brak oferty dla „zwykłych mieszkańców". Badani podkreślali, że wzrost czynszów wpływa na wyprowadzanie się mieszkańców uboższych, często mieszkających w tym obszarze od pokoleń, w inne obszary miasta. Wysokie ceny w miejscach, które nastawione są na „kieszeń turysty" i osoby lepiej sytuowane wykluczają z uczestnictwa w kulturze i rozrywce zwykłych mieszkańców.

Wskazywano, także na problem graffiti i chuligaństwa, zwłaszcza wśród młodzieży. Respondenci zwracali również uwagę na problem kamienic, które są mocno zaniedbane, często pomimo odświeżania elewacji. Podwórka i wnętrza tychże kamienic są zaniedbane i niezagospodarowane. Zauważalny jest także problem palenia w piecach węglowych, nie tylko węglem, ale i „tym co popadnie" co przyczynia się do wzrostu smogu w mieście.

ZESPÓŁ II

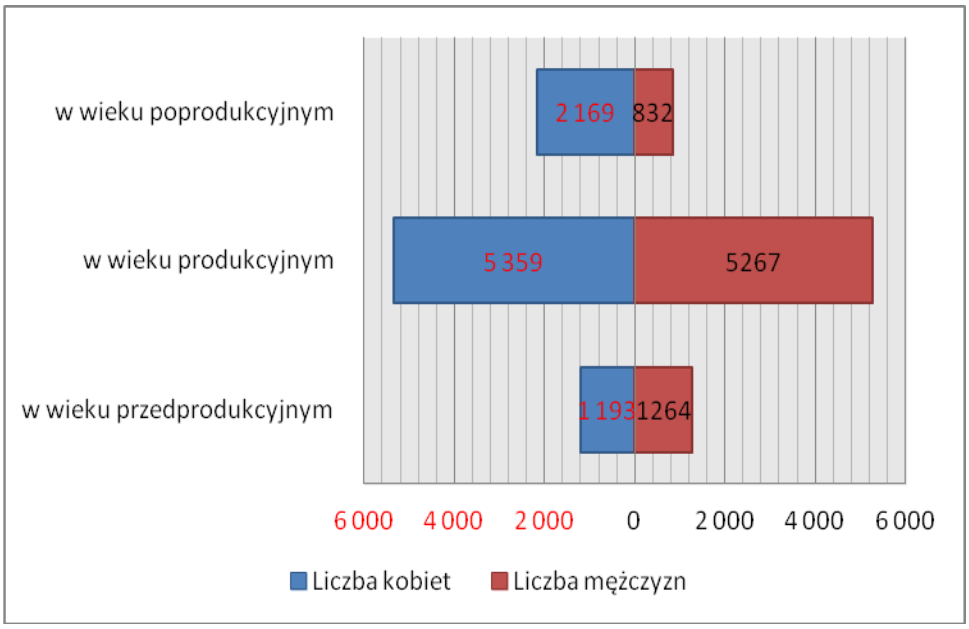
STARE PODGÓRZE, ZABŁOCIE, MATECZNY, BONARKA, KOPIEC KRAKUSA, HELTMANA, CZĘŚĆ GRZEGÓRZEK WSCHÓD I GRZEGÓRZEK PÓŁNOC, STAW PŁASZOWSKI (PŁASZÓW)

PODSTAWOWE DANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Zespół II zajmuje teren o powierzchni 837,3 ha, co stanowi 2,56% powierzchni Miasta. Według danych GIS w 2010 r. obszar Zespołu II zamieszkiwało 16 084 osoby (2,1% ogółu mieszkańców Krakowa), z czego 54,2% stanowiły kobiety. Gęstość zaludnienia na tym terenie to 19,2 os./ha, a więc niewiele mniej niż średnia gęstość zaludnienia dla całego Miasta (23,2 os./ha w 2010 r.).

Struktura wiekowa prezentowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 15,28%, ludność w wieku produkcyjnym – 66,07%, ludność w wieku poprodukcyjnym – 18,66%.

Wykres 17. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół II

Źródło: Urząd Miasta Krakowa (Dane zebrane w GIS)

Na terenie Zespołu II liczba bezrobotnych w 2012 r. wynosiła 700 osób, z czego kobiety stanowiły 52% bezrobotnych. Szacunkowa wartość stopy bezrobocia to 6,6%[53] (4,8% dla Krakowa).

[53] W analizach dotyczących poszczególnych zespołów wskaźnik stopy bezrobocia ma charakter szacunkowy. Z uwagi na brak dostępu do danych dotyczących liczby ludności w 2012 r. wskaźnik ten, na potrzeby niniejszego

Świadczeniami pomocy społecznej objętych zostało 1 415 osób, czyli 8,8% ogółu mieszkańców.

Na terenie Zespołu II funkcjonuje 6 807 podmiotów gospodarczych, co oznacza, iż na każde 10 000 mieszkańców przypadają 4 232 przedsiębiorstwa.

STOPIEŃ WDROŻENIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH MPRK

Na terenie Zespołu II zrealizowano 7 projektów rewitalizacyjnych umieszczonych w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa, a kolejne 7 jest w trakcie realizacji. Największą inwestycją w ramach działań rewitalizacyjnych była budowa ul. Kuklińskiego, której ogólny koszt przekroczył 118,5 mln zł.

Tabela 22. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu II do końca 2012 r.

Lp.	Nr karty i nazwa projektu	Koszt lub termin realizacji	Uwagi	Status realizacji
1.	78. Remont siedziby Muzeum Historycznego „Apteka pod Orłem"	brak danych		Zrealizowano
2.	81. Utworzenie Muzeum Sztuki Współczesnej	78 345 388,53 zł		Zrealizowano
3.	83. Budowa terminala autobusowego, ul. Wielicka – ul. Powstańców Wielkopolskich /Zagospodarowanie wnętrza terenu ograniczonego ulicami Powstańców Wielkopolskich, Wielicką, Tarnowskiego, Hetmańską, Dekerta i linią kolejową Kraków Główny – Przemyśl/	5 842 337,00 zł		Zrealizowano
4.	90. Budowa połączenia drogowego ul. Podgórskiej z Mostem Kotlarskim	1 750 000,00 zł	wg BMK 2007	Zrealizowano
5.	92. Przebudowa ul. Konopnickiej	13 566 683,15 zł	Projekt zrealizowany pod nazwą „Przebudowa ul. Konopnickiej z budową wydzielonych pasów dla komunikacji zbiorowej”	Zrealizowano
6.	259. Modernizacja al. Pokoju	1 180 000,00 zł	Realizacja ukończona,	Zrealizowano

opracowania, został wyliczony w sposób następujący: liczba osób bezrobotnych w 2012 r., została odniesiona do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (suma kobiet w wieku 18-59 lat i mężczyzn w wieku 18-64 lat) w 2010 r.

	z budową ścieżki rowerowej po stronie parzystej		w ramach nowej inwestycji budowana jest sygnalizacja świetlna, która będzie dostosowana do istniejącej ścieżki	
7.	96. Budowa ul. Kuklińskiego	118 561 261,4 zł	Podana kwota za projekt całościowy pn. „Budowa linii tramwajowej KST N-S etap IIA: Rondo Grzegórzeckie – Most Kotlarski – Klimeckiego – ul. Lipska wraz z przebudową pasa drogowego i budową ul. Kuklińskiego”	Zrealizowano
8.	93. Uciepłownienie w oparciu o miejską sieć ciepłowniczą obszaru obejmującego Zespół II: Stare Podgórze, Zabłocie, Liban - park „Krzemionki Krakowskie", Bonarka, Stoczniowców, Rydlówka/Mateczny, Grzegórzki, Cystersów, Dąbie.		Projekt ma charakter ciągły. Przedsięwzięcie wymaga wykonania sieci ciepłowniczych.	W trakcie realizacji
9.	77. Rewaloryzacja parku Bednarskiego			W trakcie realizacji
10.	87. Odnowa Starego Cmentarza Podgórskiego		Projekt ma charakter ciągły	W trakcie realizacji
11.	95. Budowa Centrum Kongresowego	2014 r.		W trakcie realizacji
12.	97. Budowa przedłużenia ul. Meissnera, etap I i II	po 2012 r.	Etap II nie jest realizowany i nie znajduje się w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Miasta Krakowa.	W trakcie realizacji
13.	98. Przebudowa wałów przeciwpowodziowych Wisły (st. Dąbie – st. Przewóz)			W trakcie realizacji
14.	88. Zagospodarowanie terenów po dawnym obozie Płaszów			W trakcie realizacji

Źródło: Raport z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie (stan na 31.12.2012 r.), Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

UWARUNKOWANIA UBRANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

PODOBSZAR II-1: STARE PODGÓRZE

ZABUDOWA

Na terenie obszaru przeważa zabudowa śródmiejska o zróżnicowanej funkcji, malowniczo położna pomiędzy brzegiem Wisły a stokami Krzemionek. Zabudowa głównie historyczna, kwartałowa z wewnętrznymi podwórzami, znajduje się w złym stanie technicznym. Pojedyncze obiekty są zmodernizowane. Struktura zabudowy jest częściowo zakłócona przez obiekty współczesne, nie komponujące się z historyczną zabudową Starego Podgórza. Na Wzgórzu Lasoty znajduje się zespół zabytkowej zabudowy willowej.

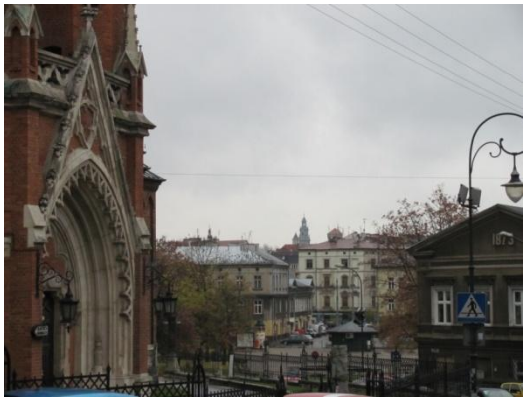
Na uwagę zasługują, będące właśnie w trakcie realizacji, Muzeum Tadeusza Kantora i Cricoteka, których ukończenie przewiduje się na 2014 r., a które już teraz intrygują niebanalną architekturą i rozwiązaniami konstrukcyjnymi. Muzeum zlokalizowane jest przy ul. Nadwiślańskiej w dawnej Elektrowni Podgórskiej. Realizacja obiektu jest finansowa ze środków Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (współfinansowanego ze środków unijnych).

ZIELEŃ

Na terenie obszaru występują liczne skwery, park Bednarskiego oraz wzgórza Krzemionek o wysokich walorach przyrodniczych, w stanie wymagającym rewaloryzacji. Część podobszaru ograniczona jest zagospodarowanym brzegiem Wisły, jednak jakość przestrzeni publicznej i zieleni ustępuje bulwarom po drugiej stronie rzeki, co wizualizuje swoisty kompleks dzielnicy.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Główne ulice: Limanowskiego i Kalwaryjska są znacznie obciążone indywidualnym ruchem kołowym, co powoduje uciążliwości (hałas, zanieczyszczenie środowiska, utrudnienia w ruchu pieszych, zagrożenie bezpieczeństwa pieszych). Obszar Podgórza charakteryzuje wysoka dostępność komunikacyjna. Niestety przeważa zły stan techniczny chodników, placów, ulic oraz torowisk. Duży problem związany jest z niewystarczającą liczbą miejsc postojowych, co bezpośrednio wiąże się z parkowaniem samochodów na chodnikach i innych nieprzystosowanych miejscach. Podgórze, ze względu na duże obciążenie ruchem kołowym, jest słabo przystosowane do ruchu pieszych, wyraźny jest również deficyt ścieżek rowerowych.

Zdjęcie 12. Widok na Rynek Podgórski

Zdjęcie 13. Budowa Muzeum Tadeusza Kantora

Zdjęcie 14. Zatłoczona ul. Kalwaryjska

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- hałas związany z intensywnym ruchem drogowym,
- brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych, samochody parkujące na chodnikach,
- nadmierne obciążenie indywidualnym ruchem kołowym, niewydolny system komunikacji (korki),
- znaczna część budynków w złym stanie technicznym,
- w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych, zła jakość nawierzchni chodników, utrudnienia dla osób o ograniczonych możliwościach poruszania się,
- brak wystarczającej ilości ścieżek rowerowych.

PODOBSZAR II-2: KRZEMIONKI

ZABUDOWA

Jest to teren zielony, niezabudowany ze względów historycznych oraz ze względu na walory przyrodnicze (obóz koncentracyjny „Płaszów", dawny kamieniołom „Liban"). Jedynie wschodnia cześć podobszaru jest zainwestowana, głównie przez zabudowę mieszkaniową wielkopłytową wielorodzinną oraz drobne obiekty handlowo-usługowe. W północno-wschodnim rejonie znajduje się zachowana część Starego Cmentarza Podgórskiego, podlegającego niestety nieustającej dewastacji. Na terenie dawnego obozu koncentracyjnego pozostały do dziś szczątki zabudowań obozowych. Powaga miejsca i charakter obiektu niestety nie uchroniły ich przed wandalizmem i dalszym sukcesywnym niszczeniem.

ZIELEŃ

Teren unikalny w skali miasta, posiadający niezwykłe walory krajobrazowe oraz przyrodnicze (rezerwat przyrody nieożywionej „Bonarka", kopiec Krakusa, kamieniołom „Liban"). Teren ten jest poważnie zaniedbany i podlega ciągłej dewastacji. Wartym wspomnienia jest stosunkowo zadbane najbliższe otoczenie kopca Krakusa.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Brakuje odpowiedniej infrastruktury drogowej oraz odpowiednio utrzymanych ścieżek lub szlaków, szczególnie w najbliższym otoczeniu kopca Krakusa. Dostęp, szczególnie dla osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, jest utrudniony. Mieszkańcy stworzyli sobie na własny użytek dzikie ścieżki, niezabezpieczonym brzegiem kamieniołomu, o dużych walorach widokowych, wymagające jednak odpowiedniego zabezpieczenia.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- postępująca degradacja terenów zielonych,
- brak należytej ochrony terenów cennych przyrodniczo (dzikie wysypiska śmieci),
- brak odpowiedniej przystępności.

PODOBSZAR II-3: ZABŁOCIE

Podobszar objęty jest Lokalnym Programem Rewitalizacji Zabłocia.

ZABUDOWA

Zabudowa o zróżnicowanej funkcji z dominującą funkcją przemysłową, o niskiej wartości technicznej. Znajdują się tu małe zakłady produkcyjne (krawiectwo, materiały budowlane, poligrafia) działające głównie w halowych budynkach pozbawionych walorów estetycznych lub w obiektach o charakterze tymczasowym (lekkie konstrukcje, proste blaszane hale). Znajdują się tu również liczne składy oraz hurtownie materiałów budowlanych. W ostatnim czasie Zabłocie ze względu na położenie w pobliżu

centrum miasta, dostępność komunikacyjną oraz ze względu na fakt, że obowiązuje tam miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, jest zabudowywane przez prywatnych inwestorów. Powstają liczne obiekty o funkcji mieszkaniowej, biurowej oraz przede wszystkim outsourcingowej, o wysokich walorach estetycznych, uzupełniając pierzeje ulic.

Godną uwagi realizacją ostatnich lat jest współfinansowana z funduszy Unii Europejskiej budowa Muzeum Sztuki Współczesnej (MOCAK) zlokalizowanego tuż przy Fabryce Naczyń Emaliowanych Oskara Schindlera „Emalia", która generuje intensywny ruch turystyczny.

Zabudowa o funkcji mieszkaniowej powstaje w północnej części podobszaru, uzupełniając istniejącą zabudowę blokową o przeciętnej jakości. Wartościową inwestycją z zakresu mieszkalnictwa są „lofty" – apartamentowce z niepowtarzalnymi walorami widokowymi, adaptujące zabudowę poprzemysłową nad brzegiem Wisły.

ZIELEŃ

Zieleń znajdująca się na obszarze jest bardzo nieliczna, gdyż obszar został silnie zainwestowany. Występuje głównie wewnątrz kwartałów zabudowy mieszkaniowej oraz wzdłuż ulic i torów kolejowych, jest zaniedbana, nieuporządkowana i wymaga rewaloryzacji. We wschodniej części podobszaru rozciągają się tereny ogródków działkowych.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Przestrzeń publiczna znajduje się w otoczeniu zabudowy przemysłowej, poprzemysłowej i magazynowej. Jest w znacznym stopniu zdegradowana i wymaga remontów. Część ulic, szczególnie w północnej części Zabłocia, nie posiada chodników, a jedynie utwardzone ziemne pobocza. Wyższy standard przestrzeni publicznych można zaobserwować wokół nowych inwestycji, tj. np. Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego czy też wokół nowych obiektów biurowych.

Istotnym przedsięwzięciem z zakresu infrastruktury drogowej jest budowa bezkolizyjnego skrzyżowania, będącego częścią dużej inwestycji, jaką jest budowa Krakowskiego Szybkiego Tramwaju.

LPR Zabłocia przewiduje – jako projekt pilotażowy, flagowy – rewitalizację ulicy Lipowej jako alei. Ulica Lipowa jest historycznym ciągiem komunikacyjnym łączącym obszar Podgórza z Płaszowem. Status ulicy uległ jednak degradacji w wyniku tworzenia się strefy przemysłowej na Zabłociu. Zadaniem programu rewitalizacji dla Zabłocia jest przywrócenie utraconej roli jaką pełniła niegdyś ulica oraz nadanie jej nowego, prestiżowego charakteru określającego tożsamość i wartości kulturowe obszaru.

Zdjęcie 15. Kompleks biurowy przy ul. Kiełkowskiego

Zdjęcie 16. Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK

Zdjęcie 17. Stan techniczny zabudowy – ul. Romanowicza

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- hałas związany z intensywnym ruchem drogowym,
- znaczna część budynków w bardzo złym stanie technicznym,
- w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych, zła jakość nawierzchni chodników, utrudnienia dla osób o ograniczonych możliwościach poruszania się,
- brak wystarczającej ilości ścieżek rowerowych.

PODOBSZAR II-4: STAW PŁASZOWSKI

ZIELEŃ

Jest to teren zdegradowany, zaniedbany, ale mający niezwykłe w skali miasta walory przyrodnicze oraz krajobrazowe. Ze względu na nieumocnione brzegi, gęsto porośnięte roślinnością, staw stwarza dogodne warunki do zasiedlania przez rozmaite gatunki ptaków i innych przedstawicieli fauny, co dodatnio wpływa na bioróżnorodność przyrodniczą miasta.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Brakuje odpowiedniej infrastruktury, ścieżek, dojść oraz odpowiedniego dostępu do korzystania z walorów Stawu Płaszowskiego. Pozostała infrastruktura związana jest z dawnym placem handlowym „Tandeta" i powstałym na jego miejscu zadaszonym centrum targowym, znajdującym się w pobliżu stawu.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- postępująca degradacja terenów zielonych,
- brak odpowiedniej przystępności.

PODOBSZAR II-5: TERENY PRZEMYSŁOWE GRZEGÓRZKI

ZABUDOWA

Zabudowa posiada charakter głównie przemysłowy, częściowo wartościowa, stwarzająca możliwości adaptacji do nowych funkcji. Znajdują się tu również liczne, będące w złym stanie technicznym, obiekty o charakterze tymczasowym i barakowym. Pośród zabudowy przemysłowej powstają coraz liczniejsze nowoczesne osiedla zabudowy mieszkaniowej. Na uwagę zasługują przede wszystkim „Wiślane Tarasy" zlokalizowane w pobliżu mostu Kotlarskiego. Osiedle to zostało wykonane z niezwykłą dbałością o detale i starannością wykończenia.

ZIELEŃ

Obszar posiada dużą ilość zieleni, która wymaga jednak odpowiedniego zagospodarowania. Na terenie Grzegórzek zlokalizowane są pozostałości jednego z fortów Twierdzy Kraków – Luneta Grzegórzecka, jednak otoczenie fortu pozostaje niedostępne. Tereny zielone wzdłuż Wisły bywają miejscami zaniedbane, a skwery wymagają zagospodarowania i stworzenia dogodniejszych warunków do odpoczynku i rekreacji. Na brzegu Wisły zlokalizowano przystanek krakowskiego tramwaju wodnego – Galeria Kazimierz.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Stan techniczny i estetyczny chodników jest niezadowalający (stare, krzywe nawierzchnie, poprzerastane zielenią). Ulice znajdują się w średnim stanie technicznym, a uliczki wewnątrzosiedlowe są wąskie i niewystarczające do obsługi ruchu samochodowego. Istotną inwestycją na terenie obszaru była, zakończona w 2007 r., budowa połączenia drogowego mostu Kotlarskiego z ul. Podgórską, co pozytywnie wpłynęło na upłynnienie indywidualnego ruchu kołowego w obszarze.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- znaczna część budynków w bardzo złym stanie technicznym,
- w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych, zła jakość nawierzchni chodników, utrudnienia dla osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, postępująca degradacja,
- brak wystarczającej ilości ścieżek rowerowych,
- brak wystarczającej ilości powiązań komunikacyjnych,
- ekstensywne zagospodarowanie terenu,
- degradacja terenów zielonych wzdłuż Wisły i pozostałości fortu Luneta Grzegórzecka.

PODOBSZAR II-6: MATECZNY / RYDLÓWKA / ŁAGIEWNIKI

ZABUDOWA

Zabudowa o charakterze głównie przemysłowym, o bardzo zróżnicowanym standardzie. Przeważa zdekapitalizowana zabudowa poprzemysłowa, ale pojawiają się również nielicznie nowe inwestycje o charakterze produkcyjno-usługowym. Charakterystycznymi obiektami podobszaru są: zajezdnia tramwajowa oraz uzdrowisko Mateczny Zdrój. Obecnie tkanka urbanistyczna jest punktowo zagęszczana przez zabudowę wielorodzinną mieszkaniową. Obszar charakteryzuje się stosunkowo niską intensywnością zabudowy, jak na tak bliskie sąsiedztwo zabudowy śródmiejskiej.

ZIELEŃ

Znajdujące się na terenie podobszaru liczne tereny zielone, szczególnie wzdłuż rzeki Wilgi, stwarzające dogodne warunki do rekreacji, wymagają uporządkowania i zwiększenia dostępności dla okolicznych mieszkańców. Na zdegradowanych i nieuporządkowanych trenerach poprzemysłowych, samorzutnie powstają nowe skupiska zieleni, jednak ich jakość nie licuje z lokalizacją tak blisko centrum miasta.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Wewnątrz podobszaru znajduje się przestarzała infrastruktura techniczna ulic i chodników. W wielu miejscach nawierzchnie wymagają remontów i wymiany. Na granicach obszaru zaobserwować można bardzo intensywny ruch uliczny, tworzony przez kluczowe arterie komunikacyjne miasta, ul. Wadowicką i ul. Marii Konopnickiej.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- bardzo wysoki poziom hałasu, w pobliżu granic podobszaru,
- znaczna część budynków w bardzo złym stanie technicznym,
- w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych, zła jakość nawierzchni chodników, utrudnienia dla osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, postępująca degradacja,
- brak wystarczającej ilości ścieżek rowerowych,
- brak wystarczającej ilości powiązań komunikacyjnych,
- ekstensywne zagospodarowanie terenu,
- infrastruktura techniczna w złym stanie technicznym.

BADANIA JAKOŚCIOWE

Podobszar II-1: Stare Podgórze

Podgórze jest bardzo klimatycznym obszarem miasta, które oferuje wiele atrakcji historycznych i kulturowych. Choć atrakcyjne dla turystów, głównie odwiedzających obiekty kultury żydowskiej i dawne getto, nie jest tak oblegane jak Stare Miasto czy Kazimierz. Powstała w 2010 r. Kładka Ojca Bernatka łącząca Kazimierz i Podgórze, przyczyniła się do otwarcia tej części Miasta na większą ilość turystów i mieszkańców. Bezpośrednim skutkiem było powstawanie nowych lokali i restauracji.

Mieszkańcy Podgórza zwracają uwagę, że należy bardzo dbać o zachowanie charakteru dzielnicy, w którym ma dominować aspekt historyczny. Istotnym jest zadbanie o plac w centrum Podgórza, zapewnienie przestrzeni publicznej oraz dbałość o tereny zielone i zabytki.

Badani za podstawowe niedogodności uznali problem pieców węglowych oraz problem z parkowaniem, prowadzący do zatłoczenia dzielnicy, który znacznie zwiększył się po wprowadzeniu strefy parkowania na terenie Kazimierza. Zdaniem respondentów istotnymi działaniami z punktu widzenia estetyki obszaru są: walka z oklejaniem kamienic reklamami, instalowaniem banerów reklamowych i graffiti, a także odświeżenie kamienic.

Główną aktywnością w zakresie zagadnień społecznych powinna być pomoc mieszkańcom, którzy są ubodzy i często żyją w drastycznych warunkach (mieszkania ze wspólną łazienką na korytarzu, bloki socjalne). W Podgórzu aktywnie działa wiele stowarzyszeń i dom kultury. Jest to również obszar objęty Programem Aktywności Lokalnej MOPS, który aktywizuje mieszkańców i pomaga im wyjść z różnego rodzaju patologii.

Zdaniem badanych efekty rewitalizacji widoczne są w remontach i odświeżaniu budynków, jednak są to działania niewystarczające. Część badanych wyrażała obawę, że Podgórze może stać się „drugim

Kazimierzem", czyli miejscem modnym, atrakcyjnym dla inwestorów i nieprzyjaznym dla mieszkańców, którzy z uwagi na rosnące koszty życia będą musieli się wyprowadzić do innych, bardziej oddalonych od centrum, tańszych dzielnic.

Podobszar II-3: Zabłocie

Zdaniem badanych Zabłocie przechodzi najszybszą metamorfozę wynikającą z umiejscowienia przy ul. Lipowej Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK oraz Fabryki Schindlera – Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Przy ul. Lipowej mieści się także Huta Szkła i Ceramiki z należącą do obiektu Galerią Lipowa 4. Zabłocie jako obszar przemysłowy zmienia swój charakter na obszar artystyczny, kulturalny. Powstają tu także nowe obiekty deweloperskie, nowe mieszkania, które zdaniem badanych nie do końca wpisują się w klimat dzielnicy, np. Garden Residence. Są to obiekty strzeżone i zamknięte, dodatkowo konstrukcyjnie odbiegają od surowego i industrialnego stylu dzielnicy. Na Zabłociu powstaje wiele pracowni artystycznych, kawiarni oraz loftów. Dominuje opinia, że jest to pozytywny kierunek rozwoju, bardzo widoczny i wymuszający zmiany na właścicielach okolicznych obiektów.

Zabłocie posiada także wady wynikające z nierównomiernego inwestowania i odświeżania dzielnicy. Problemem są drogi i brak miejsc parkingowych. Pomimo powstania muzeów, droga do nich prowadząca (ul. Kącik i droga pod wiaduktem) jest zaniedbana, jak również wydaje się niebezpieczna po zmroku. Największe zmiany skupiają się w okolicy ul. Lipowej, natomiast badani wyrażają obawę, że podczas rewitalizacji obszaru może zostać utracony przemysłowy charakter dzielnicy, co zdaniem ich byłoby z pewnością dużym błędem.

ZESPÓŁ III

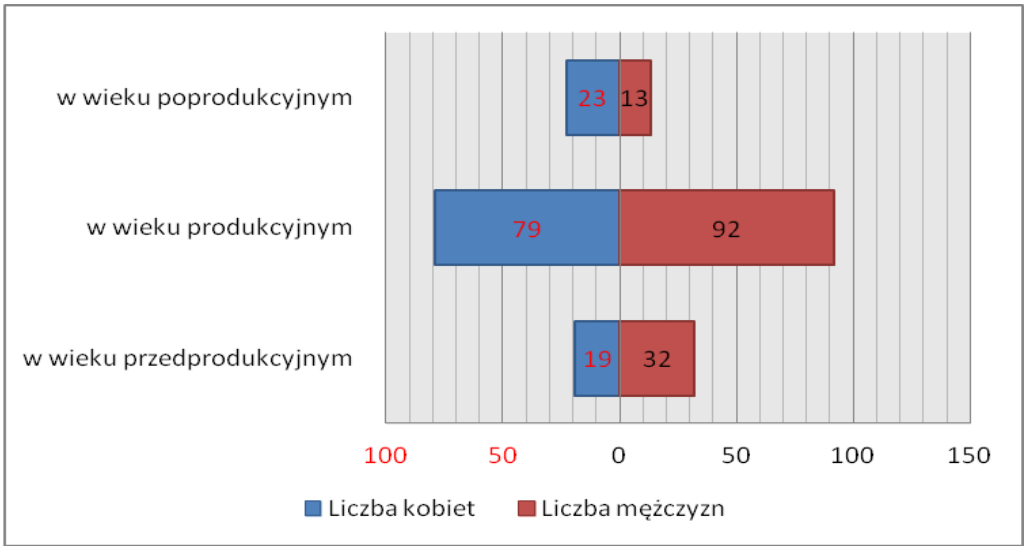
ZAKRZÓWEK, DĘBNIKI ZACHÓD, PRZEGORZAŁY WSCHÓD I PRZEGORZAŁY POŁUDNIE (POLNYCH KWIATÓW/KS. JÓZEFA)

PODSTAWOWE DANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Zespół III zajmuje 490,8 ha, co stanowi 1,5% powierzchni Krakowa. Według danych GIS w 2010 r. obszar Zespołu III zamieszkiwało 258 osób (0,03% ogółu mieszkańców Krakowa), z czego 46,7% stanowiły kobiety. Gęstość zaludnienia na tym obszarze to 0,52 os./ha (dla całego Krakowa – 23,2 os./ha). Niska gęstość zaludnienia wynika z charakteru obszaru, na którym skupione są parki rzeczne, zbiorniki wodne oraz nieużytki.

Struktura wiekowa prezentowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 19,77%, ludność w wieku produkcyjnym – 66,28%, ludność w wieku poprodukcyjnym – 13,95%. W obszarze tym funkcjonuje 58 przedsiębiorstw.

Wykres 18. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół III

Źródło: Urząd Miasta Krakowa (Dane zebrane w GIS)

Na terenie Zespołu III liczba bezrobotnych w 2012 r. wynosiła 13 osób, z czego kobiety stanowiły 18,5% bezrobotnych. Szacunkowa wartość stopy bezrobocia to 7,6%[54] (4,8% dla Krakowa).

Świadczeniami pomocy społecznej objętych zostało 17 osób, czyli 6,6% ogółu populacji Zespołu.

[54] W analizach dotyczących poszczególnych zespołów wskaźnik stopy bezrobocia ma charakter szacunkowy. Z uwagi na brak dostępu do danych dotyczących liczby ludności w 2012 r. wskaźnik ten, na potrzeby niniejszego opracowania, został wyliczony w sposób następujący: liczba osób bezrobotnych w 2012 r., została odniesiona do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (suma kobiet w wieku 18-59 lat i mężczyzn w wieku 18-64 lat) w 2010 r.

STOPIEŃ WDROŻENIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH MPRK

Z uwagi na fakt, że cały Zespół III objęty jest systemem parków rzecznych, a koncepcje jego przyszłego zagospodarowania i rozwoju rozpatrywać należy w kontekście parków rzecznych, w ramach MPRK zgłoszono trzy projekty o charakterze ogólnomiejskim, które nie zostały jednak zrealizowane na terenie Zespołu III. Dlatego też nie ma danych dotyczących zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych na tym terenie.[55]

UWARUNKOWANIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

PODOBSZAR III-1: UL. KSIĘCIA JÓZEFA – NABRZEŻA WISŁY

ZABUDOWA

Na terenie obszaru występuje ekstensywna zabudowa, głównie są to niewielkie obiekty prywatnych ogródków działkowych, sporadyczne obiekty o charakterze produkcyjno-magazynowym oraz kilka zaniedbanych baraków. W pobliżu ul. Księcia Józefa zlokalizowane jest, jedyne w Krakowie, schronisko dla bezdomnych zwierząt.

ZIELEŃ

Występują tu liczne tereny zielone o zróżnicowanej jakości, głównie nieuporządkowane samosiewy oraz „dzika" zieleń łęgowa wzdłuż brzegów Wisły. Teren ten jest popularnym wśród mieszkańców miejscem rekreacji.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

W celu ominięcia osiedla Przegorzały, leżącego przy starym odcinku ul. Księcia Józefa, oraz zmniejszenia uciążliwości związanych z bliskością ulicy o dużym natężeniu ruchu (droga wojewódzka oraz jedna z dojazdowych do autostrady A4), zaprojektowano jego obejście od strony południowej przez budowę nowego odcinka ulicy wraz z infrastrukturą techniczną i ciągami pieszo-rowerowymi. Poza ulicą Księcia Józefa, ulice wewnątrz obszaru są w złym stanie technicznym, wielokrotnie łatane, z ubytkami nawierzchni.

[55] Raport z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie (stan na 31 grudnia 2012 r.), Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

Zdjęcie 18. Ul. Księcia Józefa

Zdjęcie 19. Przykład zdegradowanej nawierzchni ulicy wewnątrz obszaru

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- postępująca degradacja terenów zielonych,
- niewykorzystany potencjał przyrodniczo-krajobrazowy podobszaru,
- infrastruktura techniczna w złym stanie.

PODOBSZAR III-2: DĘBNIKI ZACHÓD / ZAKRZÓWEK

Rejon Zakrzówka stanowi od kilku lat kość niezgody pomiędzy mieszkańcami a władzami miejskimi. Mieszkańcy protestują przeciw planowanej intensywnej zabudowie wielorodzinnej w najbliższym otoczeniu zalewu i postulają utworzenie na tym terenie zespołu krajobrazowo-przyrodniczego celem zachowania jego najcenniejszych walorów. Tymczasem projekt miejscowego planu zagospodarowania dopuszczał we wschodniej części obszaru czterokondygnacyjną zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Protesty mieszkańców skutecznie zablokowały wejście w życie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Zakrzówka. Zarządzeniem Nr 3129/2010 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 10 grudnia 2010 r. wstrzymano procedurę jego sporządzania. Od 7 listopada 2012 r. obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru Park Zakrzówek, jednak zakres planu jest ograniczony jedynie do terenów zielonych wokół zalewu i swoimi ustaleniami nie rozwiązuje konfliktu wywołanego sprzecznymi oczekiwaniami, co do zagospodarowania otaczających terenów.

ZABUDOWA

Podobszar właściwie nie jest zabudowany. Bardzo nieliczna, ekstensywna zabudowa zlokalizowana jest w zachodniej części podobszaru, na którą składają się obiekty jednostki wojskowej, będące przeważnie w złym stanie technicznym. Na obrzeżach podobszaru, wzdłuż ul. św. Jacka zlokalizowane są obiekty przemysłowe, jak również, w zachodniej i południowej części podobszaru, nowe osiedla mieszkalne (zabudowa jednorodzinna i zabudowa blokowa o niskich kondygnacjach).

ZIELEŃ

Tereny zielone występujące wzdłuż Wisły tworzą niezagospodarowane nieużytki o zróżnicowanej jakości, nieuporządkowane samosiewy oraz „dzika" zieleń łęgowa wzdłuż brzegów Wisły. Na terenie obszaru mieści się, wyjątkowy pod względem krajobrazowym, zbiornik wodny w dawnym kamieniołomie, który jest obecnie używany jako akwen do nurkowania oraz nieoficjalnie jako kąpielisko.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Brakuje odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej bezpieczne korzystanie ze zbiornika wodnego. W pobliżu nie ma wyraźnie wyodrębnionych miejsc postojowych, brakuje dojść i dojazdów do zbiornika, które zabezpieczyłyby wartościowy teren przed zaśmiecaniem i przypadkowym, ryzykownym użytkowaniem. Drogi podobszaru są w złym stanie technicznym, nierzadko pozbawione chodników, a nawet poboczy, przeważnie o zdegradowanej nawierzchni.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- niewykorzystany potencjał przyrodniczo-krajobrazowy podobszaru – zbiornik wodny w kamieniołomie, nieprzystosowany do wykorzystywania jako kąpielisko, brak odpowiedniej infrastruktury (strzeżonej plaży, sanitariatów, itp.),
- niewykorzystany potencjał przyrodniczo-krajobrazowy terenów zieleni położonych nad Wisłą.

WNIOSKI PŁYNĄCE Z BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

Badani w większości nie potrafili wskazać działań wynikających z rewitalizacji na tym obszarze. Podkreślali dużą rolę Zakrzówka jako terenu przyjaznego dla mieszkańców, studentów i turystów. Jest to obszar chętnie obierany jako miejsce odpoczynku i relaksu na łonie przyrody. Zdaniem badanych rewitalizacja tego obszaru powinna skupić się na zagospodarowaniu miejsca do odpoczynku, z jednoczesną ochroną terenów zieleni i zbiornika wodnego. Niekorzystnym byłoby inwestowanie w agresywną zabudowę terenu.

ZESPÓŁ IV

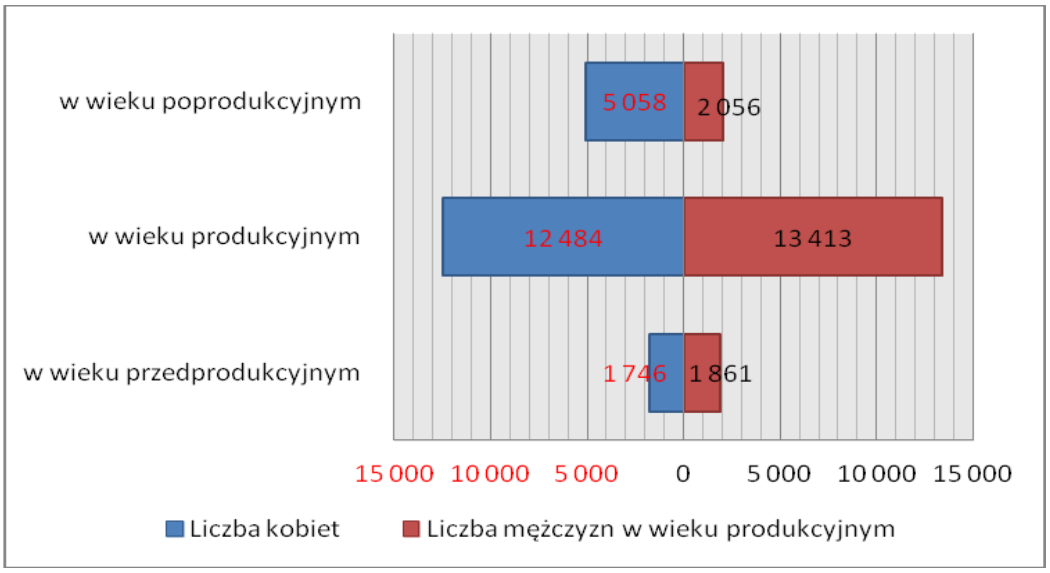
KROWODRZA POŁUDNIE, POŁUDNIOWA CZĘŚĆ KROWODRZY WSCHÓD I PÓŁNOC, AZORY WSCHÓD, PÓŁNOCNA CZĘŚĆ BRONOWIC MAŁYCH WSCHÓD, KROWODRZA NOWA WIEŚ (CZĘŚĆ ZACHODNIA), NOWA WIEŚ POŁUDNIE (CZĘŚĆ ZACHODNIA), MAŁE BŁONIE (CZĘŚĆ PÓŁNOCNO-WSCHODNIA), CZARNA WIEŚ (CZĘŚĆ ZACHODNIA)

PODSTAWOWE DANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Zespół IV zajmuje teren o powierzchni 429,57 ha, co stanowi 1,32% powierzchni Krakowa. Według danych GIS w 2010 r. obszar Zespołu IV zamieszkiwało 36 618 osób (4,8% ogółu mieszkańców Krakowa), z czego 52,7% stanowiły kobiety. Gęstość zaludnienia wynosiła 85,2 os./ha, a więc znacznie przekraczała średnią gęstość zaludnienia dla Krakowa wynoszącą w 2010 r. 23,2 os./ha.

Struktura wiekowa prezentowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 9,85%, ludność w wieku produkcyjnym – 70,72%, ludność w wieku poprodukcyjnym – 19,43%.

Wykres 19. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół IV

Źródło: Urząd Miasta Krakowa (Dane zebrane w GIS).

Na terenie Obszaru IV liczba bezrobotnych w 2012 r. wynosiła 1 099 osób, z czego kobiety stanowiły 49% bezrobotnych. Szacunkowa wartość stopy bezrobocia to 4,2%[56] (4,8% dla Krakowa) i jest to najniższy wskaźnik stopy bezrobocia wśród obszarów objętych programem rewitalizacji.

Świadczeniami pomocy społecznej objętych zostało 1 505 osób, czyli 4,1% ludności zamieszkującej obszar Zespołu.

Na terenie Zespołu IV funkcjonują 4 954 podmioty gospodarcze, oznacza to, iż na każde 10 000 mieszkańców przypadają 1 352 przedsiębiorstwa.

STOPIEŃ WDROŻENIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH MPRK

Spośród projektów ujętych w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa, na obszarze Zespołu IV zrealizowano 5 projektów rewitalizacyjnych, a jeden projekt pozostaje w trakcie realizacji. Inwestycją, która pochłonęła największą pulę środków finansowych była modernizacja miejskiego stadionu piłkarskiego klubu Wisła Kraków. Jej koszt to 616 610 173,64 zł.

Tabela 23. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu IV do końca 2012 r.

Lp.	Nr karty i nazwa projektu	Koszt lub termin realizacji	Uwagi	Status realizacji
1.	112. Modernizacja miejskiego stadionu piłkarskiego „Wisła Kraków"	616 610 173,64zł		Zrealizowano
2.	180. Modernizacja boisk przyszkolnych przy VII Liceum Ogólnokształcącym, ul. Skarbińskiego 5	598 431,00 zł		Zrealizowano
3.	107. Modernizacja Szpitala Miejskiego Specjalistycznego im. G. Narutowicza	13 931 965,00 zł	Ponadto w latach 2008-2011 szpital realizował zadanie: „Poprawa bezpieczeństwa ludności poprzez dostosowanie infrastruktury ratownictwa medycznego SMS im. G. Narutowicza	Zrealizowano

[56] W analizach dotyczących poszczególnych zespołów wskaźnik stopy bezrobocia ma charakter szacunkowy. Z uwagi na brak dostępu do danych dotyczących liczby ludności w 2012 r. wskaźnik ten, na potrzeby niniejszego opracowania, został wyliczony w sposób następujący: liczba osób bezrobotnych w 2012 r., została odniesiona do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (suma kobiet w wieku 18-59 lat i mężczyzn w wieku 18-64 lat) w 2010 r.

			w Krakowie do wymogów prawa" o wartości 8 384 069,13 zł	
4.	115. Rozbudowa skrzyżowania Rondo Ofiar Katynia	26 584 856,00 zł	Podana kwota dotyczy projektu pn. „Budowa tunelu pod rondem ofiar Katynia", będącego częścią projektu pn. „Rozbudowa skrzyżowania Rondo Ofiar Katynia"	Zrealizowano
5.	119. Modernizacja i nadbudowa obiektu KS Cracovia w Parku Jordana	2 229 678,00 zł	Projekt dołączony do zadania pn. „Budowa obiektów kubaturowych w parkach". W podanej kwocie zawierają się koszty uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę strzelnicy sportowej w parku Strzeleckim	Zrealizowano
6.	113. Uciepłownienie w oparciu o miejską sieć ciepłowniczą obszaru: Krowodrza/ Prądnicka – cz. Wschodnia (Wrocławska pn. – Radzikowskiego), Głowackiego, os. Azory, Armii Krajowej – w oparciu o miejską sieć ciepłowniczą. Zasilanie w ciepło poszczególnych obiektów poprzez rozbudowę istniejącego układu lub wykonanie bezpośrednich przyłączy c.o. dla obiektów.		Projekt ma charakter ciągły	W trakcie realizacji

Źródło: Raport z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie (stan na 31 grudnia 2012 r.), Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

UWARUNKOWANIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

PODOBSZAR IV-1: TEREN POKOLEJOWY Z ZAKŁADAMI HANDLOWO-PRZEMYSŁOWYMI I FORTAMI

ZABUDOWA

Funkcja obszaru jest bardzo zróżnicowana, od funkcji mieszkalnej, po obiekty przemysłowe. Występują tu liczne pozostałości po zabudowie służącej do obsługi terenów kolejowych. Niektóre obiekty są wartościowe pod względem architektonicznym i historycznym (forty). Obecnie w Forcie Kleparz działa popularny klub muzyczny. Stan techniczny zabudowy jest zły, liczne budynki są zaniedbane, szczególnie dotyczy to obiektów o funkcji magazynowo-produkcyjnej. Tylko nieliczne nowe obiekty są w dobrym stanie technicznym.

ZIELEŃ

Głównym obszarem zieleni miejskiej jest park Kleparski. Zieleń na jego terenie jest jednak zaniedbana, zdegradowana, wymaga odpowiedniego zagospodarowania. W północno-wschodniej części podobszaru występują liczne samosiewy i zieleń wysoka.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Podobszar zlokalizowany jest w pobliżu ważnych ciągów komunikacyjnych, generujących duży ruch uliczny (hałas, zanieczyszczenie powietrza). Parkingi oraz place manewrowe służące do obsługi obiektów magazynowych są w złym stanie technicznym.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- bardzo wysoki poziom hałasu, w pobliżu ważnych ciągów komunikacyjnych, generujących duży ruch uliczny,
- znaczna część budynków w bardzo złym stanie technicznym,
- w przeważającej części niski standard przestrzeni publicznych,
- brak wystarczającej ilości ścieżek rowerowych,
- brak wystarczającej ilości powiązań komunikacyjnych, bariera komunikacyjna w postaci torów kolejowych,
- ekstensywne zagospodarowanie terenu,
- infrastruktura techniczna w złym stanie technicznym.

PODOBSZAR IV-2: AZORY

ZABUDOWA

Na obszarze przeważa zabudowa wielorodzinna wielkopłytowa, sprawiająca ogólne wrażenie zaniedbania, wymagająca rehabilitacji. Zabudowa wolnostojąca jednorodzinna jest w zadowalającym stanie technicznym, a część budynków wielorodzinnych jest odnowiona. Na terenie podobszaru panuje ogólne wrażenie chaosu, braku uporządkowania, występują pojedyncze obiekty o funkcjach handlowo-usługowych oraz nieliczne pojedyncze nowe inwestycje nie wpływające na ogólną jakość przestrzeni.

ZIELEŃ

Na obszarze występują liczne tereny zieleni wewnątrzosiedlowej podlegające postępującej degradacji, niedostatecznie wykorzystane jako miejsca rekreacji dla mieszkańców.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Stan techniczny i estetyczny przestrzeni publicznych jest niezadowalający. Nawierzchnie dojść, chodników oraz placów są przestarzałe i zdegradowane. Brakuje elementów małej architektury, które podniosłyby jakość przestrzeni publicznych. Omawiany podobszar jest ubogi w miejsca wypoczynku, sportu i rekreacji dla mieszkańców, place zabaw dla dzieci.

Zdjęcie 20. Przestrzeń publiczna osiedla Azory

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- tereny zieleni wewnątrzosiedlowej podlegające postępującej degradacji,
- znaczna część budynków jest w złym stanie technicznym,
- w przeważającej części niski i bardzo niski standard przestrzeni publicznych,
- brak miejsc rekreacji dla mieszkańców,
- infrastruktura techniczna w złym stanie technicznym.

PODOBSZAR IV-3: ŁOBZÓW (JEDNOSTKA WOJSKOWA I TERENY POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ)

ZABUDOWA

Znaczną część podobszaru zajmują koszary wojskowe, z typową, kilkukondygnacyjną XIX-wieczną zabudową koszarową, w części odnowioną i wyremontowaną. Jednak większość budynków na terenie jednostki wojskowej jest w średnim i złym stanie technicznym. Ponadto wskazać należy na znajdujący się na terenie podobszaru pałac w Łobzowie, który w ostatnich latach został poddany nieznacznej modernizacji, niezmiennie użytkowany przez Politechnikę Krakowską.

ZIELEŃ

Teren o znacznym udziale zieleni wysokiej i względnie zadbanej. W pobliżu pałacu w Łobzowie występują samosiewy i zdegradowana zieleń publiczna, natomiast stan zieleni, szczególnie wysokiej w samym założeniu parkowym otaczającym pałac jest w dobrym stanie. Niestety nie przypomina już historycznego założenia ogrodowego zwanego kiedyś Drugim Wersalem.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Zróżnicowany stan nawierzchni ulic i chodników, od wyremontowanych i nowych, po stare, pękające, nierówne i poprzerastane kępami traw nawierzchnie, co można zaobserwować np. na ul. Głowackiego. Warto wspomnieć również o nawierzchniach dojść i dojazdów w otoczeniu pałacu w Łobzowie oraz braku małej architektury wokół, co zupełnie nie licuje z powagą miejsca i rangą zabytku.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- postępująca degradacja zieleni miejskiej,
- część przestrzeni publicznych w złym stanie technicznym.

PODOBSZAR IV-4: CZARNA WIEŚ (OBIEKTY SPORTOWE I MIASTECZKO STUDENCKIE)

ZABUDOWA

Podstawową zabudowę stanowią obiekty dydaktyczne Uniwersytetu Pedagogicznego oraz Akademii Górniczo-Hutniczej, akademiki, liczne obiekty sportowe oraz obiekty handlowo-usługowe. W północnej części podobszaru znajdują się głównie kilkukondygnacyjne budynki wielorodzinne, w zróżnicowanym stanie technicznym z nielicznymi nowymi realizacjami.

W ostatnich latach dokonano modernizacji, termomodernizacji oraz remontów większości obiektów zamieszkania zbiorowego w Miasteczku Studenckim.

W ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego (współfinansowanego przez Unię Europejską) dokonano modernizacji znacznej części obiektów dydaktycznych Akademii Górniczo Hutniczej. Wybudowano Centrum Komputerowe (Informatyki), zmodernizowano ACK oraz wybudowano i wyposażono Laboratorium Bionanotechnologii i Biodiagnostyki, poszerzając tym samym ofertę dla studentów akademii.

ZIELEŃ

Podobszar charakteryzuje duża ilość zieleni. Główne ulice ukształtowano jako aleje z zielenią wysoką, liczne są skwery i zieleńce, szczególnie w otoczeniu akademików oraz obiektów sportowych. Przestrzenie zielone są w średnim stanie, sporadycznie bywają zdegradowane.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Jakość przestrzeni publicznych jest zróżnicowana, bywa zadowalająca, z obiektami małej architektury, jak np. w otoczeniu rozbudowanego Uniwersytetu Pedagogicznego, czy też z urozmaiconymi nawierzchniami, dzielącymi wyraźnie przestrzeń ze względu na przeznaczenie, co można zaobserwować np. w północnej części ul. Kronikarza Galla, czy wokół zmodernizowanego Stadionu Wisły. Ale pojawiają się również miejsca o rażąco złym stanie nawierzchni. Poważnym problemem jest brak dostatecznej ilości miejsc parkingowych wystarczających dla potrzeb wszystkich użytkowników (gł. studentów).

Zdjęcie 21. Nowo wybudowane Centrum Komputerowe AGH

Zdjęcie 22. Zmodernizowany akademik „Kapitol”

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych,
- nadmierne obciążenie indywidualnym ruchem kołowym,
- pomimo przeprowadzanych remontów, modernizacji, część budynków w złym stanie technicznym,
- niski standard przestrzeni publicznych.

BADANIA JAKOŚCIOWE

Badani opisywali Krowodrzę jako obszar przyjazny do życia dla mieszkańców. Na jego terenie znajdują się bowiem zarówno obiekty gospodarcze, jak i liczne obiekty edukacyjne. Obserwowalną przez badanych zmianą jest coraz częstsze wynajmowanie mieszkań studentom.

Mieszkańcy osiedla Azory nie potrafili wskazać znaczących zmian rewitalizacyjnych, jakie dokonały się na tym terenie. Część badanych była wręcz zdania, że osiedle Azory nie wymaga działań rewitalizacyjnych, gdyż „na osiedlu wszystko jest i żyje się dobrze”.

Pracownicy MOPS natomiast podkreślali ważność projektów PAL, polegających na aktywizowaniu i edukowaniu mieszkańców.

ZESPÓŁ V

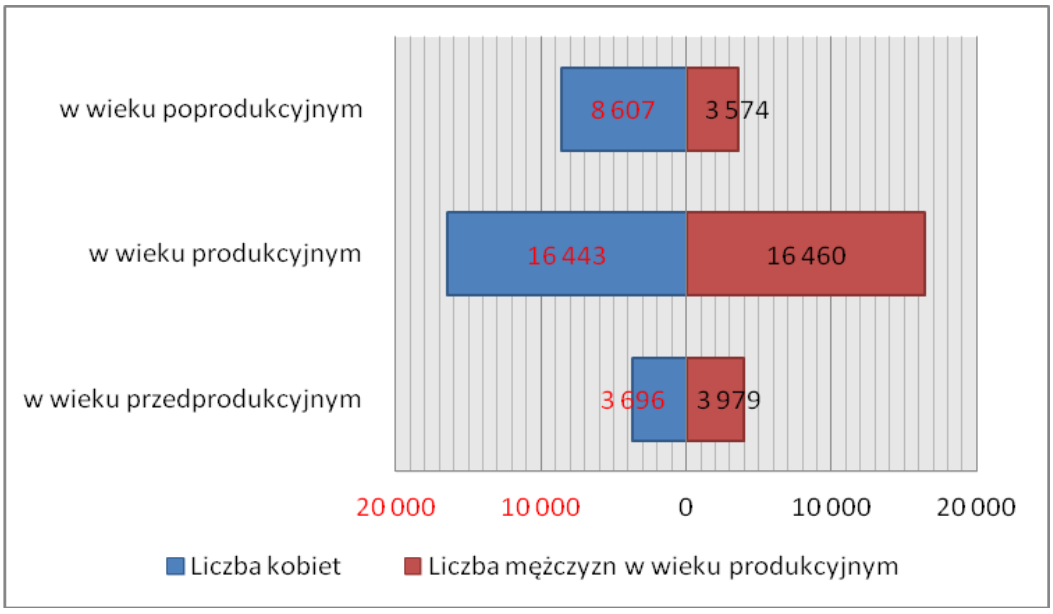
WSZYSTKIE JEDNOSTKI URBANISTYCZNE „STAREJ" NOWEJ HUTY, NA SKARPIE (ŁĄKI NOWOHUCKIE), MOGIŁA (CZĘŚĆ WSCHODNIA)

PODSTAWOWE DANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Zespół V zajmuje teren o powierzchni 341,1 ha, co stanowi 1,05% powierzchni Miasta. Według danych GIS w 2010 r. obszar Zespołu V zamieszkiwało 52 759 osób (6,96% ogółu mieszkańców Krakowa), z czego kobiety stanowiły 54%. Gęstość zaludnienia na tym obszarze wynosiła 154,7 os./ha.

Struktura wiekowa prezentowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 14,55%, ludność w wieku produkcyjnym – 62,36%, ludność w wieku poprodukcyjnym – 23,09%.

Wykres 20. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół V

Źródło: Urząd Miasta Krakowa (Dane zebrane w GIS).

Na terenie Obszaru V liczba bezrobotnych w 2012 r. wynosiła 2 522 osoby. Szacunkowa wartość stopy bezrobocia to 7,7%[57], jest ona wyraźnie wyższa aniżeli średnia dla całego Miasta (4,8%).

[57] W analizach dotyczących poszczególnych zespołów wskaźnik stopy bezrobocia ma charakter szacunkowy. Z uwagi na brak dostępu do danych dotyczących liczby ludności w 2012 r. wskaźnik ten, na potrzeby niniejszego opracowania, został wyliczony w sposób następujący: liczba osób bezrobotnych w 2012 r., została odniesiona do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (suma kobiet w wieku 18-59 lat i mężczyzn w wieku 18-64 lat) w 2010 r.

Świadczeniami pomocy społecznej objętych zostało 3 690 osób, co stanowi blisko 7% całej populacji obszaru.

Na terenie Zespołu V funkcjonuje 5 618 przedsiębiorstw, oznacza to, iż na każde 10 000 mieszkańców przypada 1 065 podmiotów gospodarczych.

STOPIEŃ WDROŻENIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH MPRK

Na terenie Zespołu V zrealizowano 9 projektów rewitalizacyjnych ujętych w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa, a kolejne 6 projektów jest w trakcie realizacji. Największą inwestycją była budowa młodzieżowego Centrum Sportu i Edukacji, której koszt przekroczył 33,3 mln zł.

Tabela 24. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu V do końca 2012 r.

Lp.	Nr karty i nazwa projektu	Koszt realizacji	Uwagi	Status realizacji
1.	125. Budowa basenów krytych – ul.Bulwarowa	6 000 000,00 zł	Wg www.krakow.pl	Zrealizowano
2.	126. Budowa sali gimnastycznej, ZSOS nr 2	6 533 913,00 zł	Zrealizowano budowę nowej sali gimnastycznej wraz z modernizacją starej	Zrealizowano
3.	127. Modernizacja budynku Teatru Ludowego	1 217 541,00 zł	1 188 052,20 zł (kwota z akcji ankietyzacyjnej Teatru Ludowego)	Zrealizowano
4.	132. Pozyskiwanie lokali mieszkalnych – os. Na Skarpie 18	757 456,00 zł	W ramach zadania pn. „Pozyskiwanie wyodrębnionych lokali mieszkalnych oraz nieruchomości zabudowanych, zakup i adaptacja budynków na cele mieszkaniowe” – BMK 2007	Zrealizowano
5.	135. Rewitalizacja terenów zielonych nad Zalewem Nowohuckim	455 000,00 zł	Projekt zrealizowany pn.: „Rewitalizacja terenów zielonych w Nowej Hucie” – BMK 2007 – jest składową projektu pn. „Zagospodarowanie terenu nad Zalewem Nowohuckim (w Krakowie)”, realizowanego w latach 2005-2007 na łączną kwotę 4 479 000,00 zł	Zrealizowano
6.	138. Budowa młodzieżowego Centrum Sportu i Edukacji	33 388 694,00 zł		Zrealizowano
7.	139. (243.) Miasta przeciw wykluczeniu	788 000,00 EUR	Podano całościowy koszt projektu. Projekt miękki, obejmował także	Zrealizowano

	społecznemu/ projekt Interreg III, os. Górali		inne rejony Nowej Huty (os. Złotej Jesieni, ul. Sikorki, ul. Kantorowicką)	
8.	140. Odbudowa ścieżek rowerowych na terenie Nowej Huty	1 877 646,00 zł	Zmieniony , okrojony zakres rzeczowy zadania	Zrealizowano
9.	120. Przebudowa ul. Kocmyrzowskiej		Przygotowywana dokumentacja projektowa	W trakcie realizacji
10.	121. Przebudowa skrzyżowania ulic Bulwarowa/ Cienista/Kocmyrzowska		Projekt realizowany wspólnie z projektem pn. „Przebudowa ul. Kocmyrzowskiej”	W trakcie realizacji
11.	182. Zespół Szkół Ogólnokształcących Integracyjnych nr 5: Budowa sali gimnastycznej	4 140 294 zł	Oddany do użytku w 2013 r.	Zrealizowany
12.	129. Ośrodek Kultury im. C. K. Norwida: Green Garaże – modernizacja obiektu i rewitalizacja terenu w celu adaptacji na placówkę kulturalną	marzec 2014 r.	Zmieniony zakres rzeczowy projektu – realizowany jako tzw. akcja pilotażowa projektu pn. ArtZONA, w ramach projektu pn. “ReNewTown. New post-socialist City: Competitive and Attractive”	W trakcie realizacji
13.	142. Ośrodek Kultury im. C. K. Norwida: Zielone spacery po Nowej Hucie	Projekt ma charakter ciągły		W trakcie realizacji
14.	146. Budowa Drogi Ekspresowej S7		Faza projektowa – inwestycja przygotowywana przez GDDKiA	W trakcie realizacji
15.	185. Zespół Państwowych Szkół Muzycznych: budowa obiektu dydaktyczno-kulturalnego etap II	III kw. 2013 r.		W trakcie realizacji

Źródło: Raport z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie (stan na 31.12.2012 r.), UMK, 2013 r.

UWARUNKOWANIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

PODOBSZAR V-1: OBSZARY MIESZKANIOWE „STAREJ” NOWEJ HUTY

ZABUDOWA

Na obszarze przeważa zabudowa mieszkaniowa, która powstała wraz z budową kombinatu hutniczego, na początku lat 50. XX-wieku. Obecnie część budynków odremontowano i ocieplono, ale

bez szacunku dla oryginalnego detalu i bez zachowania oryginalnej kolorystyki. Wiele obiektów, w tym monumentalna zabudowa Placu Centralnego, nie miało dotąd odnawianych elewacji. Pośród zabudowy mieszkaniowej zlokalizowano liczne obiekty o zróżnicowanych funkcjach, od administracyjnej, poprzez obiekty szkolnictwa i edukacji, po obiekty o funkcji usługowo-handlowej. Zdecydowanie brakuje tutaj nowych inwestycji generujących przypływ młodych mieszkańców, podejmowane działania mają na celu jedynie modernizację, adaptowanie zastanej tkanki budowlanej oraz ochronę wartościowych, zabytkowych obiektów, takich jak np. zmodernizowany Teatr Ludowy, czy pieczołowicie odrestaurowany obiekt dawnego kina Świt, w którym, ku oburzeniu części mieszkańców, umieszczono supermarket popularnej sieci handlowej.

W ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego rozbudowano Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. M Karłowicza. Wybudowano czterokondygnacyjny budynek dydaktyczny oraz nowy budynek auli koncertowej, a część istniejąca została przebudowana.

ZIELEŃ

Tereny z liczną zielenią wewnątrz zabudowy blokowej oraz ulice ukształtowane w aleje z zielenią wysoką, sprawiają ogólne wrażenie dzielnicy zatopionej w zieleni. Obszarom zieleni wewnątrz kwartałowej towarzyszą liczne tereny sportowe i rekreacyjne. Obecnie „stara” Nowa Huta, dzięki integralnemu założeniu kompozycyjnemu, w którym zieleń była wprowadzona jednocześnie z zabudową, jest najbardziej zieloną dzielnicą Krakowa.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Szerokie ulice, chodniki, liczne place o zróżnicowanym stanie technicznym. Pomimo kompozycji ulic z pasami zieleni wysokiej oddzielającymi od chodników, jakość przestrzeni publicznych podlega ciągłej degradacji. Nawierzchnie ulic i chodników bywają nierówne, ciągi piesze częściowo zmodernizowane, wybrukowane, ale bywają też w złym stanie technicznym. Punktami charakterystycznymi jest plac Centralny i aleja Róż, która do tej pory nie doczekała się przywrócenia do dawnej świetności i rangi ogrodu różanego całej dzielnicy.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- duży poziom hałasu w pobliżu głównych tras komunikacyjnych,
- niedostateczne wykorzystanie walorów al. Róż,
- duża intensywność ruchu drogowego, w tym również o znaczeniu ponadlokalnym (i związane z tym zagrożenia bezpieczeństwa ruchu pieszych),
- postępująca degradacja przestrzeni publicznych,
- pomimo nielicznych obiektywów zmodernizowanych, zabudowa nadal pozostaje w złym stanie technicznym,
- postępująca degradacja zieleni publicznej.

PODOBSZAR V-2: NOWA HUTA (ŁĄKI NOWOHUCKIE), ZALEW NOWOHUCKI

ZABUDOWA

Łąki Nowohuckie to teren niemal całkowicie pozbawiony zabudowy. Zlokalizowane są tutaj nieliczne obiekty o przeznaczeniu sportowo-rekreacyjnym, ogródki działkowe oraz domy jednorodzinne.

Na uwagę zasługuje kompleks sportowo-rekreacyjny powstały w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego – Centrum Rozwoju Com-Com Zone, jeden z najnowocześniejszych obiektów tego typu w regionie. Centrum, ze względu na oferowane możliwości uprawiania różnych dyscyplin sportowych, tuż po otwarciu stało się niezwykle popularnym miejscem dla mieszkańców Nowej Huty, ale i całego Krakowa. Na terenie placówki działają również SIEMACHA Spot oraz Krakowski Instytut Psychoterapii.

ZIELEŃ I PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

Podobszar ten mieści w sobie pas terenów zielonych, oddzielający kombinat od zabudowy mieszkaniowej oraz użytek ekologiczny Łąki Nowohuckie. W części północnej znajduje się zalew Nowohucki wraz z przyległą infrastrukturą, centralną część podobszaru zajmują ogródki działkowe wraz z zielenią wysoką, a w południowo-wschodniej części zlokalizowano tereny o przeznaczeniu sportowo-rekreacyjnym. W ostatnich latach zrewitalizowano tereny zielone nad zalewem Nowohuckim: zmodernizowano alejki oraz oświetlenie, pojawiły się elementy małej architektury, wybudowano boiska sportowe i infrastrukturę sportową. Cały zbiornik zalewu oczyszczono i wzmocniono skarpy. Przed Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej EURO 2012 przeprowadzono również modernizację Stadionu Miejskiego Hutnik Kraków.

Zdecydowanie najbardziej wartościowym obszarem są leżące w pradolinie Wisły Łąki Nowohuckie, użytek ekologiczny o powierzchni około 57 ha, stanowiący obszar NATURA 2000. Jest to jeden z dziesięciu występujących na terenie Krakowa użytków. Utworzony został w 2003 r. w celu ochrony półnaturalnych zbiorowisk roślinnych (łąk podmokłych) z całym bogactwem gatunkowym. Występują tutaj zbiorowiska roślinne, m.in. łąki wilgotne, łąki świeże, szuwar trzcinowy i inne. Gniazdują tutaj 34 gatunki ptaków, liczne ptaki żerują lub przylatują ptaki migrujące. Na terenie Łąk można spotkać chronione przez międzynarodowe konwencje gatunki ptaków – derkacza, gąsiorka i bączka. Obecnie na Łąkach Nowohuckich organizowane są rozmaite zajęcia dydaktyczne, sportowe i rekreacyjne, np. „Kraków biega – Kraków spaceruje”, czyli bieg ścieżką rekreacyjną na dystansie 4 km.

Zdjęcie 23. Zalew Nowohucki

Zdjęcie 24. Łąki Nowohuckie

Zdjęcie 25. Centrum Rozwoju Com-Com Zone

PODOBSZAR V-3: MOGIŁA

ZABUDOWA

Przeważa zabudowa jednorodzinna, o charakterze wiejskim, czytelnym również w układzie urbanistycznym. W ostatnich latach powstało sporo nowych domów jednorodzinnych (zwłaszcza w zachodniej części tego podobszaru). Na terenie Mogiły znajdują się wartościowe obiekty zabytkowe, tj. modrzewiowy kościół św. Bartłomieja oraz opactwo cystersów, niestety obiekty historyczne są niedostatecznie wyeksponowane.

ZIELEŃ I PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

Jakość przestrzeni publicznej otaczającej wartościowe obiekty zabytkowe jest niezadowalająca. Główna droga prowadząca przez Mogiłę (poza odremontowanym odcinkiem od ul. Igołomskiej do zabudowań klasztornych) jest w złym stanie technicznym. Podobnie wyglądają pozostałe drogi przez dawną wieś. Bywa, że nie posiadają chodników, a jedynie pobocza, nawierzchnia jest wielokrotnie łatana i nierówna. Podobszar nie jest wystarczająco dobrze obsługiwany przez transport publiczny.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- duży poziom hałasu w pobliżu głównych tras komunikacyjnych,
- brak dostatecznego dostępu do komunikacji miejskiej,
- niski standard przestrzeni publicznych.

BADANIA JAKOŚCIOWE[58]

Badani zwrócili uwagę na specyfikę Nowej Huty jako obszaru bardzo często postrzeganego przez mieszkańców jako autonomiczna część Miasta. Nowa Huta jest bardzo dużym obszarem, a jej zabudowę stanowią głównie bloki mieszkalne.

Mieszkańcami w większości są osoby starzejące się i stare. Z uwagi na problemy z pracą młodzi ludzie wyprowadzają się z Zespołu V i VIII do innych obszarów miasta Krakowa lub też emigrują za granicę.

Obszar Nowej Huty posiada bardzo wiele budynków użyteczności publicznej, które często na skutek niedofinansowania i braku inwestycji w ich rozwój popadają w ruinę lub zmieniają swoje przeznaczenie. Wciąż aktualny jest problem graffiti i braku parkingów. Na placu Centralnym brakuje atrakcyjnych lokali, a te, które się tam znajdują „nie idą z duchem czasu" i nie inwestuje się w ich reklamę i rozwój. W dawnych kinach otwierane są supermarkety.

Nowa Huta jest atrakcyjna dla turystów ze względu na swój charakter. Jednak z uwagi na brak lokali i rozrywek, a także „porządnej bazy hotelowej", turyści „przejeżdżają tylko" przez ten obszar i wracają na Stare Miasto.

Zdaniem badanych Nowa Huta ma ogromny potencjał wynikający zarówno z ładu przestrzennego i charakterystycznej zabudowy (plac Centralny), jak również z historii i obszarów dawnej Huty im. Sendzimira. Atrakcyjnymi miejscami o dużym potencjale są: Zalew Nowohucki, Łąki Nowohuckie, Planty, parki oraz forty. Miejsca te jednak nie są wystarczająco promowane i zdaniem badanych niedoinwestowane w zakresie ich odświeżenia/rewitalizacji.

Badani zgodnie obalili mit Nowej Huty jako najniebezpieczniejszej i najbardziej zanieczyszczonej części Krakowa. Ich zdaniem te opinie to utarte stereotypy, które są niezgodne z prawdą.

Zmianami, jakie obserwują badani są: starzejące się społeczeństwo, zamykanie sklepów i lokali z uwagi na wysokie opłaty i brak klientów, zbyt wysokie czynsze budynków pod wynajem, brak atrakcyjnych miejsc mogących zatrzymać turystów oraz brak miejsc odpoczynku i rekreacji dla mieszkańców.

Badani są zdania, że Nowa Huta traktowana jest „po macoszemu" przez władze Miasta, a poza projektem Nowa Huta Przyszłości ciężko mówić o procesie rewitalizacji. Z pewnością nie jest ona kompleksowa, co za tym idzie nie obejmuje rewitalizacji społecznej.

[58] Badania jakościowe dla Zespołu V, uwzględniają także obszar Zespołu VIII z uwagi na ich zależność społeczno-terytorialną.

ZESPÓŁ VI

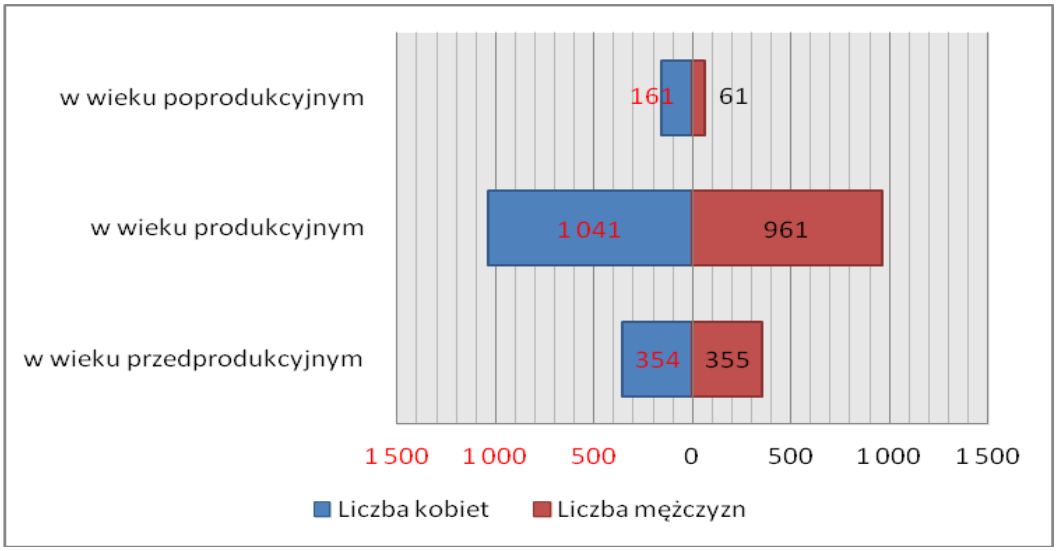
PŁASZÓW (ZALEW BAGRY), TERENY PRZEMYSŁOWE I KOLEJOWE (ZARZECZE, RYBITWY, PODGAJE)

PODSTAWOWE DANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Zespół VI zajmuje teren o powierzchni 903,5 ha, co stanowi 2,77% powierzchni Miasta. Według danych GIS w 2010 r. obszar Zespołu VI zamieszkiwały 2 933 osoby (0,39% ogółu mieszkańców Krakowa), z czego 53,05% stanowiły kobiety. Gęstość zaludnienia na tym obszarze wynosiła 3,25 os./ha, a więc była wyraźnie niższa niż średnia gęstość zaludnienia dla całego Miasta (23,2% w 2010 r.).

Struktura wiekowa prezentowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 24,17%, ludność w wieku produkcyjnym – 68,36%, ludność w wieku poprodukcyjnym – 7,6%.

Wykres 21. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół VI

Źródło: Urząd Miasta Krakowa (Dane zebrane w GIS)

Na terenie obszaru VI liczba bezrobotnych w 2012 r. wynosiła 140 osób, z czego kobiety stanowiły 45% bezrobotnych. Szacunkowa wartość stopy bezrobocia to 6,9%[59] (4,8% dla Krakowa).

Świadczenia pomocy społecznej przyznano 174 osobom, co stanowiło 5,9% populacji Zespołu.

Na terenie Zespołu VI funkcjonuje 37 przedsiębiorstw.

[59] W analizach dotyczących poszczególnych zespołów wskaźnik stopy bezrobocia ma charakter szacunkowy. Z uwagi na brak dostępu do danych dotyczących liczby ludności w 2012 r. wskaźnik ten, na potrzeby niniejszego opracowania, został wyliczony w sposób następujący: liczba osób bezrobotnych w 2012 r., została odniesiona do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (suma kobiet w wieku 18-59 lat i mężczyzn w wieku 18-64 lat) w 2010 r.

STOPIEŃ WDROŻENIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH MPRK

Spośród projektów ujętych w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa na obszarze Zespołu VI zrealizowano 3 projekty rewitalizacyjne, a kolejne 3 są w trakcie realizacji. Największą inwestycję na tym terenie stanowiła budowa linii tramwajowej Krakowskiego Szybkiego Tramwaju etap IIA: Rondo Grzegórzeckie – Most Kotlarski – Klimeckiego – ul. Lipska wraz z przebudową pasa drogowego i budową ul. Kuklińskiego, której koszt przekroczył 118,5 mln zł.

Tabela 25. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu VI do końca 2012 r.

Lp.	Nr karty i nazwa projektu	Koszt realizacji	Uwagi	Status realizacji
1.	149. Budowa KST, Rondo Grzegórzeckie/ ul. Golikówka	118 561 261,41 zł	Podana kwota za projekt całościowy pn. „Budowa linii tramwajowej KST N-S etap IIA: Rondo Grzegórzeckie – Most Kotlarski – Klimeckiego – ul. Lipska wraz z przebudową pasa drogowego i budową ul. Kuklińskiego”.	Zrealizowano
2.	151. Rozbudowa ulicy Surzyckiego- Botewa	90 275 494,00 zł	W ramach realizacji projektu pn. „Rozbudowa ul. Surzyckiego – ul. Botewa oraz budowa ul. Śliwiaka (przedłużenie ul. Botewa do Drogi Ekspresowej S7)” – podana kwota dotyczy całego projektu	Zrealizowano
3.	154. Oczyszczalnia ścieków Płaszów II	85 804 200,00 EUR	Projekt realizowany w latach 2000-2010	Zrealizowano
4.	155. Ucieplownienie w oparciu o miejską sieć ciepłowniczą obszaru Zespołu VI (Magistrala Południowa). Zasilanie poszczególnych obiektów poprzez rozbudowę istniejącego układu lub wykonanie bezpośrednich przyłączy c.o.		Projekt ma charakter ciągły	W trakcie realizacji
5.	153. Komenda Główna Miejskiej Straży Pożarnej:	IV kwartał 2013 r.		W trakcie realizacji

	Modernizacja zespołu obiektów JRG nr 4			
6.	39. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie: Modernizacja kompleksu obiektów zabytków Komendy Miejskiej i JRG nr 1			W trakcie realizacji

Źródło: Raport z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie (stan na 31 grudnia 2012 r.).

UWARUNKOWANIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

W procedowanym obecnie (stan na 2013 r.) projekcie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa na terenie podobszarów VI-2 i VI-3 wskazano Projekt Strategiczny Miasta Krakowa pn. „Płaszów-Rybitwy".

PODOBSZAR VI-1: TERENY PRZYRODNICZO-WYPOCZYNKOWE – ZALEW BAGRY

ZIELEŃ

Teren bardzo atrakcyjny pod względem przyrodniczym. Sztucznie utworzony zbiornik wodny posiada na prawie całym obwodzie nieumocnione, porośnięte szuwarem trzcinowym brzegi, które sprzyjają gniazdowaniu licznych gatunków ptaków. Występuje tutaj wiele wartościowych gatunków fauny, np. małże, które w naturalny sposób regulują czystość wody. Zalew jest zarybiony, co stwarza dogodne warunki do wędkowania. Wschodnia część zalewu została zagospodarowana dla potrzeb rekreacji i wypoczynku, utworzono plażę, strzeżone kąpielisko oraz dwie przystanie wodne dla łodzi. Zalew Bagry jest bardzo popularnym miejscem rekreacji dla mieszkańców, niestety infrastruktura rekreacyjna jest niedostateczna oraz niskiej jakości. Brakuje punktów higieniczno-sanitarnych i gastronomicznych.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Teren nie jest zagospodarowany wystarczająco proporcjonalnie do liczby użytkowników. Plaża jest niewielka i zatłoczona, a brzeg plaży posiada liczne nierówności i ubytki. Brakuje odpowiedniej infrastruktury, ścieżek pieszych i rowerowych, dojazd i dojście nad zalew są utrudnione, odczuwalny jest także brak miejsc postojowych dla samochodów. W sezonie, chcący skorzystać z kąpieliska, parkują samochody na okolicznych uliczkach osiedlowych, co zapewne stwarza utrudnienia dla mieszkańców osiedli zlokalizowanych wokół zalewu.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- postępująca degradacja terenów zielonych,
- niewykorzystany potencjał przyrodniczo-krajobrazowy podobszaru, brak odpowiedniej

infrastruktury dla celów rekreacyjno-wypoczynkowych,

- utrudniony dostęp do komunikacji miejskiej,
- brak ścieżek rowerowych i spacerowych.

PODOBSZAR VI-2: TERENY KOLEJOWE

ZABUDOWA, PRZESTRZEŃ PUBLICZNA I ZIELEŃ

Obszar jest zdegradowany, w stanie niezadowalającym, zagospodarowany ekstensywnie. Nieliczne obiekty kubaturowe związane są z obsługą kolei. Zlokalizowane są tutaj m.in. Kolejowe Zakłady Nawierzchniowe Bieżanów oraz, w dużej mierze zdekapitalizowane, budynki magazynowo-naprawcze kolei. Obszar funkcjonuje jako stacja rozrządowa. Stan techniczny torowisk wymaga remontów i modernizacji. Stan dróg oraz zieleni podlega nieustającej degradacji.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- znaczna część budynków w bardzo złym stanie technicznym,
- ekstensywne zagospodarowanie terenu,
- degradacja terenów pokolejowych.

PODOBSZAR VI-3: TERENY PRZEMYSŁOWE – ULICA JANA SURZYCKIEGO / BOTEWA

ZABUDOWA

Zabudowa głównie o funkcji produkcyjnej i magazynowej. Występują tu liczne przedsiębiorstwa, tereny usług i handlu, obiekty w zróżnicowanym stanie technicznym, od nowych po stare. Najwięcej nowych inwestycji pojawiło się w zachodniej części podobszaru, charakteryzującego się większą intensywnością zabudowy. Wschodnia część podobszaru zagospodarowana jest znacznie bardziej ekstensywnie, zabudowa jest w dużej mierze zdekapitalizowana, postępuje degradacja terenu. We wschodniej części zlokalizowane są m.in. Krakowskie Zakłady Garbarskie, giełda samochodowa oraz bardzo ważny punkt zaopatrzeniowy dla drobnych przedsiębiorców, ale i dla mieszkańców – targowisko Rybitwy. W ostatnich latach zmodernizowano i rozbudowano oczyszczalnię ścieków Płaszów. W południowo-wschodniej części podobszaru, w pobliżu torów kolejowych, znajduje się osiedle mieszkaniowe Złocień. W ostatnim czasie nastąpiło tam znaczne zagęszczenie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Jakość przestrzeni publicznych jest niezadowalająca. Teren jest przystosowany dla ruchu pojazdów osobowych oraz ciężarowych, a marginalnie dla ruchu pieszych. Jakość nawierzchni ulic (poza nową trasą ul. Kuklińskiego – ul. Surzyckiego – ul. Botewa,) jest niezadowalająca, zdarzają się nawet drogi o nawierzchni nieutwardzonej, pozbawione chodników. Brakuje ścieżek rowerowych, jedynie wzdłuż nowo wybudowanej trasy przelotowej wytyczono szerokie chodniki i ścieżki rowerowe oddzielone od

intensywnego ruchu kołowego pasem zieleni. Wraz z budową KST z pętlą tramwajową zlokalizowaną przy ul. Lipskiej, poprawiła się dostępność komunikacyjna podobszaru, jednak jego peryferyjne rejony nadal są niewystarczająco obsługiwane przez komunikację miejską.

Zdjęcie 26. Dwupoziomowe skrzyżowanie ul. Nowohuckiej z ul. Kuklińskiego/ Surzyckiego

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

- zanieczyszczenie środowiska,
- ekstensywne zagospodarowanie terenu,
- zabudowa pozbawiona walorów estetycznych, zaniedbana,
- poza nowa trasą (ul. Śliwiaka), większość dróg nadal pozostaje w złym stanie technicznym,
- utrudniony dostęp do komunikacji miejskiej.

BADANIA JAKOŚCIOWE

Z zauważalnych zmian wymieniano przyrost zabudowy jedno- i wielorodzinnej oraz poprawę komunikacji wynikającą z rozbudowy dróg. Podkreślano jednak, że najistotniejszym punktem obszaru są okolice jeziora i warto chronić je przed zabudową i degradacją.

Zalew Bagry, zdaniem badanych, stanowi idealne miejsce dla rekreacji i obcowania z naturą, przede wszystkim z uwagi na jego położenie w niedużej odległości od centrum. Bagry wymagają jednak kompleksowej rewitalizacji, zwłaszcza poprzez oczyszczenie dna jeziora i zabezpieczenie nabrzeża. Zdaniem badanych rewitalizacja powinna skupić się na okolicy jeziora i zwiększeniu jego atrakcyjności, poprzez ułatwienie żeglowania, jak również poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w najbliższej okolicy.

ZESPÓŁ VII

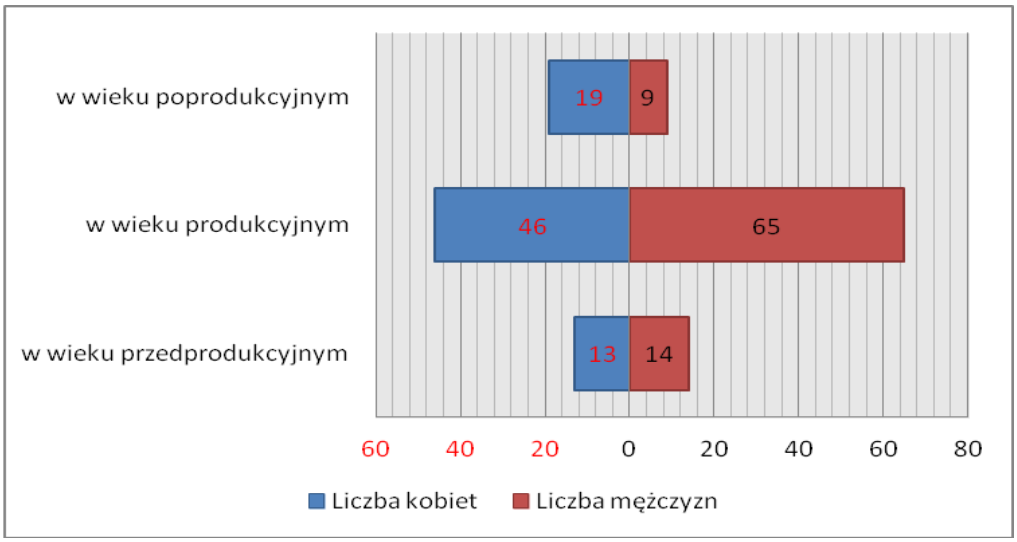
BOREK FAŁĘCKI WSCHÓD, ŁAGIEWNIKI (SANKTUARIUM BOŻEGO MIŁOSIERDZIA / BIAŁE MORZA)

PODSTAWOWE DANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Zespół VII zajmuje teren o powierzchni 138,9 ha, stanowi zatem 0,43% powierzchni Miasta. Według danych GIS w 2010 r. obszar Zespołu VII zamieszkiwało 166 osób (0,02% ogółu mieszkańców Krakowa), z czego kobiety stanowiły 47%. Gęstość zaludnienia na tym obszarze wynosi 1,19 os./ha, co jest zrozumiałe, biorąc pod uwagę charakter przeznaczenia obszaru.

Struktura wiekowa prezentowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 16,27%, ludność w wieku produkcyjnym – 66,9%, ludność w wieku poprodukcyjnym – 16,87%.

Wykres 22. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół VII

Źródło: Urząd Miasta Krakowa (Dane zebrane w GIS).

Na terenie Obszaru VII liczba bezrobotnych w 2012 r. wynosiła 7 osób, z czego kobiety stanowiły 52% bezrobotnych. Szacunkowa wartość stopy bezrobocia to 4,5%[60] i była niższa niż średnia dla całego Miasta (4,8% dla Krakowa).

Świadczenia pomocy społecznej zostały przyznane 7 osobom, co stanowiło 4,2% populacji obszaru.

Na terenie Zespołu VII funkcjonuje 37 przedsiębiorstw.

[60] W analizach dotyczących poszczególnych zespołów wskaźnik stopy bezrobocia ma charakter szacunkowy. Z uwagi na brak dostępu do danych dotyczących liczby ludności w 2012 r. wskaźnik ten, na potrzeby niniejszego opracowania, został wyliczony w sposób następujący: liczba osób bezrobotnych w 2012 r., została odniesiona do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (suma kobiet w wieku 18-59 lat i mężczyzn w wieku 18-64 lat) w 2010 r.

STOPIEŃ WDROŻENIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH MPRK

Zespół VII objęty został zakresem rozpisanego w maju 2007 roku konkursu urbanistyczno-architektonicznego na projekt Centrum Jana Pawła II „Nie lękajcie się". W ramach Centrum powstaje Dom Jana Pawła II, centrum rekolekcyjne, parkingi, obiekty hotelowe. Otoczenie Centrum stanowić ma krajobraz rekultywowanych terenów poprodukcyjnych i odrodzonej na nich przyrody, urządzonej w formie parku miejskiego. Ponieważ program konkursu zawierał szczegółowe wytyczne dotyczące przyszłego zagospodarowania terenu, nie uwzględniono go w kolejnych działaniach rewitalizacyjnych miasta, stąd też brak danych dotyczących projektów rewitalizacyjnych realizowanych na tym obszarze.[61]

UWARUNKOWANIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

ZABUDOWA

Konkurs na Centrum im. Jana Pawła II „Nie lękajcie się" został rozstrzygnięty. Obecnie inwestycja jest w trakcie realizacji.

Zdjęcie 27. Centrum im. Jana Pawła II

BADANIA JAKOŚCIOWE

Badani wyrażali opinię, iż Łagiewniki i Sanktuarium stanowią szlak religijno-turystyczny, który jest bardzo specyficznym obszarem. Dlatego też należy skupić się na promowaniu tradycji tego miejsca i zachowaniu charakteru religijnego i pielgrzymkowego okolicy.

[61] Raport z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie (stan na 31 grudnia 2012 r.), Urząd Miasta Krakowa 2013 r.

ZESPÓŁ VIII

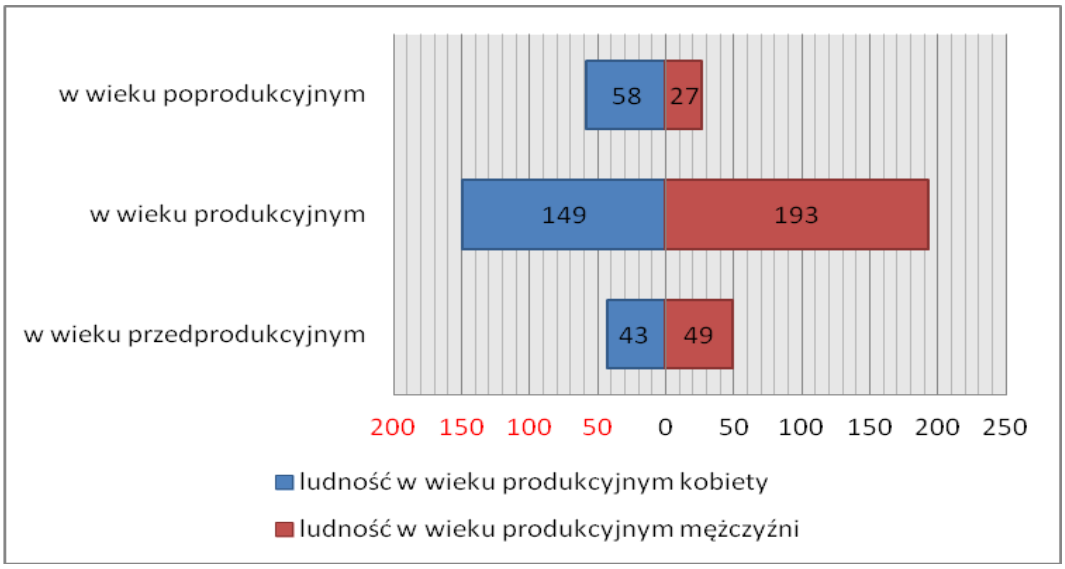
NOWA HUTA-KRAKÓW WSCHÓD: KOMBINAT HTS, MOGIŁA WSCHÓD (CZĘŚĆ PÓŁNOCNO-WSCHODNIA), PLESZÓW-KUJAWY (CZĘŚĆ PÓŁNOCNA) BRANICE (CZĘŚĆ PÓŁNOCNA)

PODSTAWOWE DANE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Zespół VIII jest największym z zespołów objętych Miejskim Programem Rewitalizacji Krakowa. Jego powierzchnia wynosi 1 737,4 ha, co stanowi 5,32% powierzchni Miasta. Według danych umieszczonych w GIS w 2010 r. obszar Zespołu VIII zamieszkiwało 519 osób (0,07% ogółu mieszkańców Krakowa), z czego 48,2% stanowiły kobiety. Gęstość zaludnienia na tym terenie wynosi 0,3 os./ha i jest najniższa ze wszystkich zespołów rewitalizacyjnych. Tak małe zasiedlenie tego terenu wynika z charakteru jego przeznaczenia, głównie pod dużą działalność gospodarczo-przemysłową (np. huta ArcelorMittal Poland) i rolnictwo.

Struktura wiekowa prezentowała się następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 17,73%, ludność w wieku produkcyjnym – 65,9%, ludność w wieku poprodukcyjnym – 16,38%.

Wykres 23. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół VIII

Źródło: Urząd Miasta Krakowa (Dane zebrane w GIS).

Na terenie Zespołu VIII liczba bezrobotnych w 2012 r. wynosiła 39 osób, z czego kobiety stanowiły 52% bezrobotnych. Szacunkowa wartość stopy bezrobocia to 11,4%[62] (4,8% dla Krakowa) i jest ona znacznie wyższa, w porównaniu do innych obszarów objętych rewitalizacją i średniej stopy bezrobocia dla Miasta. Tak wysoki wskaźnik stopy bezrobocia jest wynikiem niskiego poziomu zasiedlenia oraz znacznego udziału terenów o charakterze rolniczym. Obszar ten jest terenem wysoce uprzemysłowionym, o czym świadczy chociażby wskaźnik ilości podmiotów gospodarczych, przypadających na jednego mieszkańca. Problemem może być też przewaga dużych zakładów, które zatrudniają wyspecjalizowanych pracowników z różnych dzielnic Miasta, a mniejszy udział małych podmiotów zatrudniających ludność lokalną.

Świadczenia pomocy społecznej przyznane zostały 102 osobom, co stanowiło aż 20% populacji Zespołu.

Na terenie Zespołu VIII funkcjonuje 481 przedsiębiorstw, oznacza to, że na każdego mieszkańca przypada 0,92 przedsiębiorstwa. Tak wysoki wskaźnik liczby przedsiębiorstw nie dziwi, z uwagi na typowo przemysłowy charakter tego obszaru.

STOPIEŃ WDROŻENIA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH MPRK

Na terenie Zespołu VIII zrealizowano 2 projekty ujęte w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa.

Tabela 26. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu VIII do końca 2012 r.

Lp.	Nr karty i nazwa projektu	Koszt realizacji	Uwagi	Status realizacji
1.	163. Adaptacja budynku mieszkalnego przy ul. Deszczowej 5 na kameralne formy opieki nad dzieckiem	566 283,00 zł	W ramach zadania: „Adaptacja lokali na kameralne formy opieki nad dzieckiem”. BMK 2007	Zrealizowano
2.	164. Kluby Kultury w Dzielnicy XVIII: os. Branice Klub "Herkules"	brak danych	Projekt zrealizowany w ramach zadania: Kluby Kultury w Dzielnicy XVIII (całkowity koszt zadania 399 699,00 zł)	Zrealizowano

Źródło: Raport z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie (stan na 31 grudnia 2012 r.)

[62] W analizach dotyczących poszczególnych zespołów wskaźnik stopy bezrobocia ma charakter szacunkowy. Z uwagi na brak dostępu do danych Urzędu Miasta zebranych w GIS dotyczących liczby ludności w 2012 r. wskaźnik ten, na potrzeby niniejszego opracowania, został wyliczony w sposób następujący: liczba osób bezrobotnych w 2012 r., została odniesiona do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (suma kobiet w wieku 18-59 lat i mężczyzn w wieku 18-64 lat) w 2010 r.

UWARUNKOWANIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

W lipcu 2012 r. rozstrzygnięto międzynarodowy konkurs „Kraków – Nowa Huta Przyszłości”. Jego celem było opracowanie wizji rozwoju wschodniej części Nowej Huty, uwzględniającej rewitalizację obszarów zdegradowanych tak, aby podnieść atrakcyjność dzielnicy dla mieszkańców i inwestorów. Nowa Huta Przyszłości obejmie obszar pomiędzy Wisłą na południu, ulicami Bulwarową i Klasztorną na zachodzie, północną obwodnicą miasta, a jego wschodnią granicą. W Branicach ma powstać Park Naukowo-Technologiczny z zakładami produkcyjnymi, laboratoriami i biurowcami z branży nowych technologii. W Ruszczy zbudowane zostanie Centrum Logistyczne z bazą transportową dla kolei i samochodów dostawczych. Na terenie Przylasku Rusieckiego planuje się centrum rekreacyjne dla mieszkańców, z basenami termalnymi i SPA. Całość uzupełni budownictwo mieszkaniowe, wielorodzinne w centralnej części całego obszaru i jednorodzinne na peryferiach. Całość będzie wymagała generalnej przebudowy infrastruktury drogowej oraz mediów. Projekt jest przedsięwzięciem wyjątkowym w skali całej Europy.

W procedowanym obecnie (stan na 2013 r.) projekcie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa na obszarze tym wskazano Projekt Strategiczny Miasta Krakowa pn. „Kraków – Nowa Huta Przyszłości”.

PODOBSZAR VIII-1: TERENY HUTY ARCELOR MITTAL POLAND SA, KOPIEC WANDY, FORT MOGIŁA

ZABUDOWA

Na obszarze mieszczą się częściowo zdekapitalizowane obiekty infrastruktury przemysłowej należące do huty ArcelorMittal Poland. Obecnie nie wszystkie obiekty mieszczące się na terenie kombinatu są wykorzystywane przez hutę, część z nich stoi niezagospodarowana i niszczeje, część przyjęły mniejsze spółki. Huta pomimo przeprowadzanych modernizacji jest nadal źródłem emisji zanieczyszczeń.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Obszar jest trudno dostępny komunikacyjnie, stan dróg dojazdowych wewnątrz obszaru wymaga remontów, nawierzchnie ulic połatane, chodniki krzywe, nierówne, poprzerastane zielenią. Sieć dróg jest niewystarczająca, by stworzyć dogodne warunki do rozwoju. Brak odpowiedniego dostępu do środków komunikacji publicznej. Zieleń przyuliczna całkowicie niezagospodarowana, zaniedbana, przypadkowa, liczne wysokie byliny, samosiewy. Na wschód od kombinatu metalurgicznego w trakcie realizacji jest rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej.

PODOBSZAR VIII-2: BRANICE

ZABUDOWA

Na południe od ul. Igołomskiej występuje nieliczna zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, o charakterze wiejskim, zagrodowym. Warto wspomnieć o zabytkowych obiektach zlokalizowanych w pobliżu historycznego centrum wsi Branice – dwór oraz lamus. Na północ od ulicy Igołomskiej przeważa zabudowa przemysłowa, o skrajnie różnej genezie, od zaadaptowanych obiektów

pohutniczych, po nowopowstałe inwestycje produkcyjno-magazynowe. Teren generalnie jest zainwestowany ekstensywnie, a na wschód od hałdy „Ruszcza", jest właściwie wolny od zabudowy. Ze względu na bliskie sąsiedztwo kombinatu oraz strefę ochronną huty, na terenie pojawiają się nieliczne nowe inwestycje o charakterze produkcyjnym.

ZIELEŃ

Obszar przyrodniczych kontrastów: w północnej części podobszaru przeważają pola uprawne oraz łąki i nieużytki, na wschód od kombinatu mieszczą się zdegradowane tereny po hałdzie. Zieleń wysoka sąsiadująca ze starą hałdą „Ruszcza" występuje głównie w postaci samosiewów. Zieleń wysoką na południe od ulicy Igołomskiej, na terenie dawnej wsi Branice, tworzą typowe szpalery drzew porastające „miedze" oraz dawne założenie parkowe wokół dworu i lamusa, obecnie pozbawione odpowiedniej opieki i dbałości.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Ulice są w złym stanie technicznym, brakuje chodników, a miejscami poboczy. Dostęp do publicznej komunikacji miejskiej jest niewystarczający. Jakość przestrzeni publicznej otaczającej wartościowe obiekty zabytkowe w centrum dawnej wsi Branice jest niezadowalająca.

Zdjęcie 28. Zdegradowane tereny po hałdzie

PODOBSZAR VIII-3 PLESZÓW-KUJAWY

ZABUDOWA

Nieliczna zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zagrodowa, o charakterze wiejskim, jednokondygnacyjna lub dwukondygnacyjna. Stan zabudowy zróżnicowany, od zadbanych domów, po zaniedbane lub całkowicie zniszczone, opuszczone budynki. Na południe od ulicy Igołomskiej zabudowa ma charakter przemysłowy, liczne magazyny, składy pozbawiane są walorów estetycznych. Cały teren podobszaru zainwestowany jest ekstensywnie, bardzo nielicznie pojawiają się nowe inwestycje.

ZIELEŃ

Na obszarze terenami zieleni są przede wszystkim pola uprawne, liczne nieużytki oraz olbrzymi obszar zdegradowanego terenu po Nowej Hałdzie. Zieleń wysoka występuje najczęściej w postaci samosiewów. Najwartościowsze zasoby zieleni wysokiej znajdują się przy obiektach zabytkowych – pałacu Kirchmayerów oraz przy kościele św. Wincentego.

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA (PLACE, ULICE, CHODNIKI)

Ulice, a szczególnie ich nawierzchnie, znajdują się przeważnie w złym stanie technicznym, wyraźnie brakuje chodników dla pieszych, pobocza są nieutwardzone, z licznymi ubytkami nawierzchni. Zdecydowanie w najlepszym stanie są nawierzchnie ulic na terenie dawnej wsi Pleszów, pomimo że tu również brakuje odpowiedniej infrastruktury dla ruchu pieszych.

ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY (CAŁY ZESPÓŁ VIII)

- znaczne zanieczyszczenie środowiska (powietrza, gruntów),
- tereny zielone zdegradowane,
- tereny ekstensywnie zagospodarowane lub całkowicie niezagospodarowane,
- hałdy odpadów poprzemysłowych,
- brak odpowiedniego dostępu do komunikacji publicznej wewnątrz całego obszaru,
- bardzo intensywny ruch uliczny na głównej trasie tranzytowej (ul. Igołomska),
- zabudowa rozproszona, nieuporządkowana, o niskich walorach estetycznych.

4. PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ ILOŚCIOWYCH

4.1. OCENA ZESPOŁÓW WSKAZANYCH DO REWITALIZACJI POD KĄTEM WYBRANYCH ASPEKTÓW ŻYCIA I MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA Z USŁUG

Badani mieszkańcy Krakowa pytani o ocenę możliwości, jakie daje miasto, najwyżej oceniali możliwość wygodnego robienia zakupów, na co zapewne ma wpływ duża ilość centrów handlowych, sklepów wielkopowierzchniowych oraz wciąż rosnąca liczba marketów. Wysoko oceniono także możliwość kształcenia siebie i dzieci oraz możliwość dostępu do atrakcji turystycznych. Kraków jest miastem historycznym, które słynie z wielu zabytków, co za tym idzie miasto przyciąga wielu turystów, a oferta dla nich stale się rozwija. Podczas oceny ogólnej wszystkich zespołów najsłabiej oceniono możliwość prowadzenia własnej firmy. Ocena tej kwestii wydaje się być najbardziej subiektywną ze wszystkich ocenianych elementów, ponieważ nie zakładano, ani też nie pytano, czy badani to osoby, które prowadzą działalność gospodarczą. Słabo oceniono także możliwość życia w czystym środowisku oraz możliwość znalezienia dobrej pracy.

Wyniki oceny możliwości przez badanych z Zespołu I są bardzo zbliżone do wyników przedstawionych dla wszystkich zespołów łącznie. Co ciekawe, możliwość spędzania wolnego czasu oraz brania udziału w imprezach jest gorzej w tym rejonie oceniana niż ogółem dla Krakowa. Wynik jest niespodziewany, ponieważ Zespół I obejmuje swoim zasięgiem m.in. Stare Miasto i Kazimierz, czyli obszary, które przyciągają bardzo dużo ludzi, obfitują w zabytki, atrakcje turystyczne, imprezy kulturalne i inne formy organizowania czasu wolnego. Tu również znajduje się relatywnie dużo lokali gastronomicznych. Jednocześnie badani raczej źle ocenili możliwość znalezienia pracy, co oznacza, że praca, która jest dostępna, nie odpowiada potrzebom mieszkańców. Zazwyczaj jest to praca w lokalach, a więc praca dla studentów i osób z niewielkimi kwalifikacjami, co za tym idzie praca niskopłatna, na umowy „śmieciowe”. W Zespole I najniżej oceniono czystość środowiska, nieco niżej niż we wszystkich analizowanych zespołach rewitalizacji łącznie. Także poruszanie się po mieście/ komunikacja, choć nie jest oceniona nazbyt nisko, to jednak niżej od średniej ogólnej. Wpływ na ocenę ma zapewne niewystarczająca liczba parkingów w centrum, a także rosnąca liczba samochodów. Zespół I nie jest również kojarzony przez jego mieszkańców z życiem w bezpiecznym otoczeniu. Wpływ na niską ocenę bezpieczeństwa w obszarze może mieć umiejscowienie Dworca Głównego w okolicy Starego Miasta, duża liczba klubów nocnych, a także rosnąca liczba turystów w tym obszarze, co wpływa na anonimowość i może prowokować działania kryminogenne.

Zespół II został najlepiej oceniony pod kątem możliwości kształcenia siebie i dzieci, co wynika zapewne z faktu dobrego dostępu zarówno do uczelni wyższych, jak również do szkół i przedszkoli. Możliwość wygodnego robienia zakupów została oceniona przez mieszkańców wysoko, jako jeden z najlepiej ocenianych aspektów. Jednocześnie elementy ekonomiczno-gospodarcze, a więc możliwość prowadzenia własnej firmy oraz możliwość znalezienia dobrej pracy były oceniane jako jedne z najgorszych. Może to wynikać z faktu wysokich opłat za prowadzenie i utrzymanie lokalu,

a także sporej ilości ofert pracy na umowy zlecenia i o dzieło. Dostęp do usług służby zdrowia jest oceniany raczej źle przez badanych, a także odpowiada średniej ocenie dla wszystkich obszarów. Negatywna ocena może wynikać zarówno z odległości od placówek służby zdrowia, jak i z faktu długiego oczekiwania na wizytę u specjalisty.

Warto zwrócić uwagę, iż średnie dla Zespołu III zawierają najmniejsze dysproporcje. Mieszkańcy z tego terenu nie oceniają negatywnie żadnego elementu poddanego analizie. Wydaje się to tym bardziej interesujące, że znaczna część tego obszaru to tereny zieleni. Jednocześnie sytuacja ta odpowiada głosom badanych zgłaszanych podczas badań jakościowych związanych z potrzebą zachowywania i dbania o tereny zieleni. Mieszkańcy z Zespołu III bardzo wysoko ocenili możliwość spędzania wolnego czasu, co pokazuje jak dobrze badani z tego terenu się w nim czują. Warto jednocześnie pamiętać, że przebadana grupa dla tego obszaru była mała z uwagi na charakter i wielkość tego Zespołu, dlatego wyniki te należy traktować jedynie obrazowo.

W Zespole IV najlepiej oceniono możliwość robienia zakupów, spędzanie czasu wolnego, możliwość brania udziału w imprezach oraz dostęp do kształcenia. Zespół IV znajduje się w bliskiej odległości od uczelni wyższych i szkół, ma także dobrze rozbudowane zaplecze gospodarcze i dość gęstą zabudowę. Jednocześnie znalezienie dobrej pracy i prowadzenie własnej firmy nie zostało ocenione pozytywnie. Za to nieco lepiej niż w niektórych zespołach oceniono czystość środowiska, natomiast do określenia stopnia poczucia bezpieczeństwa mieszkańcy mieli stosunek ambiwalentny.

Ocena możliwości robienia zakupów wśród mieszkańców z obszaru Zespołów V i VIII jest najwyższa nie tylko spośród ocenianych elementów, ale także najwyższa spośród wszystkich badanych obszarów. Wysoko oceniono także dostęp do atrakcji turystycznych, poruszanie się po mieście i komunikację oraz spędzanie wolnego czasu, możliwość uczestnictwa w imprezach, a także możliwość kształcenia. Mieszkańcy Zespołów V i VIII czują się mocno związani z Nową Hutą i często to tutaj toczy się ich całe życie, nierzadko nie odwiedzają centrum miasta jak również nie bywają w innych obszarach Krakowa. Podczas prośby o ocenę Krakowa skupiali się oni raczej na samej Nowej Hucie.

Na terenie obszaru VI zdaniem badanych ciężko jest prowadzić własną firmę, średnia ocena tego aspektu jest niższa niż w obszarach V i VIII oraz IV. Podobnie natomiast jak w innych obszarach możliwe jest wygodne robienie zakupów. Badani pozytywnie wypowiedzieli się na temat uczestnictwa w imprezach i spędzania czasu wolnego, co może wynikać z umiejscowienia na terenie zespołu zalewu Bagry, który jest miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców oraz turystów. Przy zalewie znajdują się tereny zielone oraz kluby żeglarskie. Teren ten znajduje się także w stosunkowo niewielkiej odległości od centrum, co może wpływać na wysoką ocenę możliwości kształcenia siebie i dzieci. Jednocześnie na terenie Zespołu VI znajduje się wiele szkół i przedszkoli. Teren jest w miarę dobrze skomunikowany i poruszanie się po nim nie jest trudne. Najgorzej oceniona została, jak w przypadku innych zespołów, możliwość znalezienia dobrej pracy. Pomimo dostępu do terenów zielonych i zalewu Bagry, badani negatywnie ocenili możliwość życia w czystym środowisku. Warto pamiętać jednak, że badani przez pryzmat okolicy, w której mieszkają, oceniali w tym przypadku całe miasto. Fakt ten może mieć wpływ na niższą średnią dotyczącą czystości środowiska, ponieważ cały Kraków boryka się z istotnym problemem zanieczyszczenia powietrza.

Obszar Zespołu VII jest miejscem pielgrzymkowym, specyfika tego zespołu określa zatem jego charakter. Dobrze oceniono dostęp do atrakcji turystycznych i możliwość robienia zakupów, która

zyskała wysokie oceny w każdym z zespołów poddanych rewitalizacji. Jednocześnie utrudnione jest znalezienie pracy, natomiast prowadzenie własnej firmy jest oceniane nieco wyżej niż w innych zespołach. Najgorzej ocenione zostało korzystanie ze służby zdrowia. Respondenci niekorzystnie wypowiedzieli się także na temat czystości powietrza, co może wynikać z faktu bliskiej odległości od popularnych dróg „wylotowych" z miasta (np. Zakopianka), a także ze wzmożonego ruchu samochodowego wynikającego z dużej liczby odwiedzających Sanktuarium w Łagiewnikach. Co za tym idzie, słabo ocenione zostało poruszanie się po mieście/komunikacja.

4.2. OCENA ZMIANY WYBRANYCH ELEMENTÓW ŻYCIA

Podczas ogólnej oceny poziomu życia w kraju w przeciągu kilku ostatnich lat, a także poziomu życia w Krakowie na przestrzeni tego czasu, respondenci najczęściej wskazywali na odpowiedź „pod niektórymi względami lepiej teraz, pod niektórymi gorzej", przy czym oceniając Kraków mieszkańcy częściej wybierali odpowiedzi skrajne. Co dziesiąty badany był zdania, że w Krakowie żyje się zdecydowanie gorzej niż poprzednio, co dziewiąty miał takie zdanie na temat życia w Polsce. Jednocześnie co czwarty badany ocenił życie w Krakowie jako raczej lepsze aktualnie niż wcześniej, takie zdanie na temat życia w Polsce miał co szósty mieszkaniec miasta. Podsumowując, ogólna średnia dla poziomu życia w Krakowie jest niższa niż dla poziomu życia w Polsce. Jednak średni poziom życia zarówno przy ocenie Krakowa, jak i całego kraju, zdaniem badanych nieznacznie się poprawił.

Zdaniem zdecydowanej większości badanych zespoły poddawane analizie są dobrze skomunikowane z centrum Krakowa. W mieście jest rozwinięta komunikacja miejska, dużo jest połączeń tramwajowych i autobusowych, które w większości dojeżdżają do centrum. Oczywiście występują ulice gorzej skomunikowane od innych, jednak jest to zjawisko naturalne i nie wynika ze specyfiki miasta. Zła komunikacja jest w głównej mierze rezultatem zatłoczonych przez samochody osobowe ulic, braku parkingów podmiejskich i podziemnych, gdzie można by zostawić auto i przesiąść się na komunikację miejską. Wciąż także nie ma dobrze zorganizowanej sieci ścieżek rowerowych, które zdaniem badanych nie są konsekwentnie rozplanowywane i nie wyznaczają ciągłej, spójnej trasy. Podczas analizy poprawy lub pogorszenia kolejnych aspektów życia w mieście zdecydowanie najniżej w zagregowanych wynikach oceniono czystość powietrza, najwyżej natomiast wzrost liczby obiektów handlowych oraz dostęp do szybkiego Internetu.

Podczas ogólnej oceny wybranych aspektów życia badani określili, że poprawiły się na przestrzeni kilku lat warunki mieszkaniowe, natomiast praca i jej warunki, a także poziom dochodów i sytuacja materialna uległy pogorszeniu. Może to mieć związek z odczuwalnym kryzysem gospodarczym, a także z niedostosowaniem dostępnych ofert pracy do wymagań mieszkańców. Zdaniem badanych bezpieczeństwo w ogóle jak również zdrowotne, także uległo pogorszeniu. Przy czym bezpieczeństwo zdrowotne uległo największemu pogorszeniu, natomiast bezpieczeństwo mieszkańców Zespołu I jest najgorzej oceniane w porównaniu z innymi zespołami. Dla Zespołu I pozytywną zmianę zaobserwowano dla warunków mieszkaniowych. Możliwość robienia zakupów, dostęp do atrakcji turystycznych, zabytków i imprez także cieszą się zadowoleniem mieszkańców, którzy są zdania, że te aspekty przez ostatnie kilka lat uległy znaczącej poprawie. Obserwowalne zmiany mogą wynikać z faktu, iż Zespół I oceniany jest przez badanych jako miejsce typowo przeznaczane dla turystów

i organizowane tak, aby zaspokoi ich potrzeby, stąd zmiana w kierunku jeszcze większego uatrakcyjnienia tego obszaru.

Podczas analizy różnic na poszczególnych obszarach badani z Zespołu II najgorzej ocenili czystość powietrza. W głównej mierze spowodowane jest to znaczącą ilością pojazdów spalinowych, jak również korzystaniem z pieców węglowych. Czystość przestrzeni miejskiej także została nisko oceniona przez mieszkańców Zespołu II. Najwyższe noty otrzymała liczba obiektów handlowych, dostęp do atrakcji turystycznych, dostęp do szybkiego Internetu, a także dostęp do zabytków i organizowanych imprez.

Zespoły I i II osiągnęły wynik niewiele ponad średnią 3,0. Jest to wynik pozytywny, oznaczający, że raczej zmieniło się na lepsze. Jest to bardzo interesujące, ponieważ zmiany w tych zespołach są najbardziej zauważalne, a więc wydawać by się mogło, że działania, które się tam dokonują otrzymają wyższe oceny. Oznaczać to może, że zauważalne zmiany wcale nie musza być postrzegane przez mieszkańców jako zmiany na lepsze.

Średnie dla poszczególnych zespołów odpowiadają skumulowanym wynikom i nie wykazują znaczących odchyleń, poza oceną Zespołu III. Na tym obszarze, z uwagi na jego specyfikę, przebadano mało respondentów, w związku z powyższym ocena może być zaburzona. Warunki mieszkaniowe zostały najlepiej ocenione właśnie przez mieszkańców Zespołu III, najgorzej natomiast przez badanych z Zespołów VII i V. Mieszkańcy Zespołu III wszystkie aspekty określili jako takie, które poprawiły się w ostatnim czasie.

Pracę i warunki pracy najlepiej ocenili badani z Zespołu IV, co może wynikać z faktu, iż na terenie obszaru znajduje się dużo sklepów. Oferta jest dostosowana do dużej liczby studentów, którzy zamieszkują ten obszar. Dobrze oceniono także warunki mieszkaniowe. Jednocześnie badani uznali, że w przeciągu ostatnich kilku lat uległo pogorszeniu bezpieczeństwo mieszkańców, bezpieczeństwo zdrowotne, a także zmniejszył się poziom dochodów. Mieszkańcy Zespołu IV uważają, że atrakcyjność miasta, stan i wygląd ulic uległy poprawie, jak również poprawił się dostęp do obiektów sportowych i rekreacyjnych. Najgorzej oceniana jest czystość powietrza, choć lepiej niż w przypadku Zespołów V i VI.

Najgorzej pracę i warunki pracy oceniają badani z Zespołu VII. Na terenie Zespołu VII występuje niewielka liczba przedsiębiorstw (w przewadze mikro) i są to głównie sklepy z dewocjonaliami oraz pamiątkami i księgarnie. Mocno rozwijają się Łagiewniki, jednak teren ten ma charakter typowo pielgrzymkowy i religijny.

Zmiany zostały najlepiej ocenione przez respondentów z Zespołu IV, nagorzej zaś przez badanych z Zespołu V. Mieszkańcy Zespołu V jako jedyni wskazali, że sytuacja pogorszyła się na przestrzeni kilku lat. Obszar VII i VIII oraz I i II mają bardzo zbliżone oceny oznaczające poprawę, jednak w różnym nasileniu. Znaczna część badanych była zdania, że zmiany zaobserwowane w najbliższej okolicy raczej są pozytywne. Zaledwie co dziesiąty badany był przeciwnego zdania. Prawie połowa badanych uważa, że ocena zmian zależy od ich specyfiki, ponieważ niektóre z nich są pod pewnymi względami zmianami na lepsze, pod pewnymi – na gorsze.

4.3. POŻĄDANE KIERUNKI ROZWOJU ZESPOŁÓW WSKAZANYCH DO REWITALIZACJI

Badani podczas określania kierunków rozwoju obszarów, wśród pięciu najważniejszych wymieniali najczęściej: poprawę infrastruktury drogowej (146 wskazań łącznie), poprawę bezpieczeństwa (140 wskazań łącznie), rozwój i ochronę terenów zielonych (132 wskazania łącznie), a także dostosowanie ulic do potrzeb ludzi niepełnosprawnych (119 wskazań łącznie). Spośród pięciu najważniejszych badani wskazywali jedno priorytetowe ich zdaniem działanie. Były to kolejno: obrona obywateli przed przestępczością (58 wskazań), dostosowanie ulic i budynków do potrzeb ludzi niepełnosprawnych (34 wskazania), rozwój i ochrona dostępnych terenów zielonych (26 wskazań) oraz zapobieganie wysiedleniom/ eksmisjom (25 wskazań). Zdecydowanie najrzadziej badani określali działania wzmacniające instytucje administracyjne oraz wspieranie działań lokalnych stowarzyszeń, jako działania przyczyniające się do jak najlepszego rozwoju obszarów. Może z tego wynikać, że badani stawiają na konkretne rozwiązania mające przełożenie na pomoc mieszkańcom, a nie na wspieranie działań długotrwałych i celów statutowych, które nie wydają się być dla nich najważniejsze.

Sporą ilość wskazań otrzymało działanie na rzecz organizowania zajęć dla dzieci i młodzieży (53 wskazania łącznie) oraz działania dążące do zachowania lokalnego klimatu dzielnicy (51 wskazań łącznie).

Tabela 27. Wybór działań przyczyniających się do najlepszego rozwoju obszaru w najbliższej przyszłości

	5 najważniejszych	1 najważniejsze	
	Liczebność/ suma wskazań z 5 wyborów	liczebność	%
1. Poprawić infrastrukturę drogową (wyremontować ulice, chodniki)	146	22	**7,3%**
2. Poprawić estetykę dzielnicy (wyremontować/ odnowić) budynki	67	8	**2,7%**
3. Stworzyć warunki rozwoju dla istniejących i nowych firm	86	22	**7,3%**
4. Rozwijać infrastrukturę sportową	60	10	**3,3%**
5. Wzmacniać instytucje administracyjne	11	3	**1,0%**
6. Rozwijać komunikację miejską (więcej pojazdów i częstsze kursy)	86	10	**3,3%**
7. Promować zabytki i atrakcje historyczne dostępne w obszarze osiedla/ dzielnicy	31	4	**1,3%**
8. Rozwijać i chronić dostępne tereny zieleni	132	26	**8,6%**
9. Rozwijać infrastrukturę przyjazną ekologicznie – szlaki rowerowe, szlaki wodne itp.	91	17	**5,6%**
10. Bronić obywateli przed przestępczością, zwiększyć bezpieczeństwo	140	58	**19,3%**

11. Dostosować ulice i budynki do potrzeb ludzi niepełnosprawnych	119	34	**11,3%**
12. Wspierać osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem	68	9	**3,0%**
13. Stworzyć nowe obiekty rekreacyjne	48	7	**2,3%**
14. Stworzyć otwarte miejsce spotkań (dom kultury, klubokawiarnia, klub dyskusyjny itp.)	44	6	**2,0%**
15a. Zapewnić dostęp do kultury na terenie dzielnicy (biblioteka, księgarnia, kino)	101	18	**6,0%**
15. Zapewnić dostęp do służby zdrowia	26	5	**1,7%**
16. Organizować zajęcia dla dzieci i młodzieży	53	7	**2,3%**
17. Wspierać działania lokalnych stowarzyszeń	17	1	**0,3%**
18. Zachować lokalny klimat osiedla/ dzielnicy	51	5	**1,7%**
19. Zapobiegać wysiedleniom/ eksmisjom mieszkańców	86	25	**8,3%**
20. Zaangażować mieszkańców w działania miasta (tworzenie społeczności obywatelskiej)	38	4	**1,3%**
21. Inne	2	0	**0,0%**

Pyt. B.1. Co przede wszystkim należy zrobić, aby P. osiedle/ dzielnica rozwijała się jak najlepiej? Proszę wybrać 5 wg P. najważniejszych, a następnie z tych pięciu 1 najważniejsze.

4.4. UTRUDNIENIA WYSTĘPUJĄCE W ZESPOŁACH

Wśród największych utrudnień, które bezpośrednio dotykają badanych wymienić należy natężony ruch drogowy, korki oraz problem z parkowaniem samochodów. Problemy te dotyczą prawie połowy badanych. Najrzadziej spotykanymi utrudnieniami jest dostęp do komunikacji publicznej oraz dostęp do instytucji (apteka, poczta, przychodnia).

Badani z Zespołu I borykają się z wyżej wymienionymi problemami, jednak w natężonym wymiarze. Problemem, o którym słyszą, jednak nie dotyka ich on bezpośrednio, jest zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców. Podobnie sytuacja z problemami mieszkańców wygląda w Zespołach II, V i VIII. Badani z Zespołów III, IV i VI odczuwają mniejsze zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców, jak również mniejsza jest ich zdaniem skala problemu z parkowaniem. W Zespole VII badani odczuwają natężony ruch drogowy. Co ciekawe nie znalazła się taka osoba, która tylko o problemie słyszała. Podobnie żaden z badanych nie słyszał o utrudnionym dostępie do instytucji oraz o utrudnionym dostępie do komunikacji publicznej w tych zespołach.

Dla niespełna połowy mieszkańców Zespołu I głównym utrudnieniem jest zagrożenie bezpieczeństwa, dla większości natomiast problem stanowi natężony ruch drogowy. Problem z parkowaniem dotyczy niemal wszystkich badanych.

W Zespole II utrudnienia pokrywają się z trudnościami obserwowanymi w Zespole I. Sytuacja wygląda podobnie dla wszystkich Zespołów, poza III i VI. Założyć można, że problem z parkowaniem

i natężonym ruchem drogowym dotyka całe miasto, jednak zjawisko to jest mniejsze w okolicach, gdzie znajduje się sporo zieleni, tj. zalewu Bagry oraz Zakrzówka.

4.5. POZIOM ZADOWOLENIA Z WYBRANYCH ASPEKTÓW ŻYCIA

Poczucie przywiązania do miasta i jego obszarów przebiega na zasadzie odwróconej zależności mówiącej o tym, że im bliższa odległość od miejsca zamieszkania, tym bardziej badani będą z nią związani. Okazuje się, że respondenci są przeważnie raczej związani z osiedlem/ulicą oraz częścią miasta, a także zdecydowanie związani z Krakowem. Wyniki takie mogą świadczyć o fakcie, że znaczna część mieszkańców pracuje i mieszka w innych częściach miasta, w związku z powyższym nabywają szerszą perspektywę oraz dużo czasu spędzają poza domem. Dodatkowo z uwagi na zmiany właścicieli nieruchomości, intensywne działania deweloperskie, rozwijanie się suburbiów, mieszkańcy częściej zmieniają swoje miejsce zamieszkania i nie są już tak silnie powiązani ze swoim osiedlem, czy też ulicą. Mieszkańcy Krakowa są mocno związani z jego historią i tradycją, zatem tym można między innymi tłumaczyć silne przywiązanie do Krakowa.

Badani są najbardziej zadowoleni ze swoich relacji z kolegami i przyjaciółmi oraz z sytuacji rodzinnej. Wyniki te dotyczą zestawienia wszystkich średnich, ale także dotyczą wyników w różnych obszarach osobno. Badani najmniej są zadowoleni z sytuacji materialnej, jednak mimo wszystko pozytywnie oceniają ten aspekt.

W zestawieniu średnich dla wszystkich obszarów łącznie, badani byli także zadowoleni z miasta, w którym mieszkają. Był to trzeci w kolejności aspekt, który otrzymał najwyższą średnią świadczącą o wysokim poziomie zadowolenia.

Wyniki dla Zespołu I prezentują się bardzo podobnie do ogólnego zestawienia średnich wyników, jednocześnie badani są bardziej zadowoleni z własnej sytuacji materialnej i nieco bardziej z miasta, w którym mieszkają. Warto nadmienić, że w Zespole I jest coraz mniej mieszkańców, którzy żyją tam od pokoleń.

Mieszkańcy Zespołu II są najbardziej zadowoleni z relacji z kolegami i przyjaciółmi, z możliwości spędzania czasu wolnego, miasta, w którym mieszkają oraz z sytuacji rodzinnej. Wciąż najmniejsze zadowolenie dotyczy sytuacji materialnej. Ocena mieszkańców z Zespołu III rozkłada się podobnie jak w zestawieniu łącznym średnich jednak oceny są wyższe, co może wynikać także z małej grupy badanych.

Poziom zadowolenia z sytuacji materialnej jest najniższy dla Zespołów V i VIII. Pozycja społeczna także została nieco niżej oceniona w tych obszarach aniżeli w pozostałych.

Warunki mieszkaniowe lepiej oceniają z kolei mieszkańcy Zespołu IV niż mieszkańcy Zespołu VI, którzy z kolei lepiej oceniają miasto, w którym mieszkają. Także sytuację materialną, choć najniżej ocenianą w zestawieniu średnich, lepiej oceniają mieszkańcy Zespołu VI niż IV, III i II.

Mieszkańcy Zespołu VII wyżej od mieszkańców innych obszarów oceniają swoje relacje z kolegami i przyjaciółmi jednak znacznie niżej oceniają swoją sytuację rodzinną, a także stan zdrowia. Mieszkańcy nie są zadowoleni ze stanu zdrowia. Bezpieczeństwo osobiste i sytuacja materialna także wskazują na przeciętny stopień zadowolenia mieszkańców z tych aspektów. Niższe w porównaniu

z innymi obszarami jest także zadowolenie badanych ze sposobów spędzania wolnego czasu i z miasta, w którym mieszkają.

4.6. OBSERWACJA ZMIAN SPOŁECZNYCH W ZESPOŁACH W PRZECIĄGU OSTATNICH KILKU MIESIĘCY

Zmiany, jakie zaobserwowano, to przede wszystkim obawa przed przestępczością i narkomanią oraz chuligaństwem, a także zmiany architektoniczne. Co ciekawe, mieszkańcy Zespołu I raczej nie zaobserwowali zmian architektonicznych w ostatnim czasie. Ponieważ jest to mało prawdopodobne, jako odniesienie do analizy warto przyjąć, iż deklaracja ta może wynikać z faktu, iż na terenie Zespołu I dochodzi do sukcesywnych drobnych renowacji i remontów i mieszkańcy się do tego stanu przyzwyczajają. Badani z Zespołu I najniżej ocenili aktywność społeczności lokalnej/ liderów opinii oraz stowarzyszeń. Mają też nieco wyższe poczucie nadmiernego zatłoczenia w ich najbliższej okolicy.

Mieszkańcy Zespołu III nie odczuwają nadmiernego zatłoczenia, raczej także nie obawiają się przestępczości oraz nie miewają problemów z sąsiadami. Podobnie jak mieszańcy większości pozostałych obszarów, zaobserwowali zmiany architektoniczne.

Mieszkańcy Zespołu II bardziej obawiają się przestępczości i narkomanii niż mieszkańcy obszaru IV, w którym z kolei najsilniej obserwowana jest wzmożona aktywność społeczności lokalnej. Może mieć to związek z dosyć wyraźnie zaznaczoną rolą Rady Dzielnicy V oraz spółdzielni mieszkaniowych z tego obszaru.

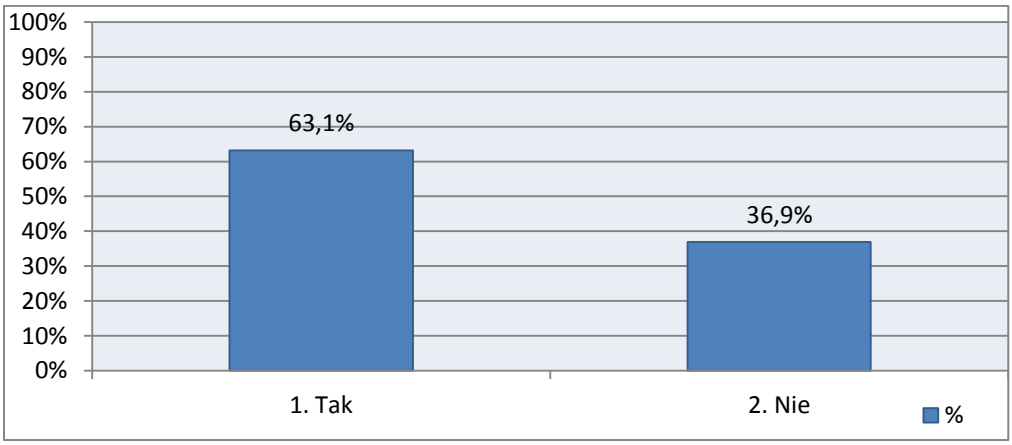
Mieszkańcy Zespołów V i VIII częściej od innych obawiają się przestępczości, narkomanii i chuligaństwa, rzadziej natomiast dostrzegają zmiany architektoniczne. Nieco częściej także odnotowują problemy z sąsiadami, choć w większości i tak panuje przekonanie, że problemy takie raczej nie mają miejsca.

Mieszkańcy z terenu Zespołu VII bardziej od innych obawiają się zagrożenia przestępczością oraz częściej obserwują zmiany architektoniczne. Nie doświadczają raczej problemów związanych z sąsiadami lub innymi osobami z okolicy, a także nie dostrzegają wzmożonej aktywności społeczności lokalnej/ liderów opinii.

4.7. ŚWIADOMOŚĆ ZMIAN WYNIKAJĄCYCH Z REWITALIZACJI

Ponad połowa badanych jest świadoma zmian wynikających z rewitalizacji. Warto jednak nadmienić, że wyniki te mogą być nie do końca wiarygodne, gdyż badanym nie tłumaczono pojęcia „rewitalizacja", nie znali oni planu inwestycji i nie mieli świadomości, jakie działania wynikają z Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa, czy też z Lokalnych Programów Rewitalizacji. Wszelkie remonty, przebudowy, nowe inwestycje, zmiany przestrzeni badani mogli przypisywać zmianom wynikającym z rewitalizacji, a faktycznych efektów rewitalizacji mogli albo nie dostrzegać albo nie być ich świadomymi. Niemniej jednak na poziomie deklaracji zaledwie nieco ponad 1/3 badanych nie dostrzega zmian będących wynikiem działań rewitalizacyjnych.

Wykres 24. Świadomość zmian wynikających z rewitalizacji

Pyt. C.4. Czy zauważył P. zmiany wynikające z rewitalizacji w swojej dzielnicy/ulicy/osiedlu?

4.8. ZAOBSERWOWANY RUCH MIGRACYJNY NA TERENIE ZESPOŁÓW

Co czwarty badany obserwuje odpływ mieszkańców z okolicy. Badani wyrażali przekonanie, że wyprowadzki spowodowane są zazwyczaj wzrostem opłat za wynajem, czy też mają związek z wyprowadzkami poza granice miasta lub też z emigracją w celu znalezienia pracy. Z obszaru Zespołów V i VIII wyprowadzają się ludzie młodzi, którzy albo w poszukiwaniu pracy osiedlają się bliżej centrum Krakowa albo w ogóle wyjeżdżają za granicę. Z obszaru Zespołów I i II wyprowadzają się głównie osoby starsze i ubogie, które nie są w stanie poradzić sobie z opłatami, czy też przeszkadza im hałas spowodowany dużą ilością lokali i turystów w okolicy. Osoby w średnim wieku, o dobrej sytuacji finansowej szukają domów poza granicami miasta, z uwagi na chęć życia w ciszy i bycia bliżej przyrody.

Większość badanych nie zauważa, aby w ich okolicy wprowadzały się nowe osoby, jednak co trzeci badany obserwuje zwiększoną liczbę osób wprowadzających się. Badani dostrzegają zmiany, jakie wynikają z nowych inwestycji budowlanych, budowy nowych osiedli i mieszkań.

Osoby, które się wprowadzają to zazwyczaj osoby młode i średniozamożne lub zamożne. Wprowadzają się głównie do nowych budynków. Jednocześnie badani wskazywali na różnice w poszczególnych obszarach. Do Zespołów V i VIII wprowadza się dużo osób wysiedlanych z innych obszarów, zazwyczaj dostają oni mieszkania socjalne. Do Zespołów I i II wprowadzają się inwestorzy, osoby bardzo zamożne, często traktujące nowe mieszkanie jako rodzaj lokaty, czy też mieszkanie służbowe. Sytuacja ta raczej nie dotyczy samego Starego Miasta, gdzie badani nie obserwują napływu nowych mieszkańców, a raczej odpływ starych. Do Zespołu IV wprowadza się sporo studentów z uwagi na fakt bliskiej odległości od wielu uczelni.

4.9. ZAOBSERWOWANE ZMIANY W FUNKCJONOWANIU FIRM NA TERENIE ZESPOŁÓW WSKAZANYCH DO REWITALIZACJI

Ponad połowa badanych nie spostrzega zmian w funkcjonowaniu firm na terenie obszarów poddanych analizie. Co trzeci badany jednak zauważa zmieniającą się sytuację firm działających. Przede wszystkim dotyczą one znikania małych sklepów na rzecz centrów handlowych, dużych marketów i „sieciówek", a także znikania małych punktów usługowych.

Badani, którzy zauważyli zmiany w funkcjonowaniu przedsiębiorstw i firm działających na terenie obszarów poddanych analizie, do tych zmian najczęściej zaliczali fakt znikania małych sklepów, na miejsce których powstaje zupełnie inna działalność lub też nic nie powstaje, czy też powstają sklepy sieciowe. Znikają także punkty drobnych usług, a także niskiej klasy biura, w miejsce których nie powstaje nic lub powstaje inna działalność.

Najrzadziej zmiany dotyczyły obniżania się standardów biur, a także zjawiska zamykania tańszych restauracji na rzecz droższych.

5. WNIOSKI I REKOMENDACJE

5.1. WNIOSKI OGÓLNE

Kompleksowe badania jakościowe, ilościowe oraz inwentaryzacja terenowa, pokazały, że problemy będące przesłanką dla określenia zakresu obszarowego Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa pozostają nadal aktualne. W przypadku wielu aspektów dotyczących funkcjonowania Zespołów rewitalizacyjnych w ostatnich latach zaobserwowano pogorszenie sytuacji. Pogłębianie się zjawisk problemowych jest skutkiem niewystarczającego zniwelowania źródła tych problemów. Powody tego stanu rzeczy miały różne podłoże, m.in. kryzys gospodarczy po 2008 r., niewystarczający poziom środków przeznaczonych na rewitalizację, w tym unijnych, pogłębiające się różnice społeczne itd. Konieczne jest zatem utrzymanie aktualności większości wskazań i celów zespołów określonych w MPRK. Niewątpliwie jednak zmiany będzie wymagał sposób finansowania i realizacji procesów rewitalizacji oraz zarządzania, koordynacji i wdrażania Miejskiego oraz Lokalnych Programów Rewitalizacji.

Dotychczas MPRK był realizowany w bardzo ograniczonym zakresie. Plany zdefiniowane przez cele i projekty zostały zrealizowane w niewielkim zakresie, co wynikało z różnych względów, przede wszystkim z faktu bardzo ograniczonego finansowania rewitalizacji Krakowa z funduszy zewnętrznych, szczególnie ze środków MRPO. W przyszłym okresie programowania na lata 2014-2020 można się spodziewać większego zakresu finansowania, należy zatem dążyć do koncentracji środków, po to, aby skupić działalność rewitalizacyjną na najbardziej palących problemach zdefiniowanych w Zespołach I, II, IV, V, VI i VIII.

Wyniki badań jakościowych i ilościowych przeprowadzonych wśród mieszkańców pokazują, iż najwięcej zmian wynikających z rewitalizacji i podejmowanych działań z zakresu rewitalizacji obszarów zaobserwowano w Starym Mieście, na Kazimierzu, Zabłociu oraz Podgórzu (okolica Kładki Ojca Bernatka). Jednocześnie zmiany te dotyczą głównie remontów i wzmożonych inwestycji (nowe mieszkania, nowe lokale, kawiarnie itp.). Badani są zgodni co do faktu, że rewitalizacja powinna mieć charakter społeczny, co za tym idzie, powinna uwzględniać partycypację mieszkańców w planowanych zmianach, powinna być skierowana przede wszystkim do mieszkańców. Działania rewitalizacyjne powinny dążyć do zachowania indywidualnego charakteru zespołów i podzespołów, powinny podkreślać różnice pomiędzy nimi, chronić mieszkańców oraz unikać wyzbywania się własności miejskiej oraz agresywnego i chaotycznego zabudowywania miasta.

5.2. ZESPÓŁ I

Zespół I, obejmujący teren ścisłego centrum Krakowa, a więc takich obszarów jak: Stare Miasto, Kleparz, Piasek, Nowy Świat, Stradom, Wesoła Zachód, Kazimierz, część Grzegórzek Zachód i Półwsi Zwierzynieckich, jest kluczowy dla prawidłowego funkcjonowania i postrzegania Miasta. Na tym terenie zrealizowanych zostało najwięcej projektów ujętych w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa, a dla znacznej jego części, z uwagi na znaczenie dla wizerunku i wpływ na funkcjonowanie

Krakowa określono Lokalny Program Rewitalizacji. Zmiany na tym obszarze, które dokonały się na skutek procesu rewitalizacji, były najbardziej zauważalne.

Założeniem działań rewitalizacyjnych dla Zespołu I było przede wszystkim wyeksponowanie funkcji reprezentacyjnej, kulturowej i turystycznej centrum Miasta. W znacznym stopniu założenie to udało się wypełnić. Przeważająca część projektów dotyczyła uporządkowania przestrzeni publicznej oraz rewaloryzacji i konserwacji obiektów historycznych kształtujących charakter Miasta i specyfikę jego sylwety. Odnowiono m.in. liczne place i skwery, uporządkowano otoczenie Wawelu i bulwarów wiślanych czy poddano Sukiennice kompleksowej rewaloryzacji. Na podtrzymanie rangi Miasta wpływ miały także inwestycje o charakterze kulturalnym i rekreacyjnym. Zabudowę uzupełniono wartymi odnotowania, nie tylko ze względu na wysokie walory estetyczne – pawilonem „Wyspiański 2000", Małopolskim Ogrodem Sztuki czy zmodernizowanym stadionem miejskim „Cracovii". Warto pamiętać, iż działania realizowane w ramach programu rewitalizacji i innych inwestycji samorządowych, nie były odosobnione. Także liczne inwestycje prywatne wpłynęły na odnowienie i rewaloryzację wielu obiektów, jak i do powstania nowych budynków kształtujących nowoczesny charakter Miasta.

Działania wzmacniające jakość przestrzeni publicznej oraz jej gospodarczo-usługową funkcję znajdują odzwierciedlenie we wskaźnikach ekonomicznych. Wskaźnik liczby przedsiębiorstw przypadających na 1 mieszkańca na terenie Zespołu I jest jednym z najwyższych w Krakowie, a bezrobocie na obszarze nieznacznie przewyższa średni poziom dla Miasta.

Zauważyć należy, iż wyeksponowanie funkcji turystyczno-reprezentacyjnej nie obyło się bez znacznych kosztów społecznych. Teren szeroko pojętego Starego Miasta, jako lokalizacja najbardziej atrakcyjna ze względu na swój historyczny, kulturowy i prestiżowy charakter, przyciąga osoby zamożne i firmy, chcące lokować tam swoje siedziby. Powoduje to znaczny wzrost cen mieszkań zarówno na rynku pierwotnym jak i rynku wtórnym, a co za tym idzie, wzrost czynszów i kosztów użytkowania mieszkań, które dla rdzennych mieszkańców okazują się finansowo nieakceptowalne i zmuszają ich do emigracji do oddalonych dzielnic o niższym standardzie. Podwyżki cen w lokalach i punktach usługowych, niedogodności związane z „nocnym życiem" lokali i restauracji oraz wzrost obciążenia ruchem kołowym, które dokonują się na skutek wzmożonego ruchu turystycznego, również uderzają w mieszkańców Starego Miasta, Kleparza i Kazimierza.

Realizacja dalszych działań w tym zakresie powinna przebiegać dwutorowo, poprzez eliminowanie konfliktów funkcji mieszkaniowej i turystycznej dzięki stosownym działaniom administracyjnym i budowlanym, a także stworzeniu odpowiednich programów i oferty dla mieszkańców służącej zapobieganiu postępującemu wyludnianiu się Starego Miasta oraz zachowaniu społecznie akceptowalnej wysokości czynszów. Dążenie do zrównoważonego rozwoju obszaru nie może odbywać się przy postępującym wykluczeniu społecznym części jego mieszkańców.

Wciąż aktualny pozostaje problem stworzenia funkcjonalnego i nowoczesnego systemu komunikacji oraz stworzenia dodatkowych miejsc parkingowych na terenie Zespołu I, choć nie można nie dostrzec starań czynionych przez władze Miasta w tym zakresie. Poddano modernizacji ulice śródmiejskie dostosowując je do wymagań wzmożonego ruchu pieszych oraz uwzględniając potrzeby rowerzystów i osób niepełnosprawnych. Poczyniono także inwestycje w zakresie usprawnienia ruchu kołowego i transportu publicznego na terenie obszaru. Inwestycje o dużym znaczeniu to m.in. sterowanie ruchem dla Krakowskiego Szybkiego Tramwaju, przebudowa al. 29 listopada z wyznaczeniem pasów

dla komunikacji publicznej, czy modernizacja zniszczeń popowodziowych oraz naprawa nawierzchni Mostu Dębnickiego.

Dotychczasowe działania rewitalizacyjne na tym obszarze należy ocenić pozytywnie. Ich zakres dotyczył różnych aspektów funkcjonowania obszaru, a oddziaływanie było zauważalne. Nadal jednak warto kontynuować założenia i cele programu rewitalizacji dla tego obszaru, z uwagi na jego znaczenie i prestiż oraz funkcję, jaką pełni w strukturze Miasta. W ramach obszaru nie tylko pozostają aktualne problemy określone pierwotnie w MPRK, ale pojawiły się nowe zagrożenia i zagadnienia problemowe zarówno w sferze społecznej jak i przestrzennej wymagające reakcji i aktywności władz prowadzących do ich zniwelowania.

5.3. ZESPÓŁ II

Zespół II obejmujący swoim zasięgiem teren Starego Podgórza, Zabłocia, Matecznego, Bonarki, kopca Krakusa, Heltmana, części Grzegórzek Wschód i Grzegórzek Północ, stawu Płaszowskiego (Płaszów), to teren, na którym w ostatnich latach nastąpiła najbardziej widoczna metamorfoza. Na terenie Podgórza i Zabłocia postępują widoczne zmiany funkcji tych obszarów z przemysłowo-mieszkalnej, na artystyczno-kulturową. W budynkach poprzemysłowych powstają lofty i galerie artystyczne. Duże zainteresowanie przyciągają nowe inwestycje w zakresie kultury, takie jak: Muzeum Sztuki Nowoczesnej MOCAK, Oddziały Muzeum Historycznego, budowa Muzeum Tadeusza Kantora i Cricoteki. Nie bez znaczenia jest fakt, że znaczna część północnej części Zespołu II została włączona do Lokalnego Programy Rewitalizacji „Starego Miasta", a dla Zabłocia określono indywidualny LPR. Władze Miasta świadome są zatem potencjału, jaki drzemie w tym historycznym i przemysłowym obszarze miasta, próbując nadać mu nowoczesny charakter.

Dzięki powstałej „Kładce O. Bernatka", łączącej Kazimierz z Zabłociem, tereny Zespołu II stają się popularnym miejscem spotkań i atrakcyjną lokalizacją dla mieszkalnictwa. Oprócz powstających tu modnych lokali, restauracji i galerii, teren ten stał się miejscem lokalizacji ciekawych projektów deweloperskich, takich jak lofty w zrewaloryzowanych budynkach poprzemysłowych, czy ciekawe architektonicznie apartamentowce. Ważnym jest, aby władze Miasta, sprawowały kontrolę i przywiązywały wagę do tego, czy inwestycje budowlane wpisują się w sylwetę obszaru i nie zaburzają historycznego i estetycznego charakteru tej części Krakowa. Połączenie Kładką obszaru Podgórza z Kazimierzem ma znaczenie ze względu na obciążenie ruchem kołowym, bowiem po wprowadzeniu strefy parkowania na Kazimierzu, część osób parkuje samochody po drugiej stronie Wisły, unikając wysokich opłat. Stanowi to sporą uciążliwość dla mieszkańców i wymaga dalszych działań w kierunku rozbudowy miejsc parkingowych i zagospodarowania przestrzeni publicznej. Nowe modne oblicze Starego Podgórza i Zabłocia podoba się mieszkańcom, ale także potęguje ich obawy o stanie się „nowym Kazimierzem" otwartym na turystów i artystów, a uciążliwym dla mieszkańców.

W ramach usprawnienia systemu komunikacji zrealizowano działania priorytetowe określone w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa, czyli przebudowę ul. Konopnickiej z budową pasów dla komunikacji zbiorowej, modernizację al. Pokoju z budową ścieżki rowerowej oraz budowę ul. Kuklińskiego, będącej elementem infrastruktury Krakowskiego Szybkiego Tramwaju. Inwestycje te

są jednak niewystarczające, bowiem na skutek wzmożonego i wciąż rosnącego ruchu kołowego powstają korki i zatory uliczne oraz generowany jest uciążliwy dla mieszkańców hałas.

Problem stanowi także wysoka emisja spalin pochodząca z dużego indywidualnego ruchu kołowego oraz opalania pieców węglowych, mimo realizacji projektu uciepłownienia obszaru Zespołu II w oparciu o miejską sieć ciepłowniczą. Jest to ważne zagadnienie, bowiem generowany poprzez dym z pieców smog ma ogromny wpływ na komfort życia mieszkańców na tym obszarze i bezcenne walory przyrody na nim zlokalizowane.

Obszar posiada spory udział terenów zieleni i unikatowych form przyrody nieożywionej (kopiec Krakusa, Bonarka, kamieniołom „Liban", teren uzdrowiska „Mateczny", staw Płaszowski), które są poważnie zaniedbane i ulegają dalszej dewastacji. Ważne jest zatem wzmożone działanie w zakresie ochrony przyrody na tym obszarze. Jej unikalne w skali miasta walory mogą bowiem przyciągnąć nie tylko turystów, ale także wzmocnić atrakcyjność obszaru pod względem mieszkaniowym i rekreacyjnym wśród mieszkańców Krakowa.

Ważnymi inwestycjami w skali miasta, które dopiero są realizowane na terenie Zespołu to budowa Centrum Kongresowego, przebudowa wałów przeciwpowodziowych oraz zagospodarowanie terenów po dawnym obozie koncentracyjnym „Płaszów". Inwestycje te przyśpieszą zmiany zachodzące na terenie Zespołu, wpływając na jego atrakcyjność i wzrost znaczenia w skali miasta.

Działania rewitalizacyjne dotyczące Zespołu II miały pozytywny oddźwięk. Doprowadziły do zmiany charakteru i funkcji znacznej części obszaru oraz pociągnęły za sobą inicjatywę prywatnych przedsiębiorców dążących do zagospodarowania i rewaloryzacji terenów na nim zlokalizowanych. Nowe oblicze tej części Krakowa wygenerowało także nowe problemy, a część obszaru, z uwagi na ograniczoność środków finansowych, była niedofinansowana i pominięta przy realizacji projektów. Niezwykle ważna jest zatem dalsza aktywność i wdrażanie założeń procesu rewitalizacyjnego na tym obszarze.

5.4. ZESPÓŁ III

W skład Zespołu III wchodzą takie jednostki urbanistyczne jak: Zakrzówek, Dębniki Zachód, Przegorzały Wschód i Przegorzały Południe (Polnych Kwiatów/ Ks. Józefa). Teren ten stanowią przede wszystkim tereny zieleni nadrzecznej, nieużytki, a także zbiornik wodny.

Diagnoza oraz badania wykonane na tym obszarze pokazały, że teren ten jest popularnym miejscem rekreacji mieszkańców, mimo wyraźnego niedofinansowania i degradacji. Niewątpliwe walory przyrodniczo-rekreacyjne skłaniają do podjęcia wzmożonych działań, aby teren ten odpowiednio zagospodarować i uczynić go bardziej przyjaznym dla mieszkańców.

Warto zadbać o zagospodarowanie przestrzeni i zabezpieczenie zbiornika wodnego zlokalizowanego w byłym wyrobisku kopalnianym, gdyż posiada ono spory potencjał sportowo-rekreacyjny (popularne miejsce do nurkowania).

Inwestycje komunikacyjne na terenie zespołu (modernizacja ul. Ks. Józefa) ograniczyły uciążliwość indywidualnego ruchu kołowego na tym obszarze.

Z uwagi na fakt, że cały Zespół III objęty został systemem parków rzecznych, zaproponowano wyłączenie go z obszarów rewitalizacji i opracowanie koncepcji przyszłego zagospodarowania i rozwoju w kontekście parków rzecznych. Mimo że założenia dotyczące tego obszaru, które pojawiły się w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa, mogą być realizowane w ramach innych polityk czy programów przestrzenno-środowiskowych opracowywanych przez Urząd Miasta Krakowa, warto, z uwagi na znaczenie środowiskowe i rekreacyjne tego obszaru, pozostawić go w zaktualizowanym Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa. Pozwoli to na monitorowanie sytuacji i zmian zachodzących na obszarze oraz intensyfikację działań przyczyniających się do rozwoju tego niezwykle ciekawego miejsca w przestrzeni publicznej miasta.

5.5. ZESPÓŁ IV

Zespół IV obejmuje swym zasięgiem tereny takie, jak: Krowodrza Południe, południowa cześć Krowodrzy Wschód i Północ, Azory Wschód, północna część Bronowic Małych Wschód, Krowodrza Nowa Wieś (część zachodnia), Nowa Wieś Południe (część zachodnia), Małe Błonie (część północnowschodnia) i Czarna Wieś (część zachodnia). Obszar ten jest terenem ocenianym bardzo dobrze przez mieszkańców, mimo iż mieli oni problem ze wskazaniem konkretnych działań rewitalizacyjnych prowadzonych tu w ostatnich latach. Jego mieszkalny, uniwersytecki i rekreacyjny charakter, nieduża odległość od centrum, liczne tereny zieleni oraz dobre skomunikowanie sprawiają, że jest to teren przyjazny dla życia mieszkańców.

Zespół IV charakteryzuje się dużym zasiedleniem, dlatego ważne są działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie. MOPS planuje realizację Programu Aktywności Lokalnej, którego celem będzie aktywizacja i integracja mieszkańców os. Azory w Krakowie, z położeniem szczególnego nacisku na wspieranie grup zagrożonych marginalizacją. Działania w ramach PAL zakładają jak najszersze włączanie lokalnych podmiotów oraz mieszkańców i będą wsparciem dla innych działań rewitalizacyjnych podejmowanych na terenie os. Azory.

Na obszarze Zespołu IV, w ostatnich latach poczyniono spore inwestycje w zakresie rozbudowy i modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Główną inwestycją w tym zakresie była modernizacja stadionu Wisły Kraków, która pochłonęła znaczne środki. Zadbano także o boiska przyszkolne i obiekty zlokalizowane na terenach zieleni i parków miejskich.

Ważnymi inwestycjami były również: modernizacja Szpitala im. G. Narutowicza oraz rozbudowa obiektów uczelnianych Politechniki Krakowskiej i Akademii Górniczo-Hutniczej oraz kampusu studenckiego. W zakresie inwestycji infrastrukturalnych głównym projektem była modernizacja Ronda Ofiar Katynia oraz trwający projekt uciepłownienia części budynków w oparciu o miejską sieć ciepłowniczą.

Teren Zespołu IV pełni przede wszystkim funkcję mieszkalną. Mimo niewielkiego zakresu inwestycji, mieszkańcy cenią sobie charakter i specyfikę tego obszaru. Warto zatem kontynuować działania mające na celu zagospodarowanie terenów zieleni oraz modernizację przestrzeni publicznej, aby funkcjonalność tego obszaru wzrosła. Warto w kolejnych latach, skupić uwagę na terenach fortecznych i koszarowych, doprowadzając do ich rewaloryzacji i ponownego zagospodarowania.

5.6. ZESPÓŁ V

Zespół V to teren „starej” Nowej Huty, Na Skarpie (Łąki Nowohuckie) oraz Mogiły (część wschodnia). Jest to teren o największej liczbie mieszkańców spośród zespołów rewitalizacyjnych, a także jednej z najwyższych spośród wszystkich zespołów stopie bezrobocia. Jego specyficzna zabudowa i układ urbanistyczny, a także spora odległość od centrum, nadają temu obszarowi pewien autonomiczny charakter w przestrzeni miejskiej. Uwarunkowania te sprawiły, że Gmina Miejska Kraków postanowiła objąć ten obszar Lokalnym Programem Rewitalizacji.

Wysoki wskaźnik bezrobocia utrzymujący się mimo bliskości kombinatu hutniczego i terenów przemysłowych, powodujący emigrację ludności w wieku produkcyjnym do innych dzielnic i poza teren miasta, powinien ukierunkować politykę rozwojowo-rewitalizacyjną na stworzenie warunków dla prowadzenia i rozwoju działalności handlowo-usługowej na terenie Zespołu.

Nowa Huta wciąż pozostaje w świadomości społecznej miejscem niebezpiecznym i zanieczyszczonym przez pobliskie wielkie zakłady przemysłowe. Stereotyp ten, w połączeniu z brakiem odpowiedniej infrastruktury noclegowo-turystycznej sprawiają, iż potencjał turystyczny Nowej Huty, jako „skansenu architektury socjalistycznej” i miejsca sprzyjającego aktywnej turystyce nie jest w pełni wykorzystywany. Jak najbardziej właściwym jest kierunek inwestycji w zakresie kultury i stworzenia odpowiedniej bazy turystycznej, po to, aby osoby odwiedzające Kraków kierowały swoją uwagę ku Nowej Hucie i chętniej korzystały z jej walorów. Rozwój turystyki pozwoliłby na wzrost zatrudnienia w sektorze usług, gastronomii i handlu, a także znacznie przyczynił się do rewaloryzacji ciekawych obiektów zlokalizowanych w okolicach placu Centralnego, które dziś stopniowo ulegają degradacji.

Teren Zespołu V posiada niezaprzeczalne walory przyrodniczo-rekreacyjne w postaci Łąk Nowohuckich i zalewu Nowohuckiego, którego okalające tereny zieleni poddane zostały kompleksowej rewitalizacji. Odbudowa ścieżek rowerowych na terenie Nowej Huty także przyczyniła się do rozwoju funkcji rekreacyjnej na tym obszarze. W kolejnych latach warto kontynuować rozbudowę sieci ścieżek rowerowych, a także pieszych szlaków oraz modernizować i dodawać nowe elementy do istniejącej już infrastruktury sportowej, po to, aby uatrakcyjnić tereny Nowej Huty, jako miejsca sprzyjającego aktywnemu wypoczynkowi.

Liczna część zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych dotyczyła poszerzenia o nowe obiekty oraz modernizacji obiektów już istniejących z zakresu szeroko pojętej infrastruktury społecznej. Wybudowano kompleks basenów, młodzieżowe Centrum Sportu i Edukacji, zmodernizowano Teatr Ludowy, realizowana jest modernizacja Ośrodka Kultury im. C.K. Norwida. Wszystkie te instytucje przyczyniły się do większej aktywizacji mieszkańców (przede wszystkim młodzieży), kształtując jednocześnie współczesny charakter kulturalny i rekreacyjny Nowej Huty. Ponadto zrealizowano i zaplanowano szereg działań dotyczących modernizacji szkół i obiektów przyszkolnych (ciekawą inwestycją była rozbudowa Zespołu Szkół Muzycznych im. M. Karłowicza). Na terenie obszaru zrealizowano także kilka ciekawych projektów finansowanych w całości lub współfinansowanych przez podmioty prywatne.

Polityka socjalna realizowana była poprzez wdrożenie projektu „Miasta przeciw wykluczeniu społecznemu” oraz wykup mieszkań na os. Na Skarpie przeznaczonych pod mieszkalnictwo socjalne.

Kontynuacja działań socjalnych na terenie Zespołu jest jak najbardziej wskazana. Wymaga tego problem wysokiego bezrobocia, emigracji oraz postępującego starzenia się mieszkańców Nowej Huty.

Podobnie jak inne dzielnice Krakowa, Nowa Huta zmaga się z zatorami komunikacyjnymi i problemem miejsc parkingowych. Niestety niezbędne inwestycje z zakresu unowocześnienia i stworzenia funkcjonalnego układu komunikacyjnego, które mogłyby w znacznym stopniu odciążyć Nową Hutę z ruchu kołowego są dopiero w trakcie realizacji. Zaplanowano przebudowę ul. Kocmyrzowskiej oraz skrzyżowania ulic Bulwarowej – Cienistej – Kocmyrzowskiej. Znaczne zmniejszenie obciążenia ruchem kołowym może przynieść, będąca w trakcie realizacji przez GDDKiA, budowa drogi ekspresowej S7.

Nowa Huta ze swoim ciekawym i przestronnym układem urbanistycznym oraz sporą ilością dobrze zadbanych terenów zieleni posiada duży potencjał dla rozwoju i odpowiedniego zagospodarowania. Mimo poczynionych inwestycji w ramach projektów rewitalizacyjnych, wciąż aktualne pozostają cele i założenia określone dla tego obszaru w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa. Niezbędna jest kontynuacja polityk rewitalizacji zabudowy, przestrzeni publicznej, aktywizacji gospodarczej i społecznej mieszkańców oraz poprawy funkcjonalności komunikacyjnej na tym obszarze, w innym wypadku teren Nowej Huty podlegać będzie dalszej degradacji fizycznej i społecznej, prowadzącej do wykluczenia i pogłębiającej się izolacji tego obszaru w strukturze Miasta.

5.7. ZESPÓŁ VI

Zespół VI obejmuje teren Płaszowa (zalew Bagry), tereny przemysłowe i kolejowe Zarzecza, Rybitw, oraz Podgaje. Jest to teren o niskiej gęstości zaludnienia, którego głównym składnikiem są rozległe tereny pokolejowe oraz duży zbiornik wodny w postaci zalewu Bagry.

W ramach Zespołu VI poczyniono duże projekty inwestycyjne unowocześniając i modernizując układ komunikacyjny. Były to projekty kluczowe nie tylko dla obszaru, ale i dla miasta, takie jak budowa Krakowskiego Szybkiego Tramwaju wraz z rozbudową Ronda Grzegórzeckiego i ul. Golikówka oraz rozbudowa ul. Surzyckiego-Botewa. Ważną inwestycją w zakresie infrastruktury technicznej była również oczyszczalnia ścieków Płaszów II.

Podobnie jak w innych obszarach, także na terenie Zespołu VI prowadzone są działania mające na celu uciepłownienie w oparciu o sieć miejską obiektów na nim zlokalizowanych, poprzez rozbudowę istniejącego układu oraz wykonanie bezpośrednich przyłączy.

Wciąż brakuje inwestycji kluczowych dla tego Zespołu, polegających na rekultywacji terenu, a także rozbudowie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz komunikacyjnej w bezpośrednim otoczeniu zalewu Bagry, po to, aby nadać mu właściwy status zbiornika sprzyjającego aktywnej rekreacji wodnej. Uporządkowanie przestrzeni publicznej wokół akwenu oraz odpowiednia infrastruktura, zwiększą zainteresowanie wśród mieszkańców, co pozwoli na przyciągnięcie inwestycji prywatnych i rozwój obszaru. Warto także wdrożyć na drodze administracyjnej ograniczenia zabudowy w okolicy zalewu, aby zachować jego unikatowy i rekreacyjny charakter.

Tereny przemysłowe oraz tereny pokolejowe ulegają stopniowej degradacji i wymagają wzmożonych działań służących ich rewaloryzacji i ponownemu zagospodarowaniu. Przyciągnięcie potencjalnych

inwestorów w kolejnym okresie finansowania MRPO może być o tyle łatwiejsze, że w ostatnich latach zadbano o rozbudowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej na tym terenie.

Tereny zlokalizowane w ramach Zespołu VI wciąż charakteryzują się wysokim stopniem degradacji i dekapitalizacji oraz wymagają sporych nakładów i działań w celu ich rewaloryzacji i ponownego włączenia do przestrzeni publicznej. Założenia poczynione w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa nie straciły na aktualności, choć ich wdrożenie może być ułatwione ze względu na realizację w ostatnich latach wysoce kosztochłonnych inwestycji w zakresie infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, dających niezbędną bazę dla dalszego rozwoju obszaru.

5.8. ZESPÓŁ VII

Zespół VII obejmuje swym zakresem teren części Borku Fałęckiego i Łagiewnik. Teren ten obejmuje obszar Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach oraz teren przeznaczony pod realizację inwestycji pn. Centrum Jana Pawła II. Podstawową funkcją obszaru jest obsługa ruchu pielgrzymkowo-religijnego, trudno zatem dopatrywać się rozwiązań i działań w zakresie polityki socjalnej czy gospodarczej na tym obszarze.

Zespół VII objęty został zakresem, rozpisanego w maju 2007 roku, konkursu urbanistyczno-architektonicznego na projekt Centrum Jana Pawła II „Nie lękajcie się". W ramach Centrum powstaje Dom Jana Pawła II, centrum rekolekcyjne, parkingi, obiekty hotelowe. Otoczenie Centrum stanowić ma krajobraz rekultywowanych terenów poprodukcyjnych i odrodzonej na nim przyrody, urządzonej w formie parku miejskiego. Ponieważ program konkursu zawierał szczegółowe wytyczne dotyczące przyszłego zagospodarowania terenu, pojawiła się propozycja nieuwzględniania go w kolejnych działaniach rewitalizacyjnych miasta. Warto jednak pozostawić ten teren w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa w celu monitorowania postępów działań rewitalizacyjnych, obserwacji zachodzących na nim zmian i ewentualnego sterowania, poprzez dodatkowe działania, dalszym procesem rewitalizacji na tym obszarze.

5.9. ZESPÓŁ VIII

Obszar Zespołu VIII stanowią przede wszystkim tereny przemysłowe Nowej Huty-Kraków Wschód: Kombinat HTS, Mogiła Wschód (część północno-wschodnia), Pleszów-Kujawy (część północna), Branice (część północna).

Na terenie Zespołu VIII zrealizowano 2 projekty ujęte w Miejskim Programie Rewitalizacji Krakowa, były to: adaptacja budynku mieszkalnego przy ul. Deszczowej na kameralne formy opieki nad dzieckiem oraz Klub Kultury „Herkules" na os. Branice.

Realizowane projekty z zakresu polityki społecznej mają znaczenie kluczowe dla tego obszaru z uwagi na wysoki poziom bezrobocia mieszkańców i uzależnienie ich znacznej części od świadczeń pomocy społecznej. Ważne zatem jest pamiętanie o programach aktywizacji i edukacji mieszkańców tego obszaru, przy realizacji przyszłych polityk rozwojowych i rewitalizacyjnych.

We wschodniej części obszaru prowadzona jest rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej. Ponadto część projektów określonych w ramach Zespołu V, czyli części mieszkalnej Nowej Huty, dotyczy także Zespołu VIII.

Głównym problemem jest zły stan techniczny ulic oraz niewystarczający dostęp do publicznej komunikacji miejskiej, które utrudniają dotarcie pracowników do zakładów zlokalizowanych na terenie Zespołu oraz wysoki stopień degradacji nieużytków i obszarów poprzemysłowych.

Rozwój terenu przemysłowego Nowej Huty, jest ściśle powiązany z rozwojem jej części mieszkalnej. Zespół V stanowi bowiem podstawowe i naturalne zaplecze mieszkalno-usługowe dla pracowników zakładów. Inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz wsparcie dla przedsiębiorstw ukierunkowane dla obszaru Zespołu VIII, pociągną za sobą wzrost zatrudnienia i rozwoju sektora usługowo-handlowego na terenie „starej" Nowej Huty i innych okolic kombinatu hutniczego i terenów przemysłowych, przyczyniając się do zmniejszenia problemów społecznych obserwowanych na tych obszarach.

Nowa Huta wymaga wzmożonych działań rewitalizacyjnych oraz dalszego wdrażania celów i założeń MPRK. Jest to jeden z kluczowych obszarów rozwoju gospodarczego miasta, dlatego zapewnienie odpowiedniej infrastruktury i wsparcia dla firm prowadzących działalność na jej obszarze stanowi jeden z priorytetów polityki gospodarczej i strategicznej Urzędu Miasta Krakowa. Świadczy o tym realizacja projektu „Nowa Huta Przyszłości", który nadaje temu obszarowi kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju Aglomeracji Krakowskiej.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności w poszczególnych dzielnicach Krakowa według stanu meldunkowego w 2012 r. 26

Tabela 2. Podstawowe dane demograficzne dot. poszczególnych Zespołów określonych w ramach MPRK (dane z 2010 r.) 27

Tabela 3. Dane dotyczące bezrobocia na terenie obszarów objętych Miejskim Programem Rewitalizacji Krakowa 29

Tabela 4. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych działających na terenie poszczególnych Zespołów określonych w MPRK 32

Tabela 5. Poziom nakładów inwestycyjnych w Krakowie w latach 2008-2011 34

Tabela 6. Placówki oświatowe działające na terenie Krakowa 38

Tabela 7. Stan infrastruktury sportowej w Krakowie w roku 2013 39

Tabela 8. Liczba imprez i wydarzeń sportowych odbywających się w Krakowie i dotowanych przez miasto, wraz z liczbą uczestników w latach 2010-2012 40

Tabela 9. Sieć komunikacji miejskiej Krakowa w latach 2010-2012 46

Tabela 10. Liczba stwierdzonych przestępstw na obszarach podległych poszczególnym komisariatom na terenie Krakowa 48

Tabela 11. Placówki kulturalne w Krakowie 50

Tabela 12. Zespoły artystyczne mające siedzibę w Krakowie 50

Tabela 13. Zestawienie typów zespołów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków 51

Tabela 14. Kwoty przeznaczone w 2012 r. na prace konserwatorsko-budowlane 54

Tabela 15. Wykaz kwot dotacji celowej przeznaczonych w latach 2008-2013 na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Gminy Miejskiej Kraków, nie stanowiących jej wyłącznej własności 54

Tabela 16. Struktura zieleni miejskiej w Krakowie w 2012 r. 56

Tabela 17. Udokumentowane złoża kopalin na terenie Krakowa, stan na 31.12.2009 r. 57

Tabela 18. Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza w Krakowie, lata 2007-2012 59

Tabela 19. Mieszkania w Krakowie, lata 2006-2010 60

Tabela 20. Średnia cena wynajmu mieszkań w Krakowie ze względu na liczbę pokoi, lata 2011-2012 60

Tabela 21. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu I do końca 2012 r. 63

Tabela 22. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu II do końca 2012 r. 78

Tabela 23. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu IV do końca 2012 r. 94

Tabela 24. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu V do końca 2012 r. 102

Tabela 25. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu VI do końca 2012 r. 109

Tabela 26. Lista projektów wdrożonych w ramach Miejskiego Programu Rewitalizacji Krakowa na terenie Zespołu VIII do końca 2012 r. 116

Tabela 27. Wybór działań przyczyniających się do najlepszego rozwoju obszaru w najbliższej przyszłości 124

SPIS MAP

Mapa 1. Położenie i granice ośmiu zespołów rewitalizacji 20

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Krakowa w latach 2008-2012 24

Wykres 2. Prognoza demograficzna Krakowa na lata 2012-2035 25

Wykres 3. Kształtowanie się stopy bezrobocia rejestrowanego w latach 2007-2012 28

Wykres 4. Liczba ofert pracy, lata 2007-2012 30

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych w Krakowie w latach 2007-2012 31

Wykres 6. Struktura nakładów inwestycyjnych w 2011 r. według sektorów PKD 2007 33

Wykres 7. Usystematyzowanie zmiany sytuacji firm w obszarze *(odpowiedzi respondentów, którzy dostrzegają zmiany w funkcjonowaniu firm na terenie obszaru)* 35

Wykres 8. Przypuszczalne powody problemów przedsiębiorstw w ostatnich latach (odpowiedzi na to pytanie udzieliły tylko te przedsiębiorstwa, które deklarowały zaobserwowane w ostatnim czasie problemy) 36

Wykres 9. Ruch turystyczny w Krakowie w latach 2008-2012 37

Wykres 10. Produkcja i straty wody w latach 2008-2012 41

Wykres 11. Liczba osób korzystających z usług kanalizacyjnych w latach 2007-2011 r. 42

Wykres 12. Infrastruktura drogowa w Krakowie w latach 2010-2012 43

Wykres 13. Miejsca parkingowe w Krakowie w latach 2009-2012 45

Wykres 14. Liczba stwierdzonych przestępstw w Krakowie oraz wskaźnik ich wykrywalności w latach 2010-2012 49

Wykres 15. Ogólna liczba studentów i absolwentów krakowskich uczelni wyższych w latach 2009-2012 55
Wykres 16. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej teren Zespołu I 62
Wykres 17. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół II 77
Wykres 18. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół III 89
Wykres 19. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół IV 93
Wykres 20. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół V 101
Wykres 21. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół VI 108
Wykres 22. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół VII 113
Wykres 23. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej Zespół VIII 115
Wykres 24. Świadomość zmian wynikających z rewitalizacji 128

SPIS FOTOGRAFII

Zdjęcie 1. Widok na zmodernizowany plac przed Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego oraz ul. Powiśle 68
Zdjęcie 2. Nowy wystrój placu Szczepańskiego 68
Zdjęcie 3. Pawilon „Wyspiański 2000” 69
Zdjęcie 4. Małopolski Ogród Sztuki 71
Zdjęcie 5. Nowy wystrój ul. Warszawskiej wraz z apartamentowcem „Angel City” 71
Zdjęcie 6. Nowy wystrój ul. Warszawskiej wraz z apartamentowcem „Angel City” 71
Zdjęcie 7. Przebudowana ul. Szlak 71
Zdjęcie 8. Muzeum Inżynierii Miejskiej 73
Zdjęcie 9. Nowy wystrój ul. św. Wawrzyńca 73
Zdjęcie 10. Kładka pieszo-rowerowa przez Wisłę – „O. Bernatka” 73
Zdjęcie 11. Kazimierz – obciążenie indywidualnym ruchem kołowym 73
Zdjęcie 12. Widok na Rynek Podgórski 81
Zdjęcie 13. Budowa Muzeum Tadeusza Kantora 81
Zdjęcie 14. Zatłoczona ul. Kalwaryjska 81
Zdjęcie 15. Kompleks biurowy przy ul. Kiełkowskiego 84
Zdjęcie 16. Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK 84
Zdjęcie 17. Stan techniczny zabudowy – ul. Romanowicza 84

Zdjęcie 18. Ul. Księcia Józefa 91

Zdjęcie 19. Przykład zdegradowanej nawierzchni ulicy wewnątrz obszaru 91

Zdjęcie 20. Przestrzeń publiczna osiedla Azory 97

Zdjęcie 21. Nowo wybudowane Centrum Komputerowe AGH 99

Zdjęcie 22. Zmodernizowany akademik „Kapitol” 100

Zdjęcie 23. Zalew Nowohucki 106

Zdjęcie 24. Łąki Nowohuckie 106

Zdjęcie 25. Centrum Rozwoju Com-Com Zone 106

Zdjęcie 26. Dwupoziomowe skrzyżowanie ul. Nowohuckiej z ul. Kuklińskiego/ Surzyckiego 112

Zdjęcie 27. Centrum im. Jana Pawła II 114

Zdjęcie 28. Zdegradowane tereny po hałdzie 118

WYKAZ ŹRÓDEŁ:

1. Bank Danych Lokalnych, GUS.
2. *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31 XII 2012 r.,* Państwowy Instytut Geologiczny, 2013 r.
3. *Dotacje przyznane 2008-2013*, Urząd Miasta Krakowa
4. *Gminna Ewidencja Zabytków*, Urząd Miasta Krakowa 2013 r.
5. http://www.krakow.pl/informacje_praktyczne/1169,artykul,szynobusem.html
6. http://www.psp.krakow.pl/statystyka.php
7. *Krakowski Rynek Nieruchomości 2011 r.,* Urząd Miasta Krakowa, 2012 r.
8. *Krakowski Rynek Nieruchomości 2012 r.,* Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.
9. *Kraków w liczbach 2012 r.*, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.
10. Mapa Obiektów Sportowych, http://www.zis.krakow.pl/
11. *Miejski Program Rewitalizacji Krakowa*, Urząd Miasta Krakowa, 2010 r.
12. *Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2012 r.,* MOPS Kraków, 2013 r.
13. *Program Ochrony Środowiska na lata 2012-2015 z uwzględnieniem zadań zrealizowanych w 2011 r. oraz perspektywą na lata 2016-2019,* Urząd Miasta Krakowa, 2012 r.
14. *Program Rozwoju Sportu w Krakowie na lata 2013-2015*, Urząd Miasta Krakowa
15. *Raport o Stanie Miasta 2011 r.*, Urząd Miasta Krakowa, 2012 r.
16. *Raport o Stanie Miasta 2012 r.,* Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.
17. *Raport roczny 2012 r.*, Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej S.A. w Krakowie, 2013 r.
18. *Raport Roczny 2012 r.*, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Krakowie, 2013 r.
19. *Raport Straży Miejskiej Miasta Krakowa za 2012 r.*, Straż Miejska Miasta Krakowa, 2013 r.
20. *Raport z realizacji programów rewitalizacji w Krakowie (stan na 31 grudnia 2012 r.),* Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.

21. *Ruch Turystyczny w Krakowie w 2012 r. – Raport Końcowy*, Małopolska Organizacja Turystyki, 2013 r.
22. *Sprawozdanie z badania zgodności planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych działających na terenie gminy z „Założeniami do planu zaopatrzenia Gminy Miejskiej Kraków w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe" za rok 2012*, Urząd Miasta Krakowa
23. Uchwała Nr CXV/1547/10 Rady Miasta Krakowa z dn. 3 listopada 2010 r. *w sprawie utworzenia parku kulturowego pod nazwą Park Kulturowy Stare Miasto*, Urząd Miasta Krakowa, 2010 r.
24. *Waloryzacja przestrzeni miejskiej Krakowa dla potrzeb turystyki – Raport końcowy*, Urząd Miasta Krakowa, 2008 r.
25. Załącznik do uchwały Nr CIX/1493/10 Rady Miasta Krakowa z dnia 22.09.2010 r. *„Program Inwestycji – Studium Podstawowych tras rowerowych"*
26. *Zespoły i obiekty z terenu Miasta Krakowa wpisane do rejestru zabytków*, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.
27. Zmiana *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*, Urząd Miasta Krakowa, 2013 r.